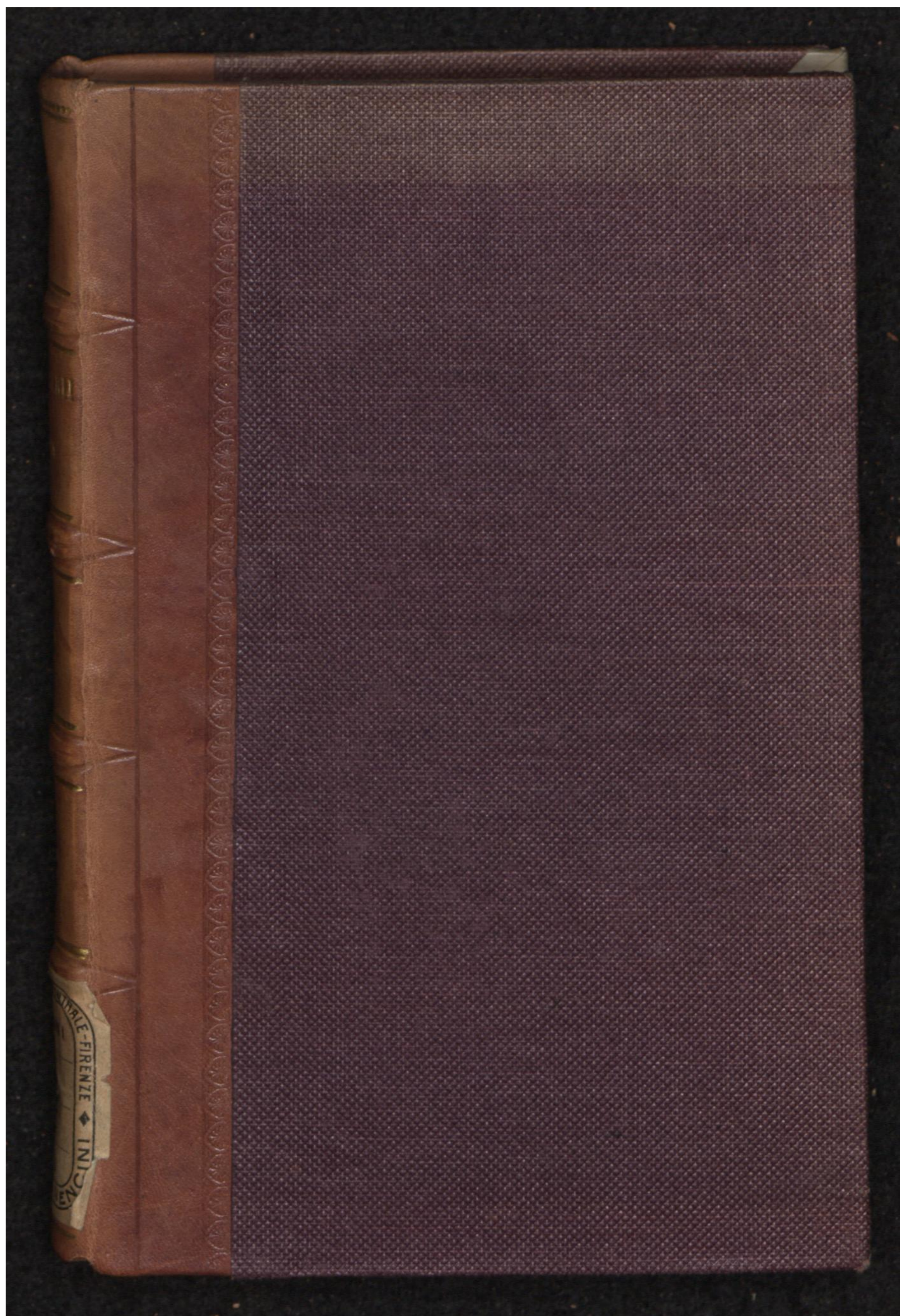
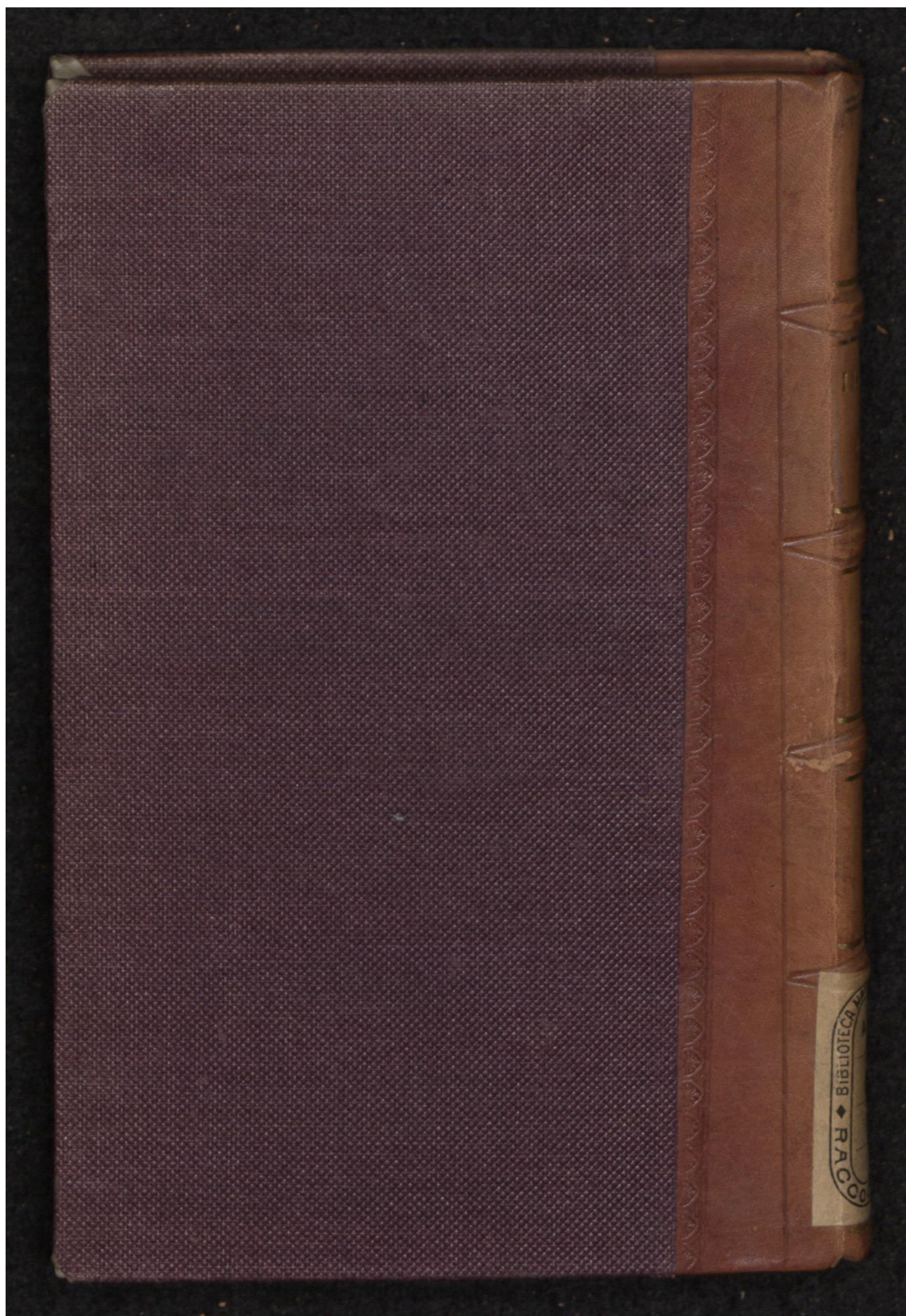

SANNAZARII
OPERA
ALDINI
II
3
10

BIBLIOTECA

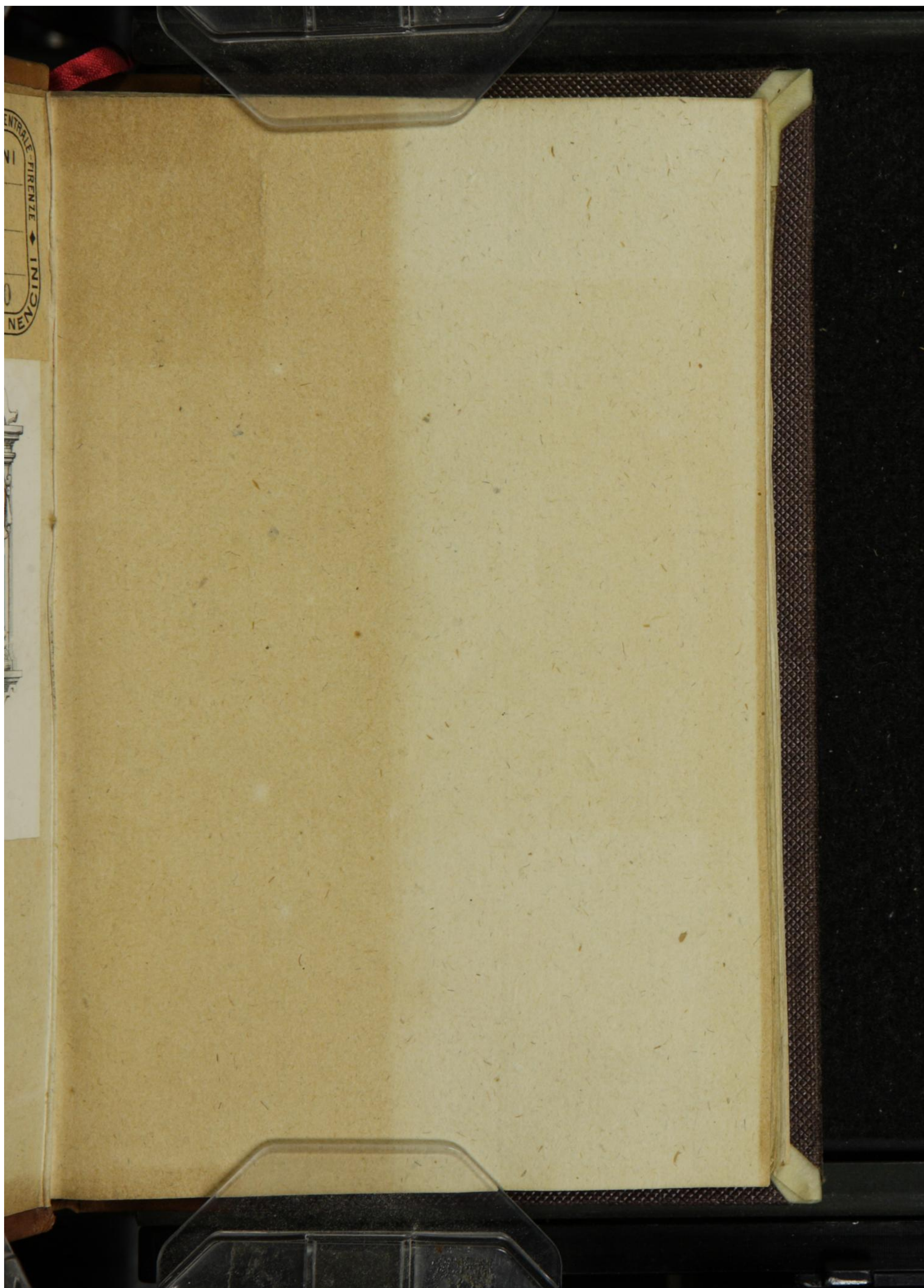

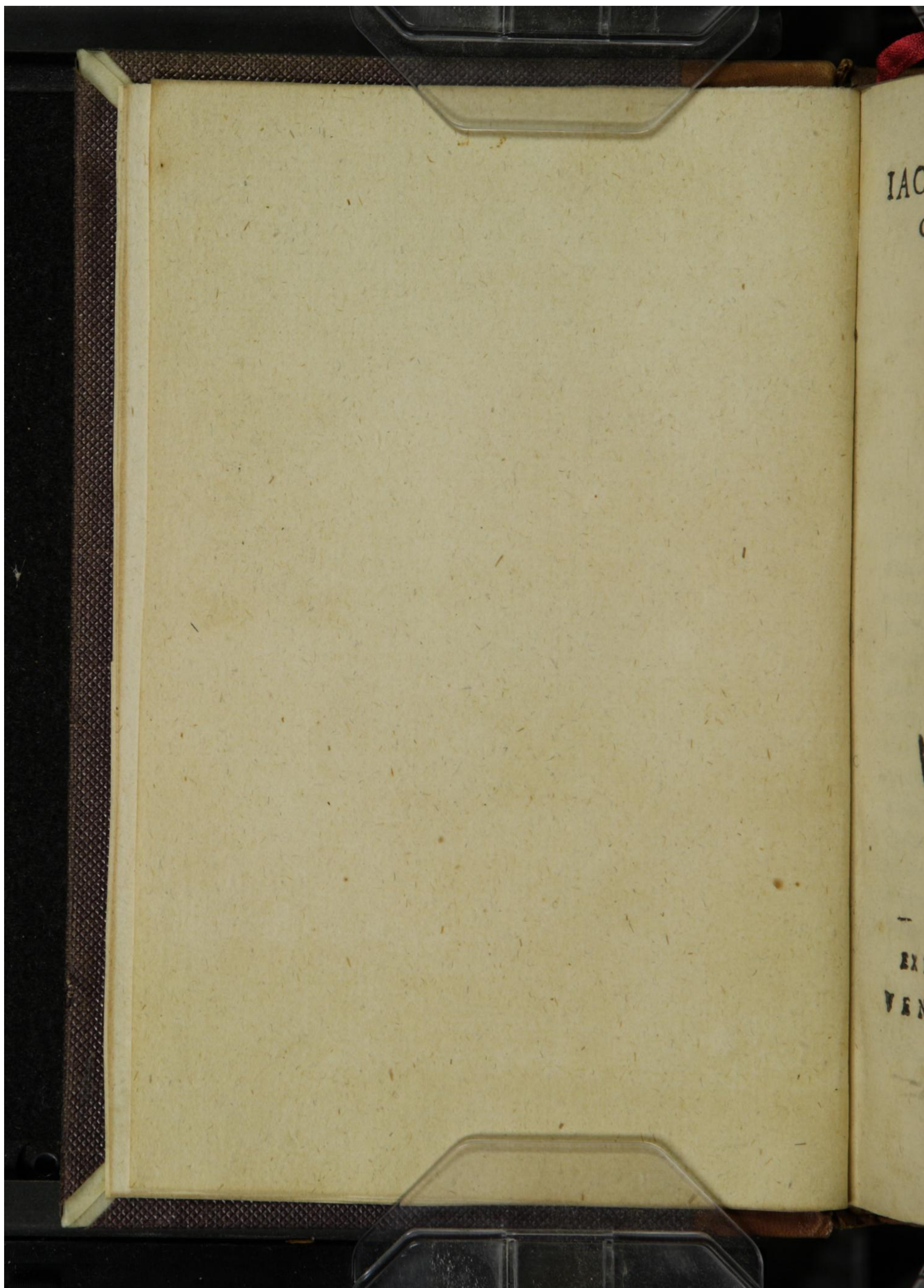

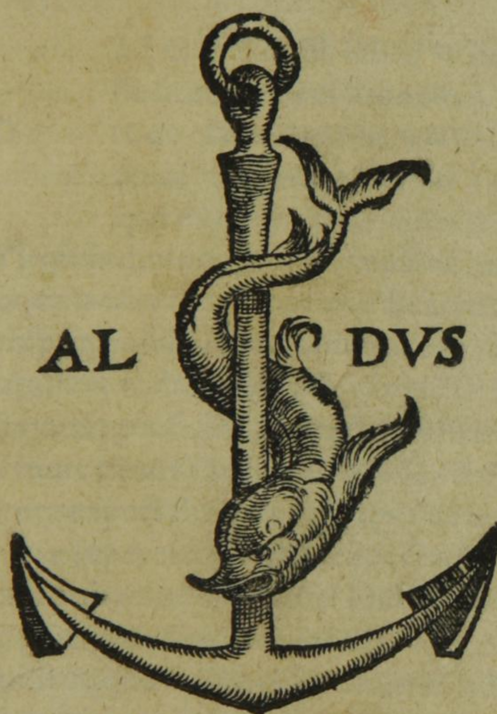

BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE-FIRENZE
ALDINI
II
3
10
RACCOLTA NENCINI

OTIVM
SINE LITERIS
MORS EST
Seneca
Ex Libris Joannis Nencini
1874

IACOBI SANNAZARII
OPERA OMNIA,
LATINE SCRIPTA.

EX BIBLIOTHECA ALDINA.
VENETIIS. M. D. LXX.

DILECTO FILIO ACTIO SYNCERO SANNAZARIO.

LEO PAPA DECIMVS.

DILECTE fili salutem & Apostolicam benedictionem. Cum forte de claris ingeniis ætatis nostræ apud nos uerba fierent, affuere qui cum te, tum opus tuum de partu Virginis diuinis propè laudibus cum admiratione attollerent, atque prædicarent. Quæ res expectata quidem diu nobis (nihil enim non excultum, non elaboratum, non singulari tuo ingenio dignum proficisci à te posse arbitramur) uerum eo nunc carior & iucundior uisa est, tũ quod quæ futura expectabamus, accepimus iam facta esse, & quæ superent omnem expectationem, tũ quod & si nullo non tempore fuissent acceptissima, hac præcipue tẽpestate erunt longe gratiora. Qua quidem, quo doctiores uideantur, ęcclesiam stilo iniquo petant, qui exactissima eruditione cõmendent, non desiderentur. dici non potest, cum hæc audiremus, quantũ uoluptatis acceperimus, & cum ipsi legemus accepturi simus: quod persuasimus, diuina factum prouidentia, ut diuina sponsa tot impiis oppugnatorib. laceratoribusq; lacessita talem, tantumq; nacta sit propugnatorẽ,

& cum illi impia facundia abusi frangant in rem sacram genuinum, tu unus opus edideris, quo rē sacram omnibus (ut dici solet) neruis attollendā, excolendamq; procuraueris sancto consilio, euētu feliciore, cum dictitent, qui legere, si rem quæramus, nihil nisi Christū, atque eius Sponsam sonare, si pietatem, undique religionis enitere studium, si iudicium nihil ungue signandum relinquere, si figuras artisq; conatus, ueterum uatum nulli cedere, multos anteire. gratulamur itaque tibi, quod tantum unus præstes, quantum antea nemo, ecclesiæ, quod cum uexetur lancineturq; ab aliis, à te uno in cælū efferatur, nostro sæculo, quod fiet tui carminis luce celeberrimum, nobis denique ipsis, quibus imminēte hinc Goliade armato, hinc Saule a furiis agitato, affuerit pius Dauid illum funda à temeritate, hunc lyra à furore compescens. Hortamur itaque te, iam opus edas, ut qui dolent, cū illa legunt, quæ aduersus pietatem uenena ficti Christiani euomuere, ad tua cōferant se se, quæ ueluti præsens antidotum sint oppositur. Tu ita tibi persuadeas uolumus, nos te & tua omnia perinde ac nostra complexuros esse, nec nos, nec hanc sanctam sedem unquam tui uel affectus uel operæ immemores futuros. Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub annulo Piscatoris Die VI. Augusti. M. D. XXI. Pontificatus nostri Anno nono.

BEMBVS.

Per Fauonium De mandato.

DILECTO FILIO ACTIO SYNCERO SANNAZARIO.

CLEMENS PAPA VII.

DILECTE fili salutem & Apostolicam benedictionem. Accepimus librum gratissimo munere, quem tu ad nos de Dei, & domini nostri Iesu Christi reb. scriptum misisti. cuius argumentum præclarum, atque nobile cum in te parem ostendat animi pietatem, atque ingenii gloriam, sitq; in eo nomẽ quoque nostrum ad memoriã eorũ qui lecturi sunt, qui quidem innumerabiles futuri sunt in lóga posteritate, immortalitati quasi commendatũ, muneris tui magnitudinẽ hoc magis sentimus, quod quomodo parem referamus gratiam, habere nos non arbitramur. Si enim immortalitas optata, & grata est omnib. qui præsertim animo uegetiore atq; erectiore sint, permagnæ sunt illius partes nobis à te tributæ. Quãquã.n. ea est appetẽda maxime, illiq; elaborandum præcipue, quæ post discessum ex hac uita in illa altera uita felici & sempiterna nos cum Deo ipso collocat, Tamẽ ne hæc quidem nó libenter adsciscenda, quæ producit ad posteros nostri nominis perpetuitatem. pro qua, qui illã cælestem & diuinam immortalitatẽ non

planè cognouerunt, maximis sæpe tamen contentionibus, & acerbisſimis diſcriminibus uitá, & caput ſuum obiecere. quod profecto non feciſſent, niſi à natura ipſa admoniti, ſummum quidam bonum exiſtera coniectati fuiſſent, cuius in imagine, & ſimulacro tam multas partes experirentur eſſe delectationis, & gloriæ. Eſt enim profecto hæc famæ & laudis ad commemorationem hominum celebritas, imago illius ueræ immortalitatis, quæ eximio dono omnipotētis Dei, uni chriſtiano generi, per dominum noſtrum Ieſum Chriſtum propoſita eſt, ad quam potisſimum aſpirare debemus, hanc uero ita charam, iucundamq; ducere, ſi proborum & prudentium teſtimonium nobis deferatur, quod quidem in te nobis egregie contigit. Non enim ingenio ſolum tuo honorati, illuſtratiq; ſumus, ſed (quod nobis etiam gratius eſt) iuditio comprobati, & ſi enim ingenii gloria concedis nemini, uel omnibus potius præſtas, qui in hoc ſcribendi genere cum laude uerſati ſunt, tamen cum ipſo ſcriptionis argumento oſtendas, qua ſis pietate, ſapientia, religione præditus, iucundius etiam accepimus teſtimonium optimi, & religioſisſimi uiri, quàm ſtudium doctisſimi. Quapropter macte uirtute, tu quidem, id enim es conſecutus: quo nullum maius homini bonum in hac uita exiſtere poſſe uideatur. maximorum enim donorum, quibus te affecerat Deus, gratia illi (quo ad mortali homini licuit) relata, illud iam ſummum, & incom

parabile ueræ immortalitatis donum es promeritus, cui deinde iam gratia nulla esse par potest. qui talentum acceptum multiplicatis mercedibus, eidem domino reddidisti à quo acceperas. Ex quo cum fructum quoque non mediocrem tui libri dicatione, ad nominis nostri laudem, ac memoriam redundare uolueris, tantam tibi habemus gratiam, quantam capere grati, & memoris Pontificis tanto deuincta officio mens potest, sicut & re ipsa tibi ostendere parati sumus, & ut experiare etiam adhortamur. Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub annulo Piscatoris Die V. Augusti. M. D. XXVII. Pontificatus nostri anno tertio.

IA. SADOLETVS.

ÆGIDIVS TIT. S.

MATTHAEI S. R. E.

PRESBYTER CARDINALIS

ACTIO SYNCERO

SANNAZARIO S.

DIVINVM de Partu Virginis poema mihi tuo nomine redditũ cum legiſſem, uelut attonitus ac lucis impatiens, ſtatim ad te neſcio quid, ſed quale ab iis, qui lolio (ut aiunt) uictitant, proficiſci poteſt. Neque enim de eo poſſe arbitror quenquam iudicare, præter eum, qui ad eruditionem tuam proxime accedat, quiq; (quòd fieri uix poſſet) tui ſit quàm maxime ſimilis. Verum cum abſurda quædam & ἄμουσα ſcripſerim, meæ tamen litteræ (quæ tua eſt humanitas) undiq; expetitæ, lectæ, exſcriptæ iſtic à pleriſque omnibus ſunt. Cumq; (ut audiebam) earum literarum exemplum in tuorum ferè omnium ciuium manibus eſſet, ecce à te mihi literæ redduntur, demiſſa cælo Ancylia mihi uiſa ſunt, nullum enim ornandi me locum prætermittis. Nam dum mea probas Neapoli cum admiratione legor, & item Romæ, dum reſcribis, quo munere beaſti me Syncere, diis hominibusq; inuidentibus. Sed ut ad poema redeam, diuina quidem illa omnia, uerum hactenus ita omni orna-

tu caruerunt, ut humanis inferiora, nunc à te ita omnium musarum muneribus exculta, ut diuinis,(si dicere fas sit) uel portiora esse uideantur. Nam cum à præscripta linea digrederis uelut liberum dicendi genus nactus ita ingenii uires explicas, ut antiquorum nemini sit tibi concedendum. rursus cum ea narras, unde ne transuersum quidem ungem, quod aiunt, quæq; maiores nostri diuinarum rerum scriptores Latinis literis ornari haud posse arbitrabantur, ita oratione illustras, ut omnium argumenta, cum Græcorum, tum Latinorum Poetarum, longo post se interuallo relinquant. Quid enim immortalis Deus (ut ordiar ab initio) inuocatione elegantius? quid conceptu altius? quid cælo, terra, inferis rei nouitate obstupescentibus mirabilius? quid læto Simeone iucundius? quid infantum internitione sæuius? quid deo moriente horribilius? quid ab Orco redeunte gratius? quid spolia referente beatius? quid agente in cælum triumpho te canente felicius? Adde alterius libri Musas certatim diuina carmina modulantes, adde pictum Orbem, adde Specum. De partu uero quid ipse loquar? cum ea de re deinceps uel tacendum, uel tuis duntaxat uerbis loquendum sit. Prætereo qua oratione Heros ille tuus è somno excitus, diuinaq; adflatus aura Deum natum adoret. Nec referam è tertio illustrata puerperia, non diuorum cantus, non carmina, non pastorum uaticinia, non felicis

fluuii oracula, non urnã, non columbæ alas argenteas, non deniq; Protei uatis miracula recéſebo.

-Non ſi mihi ferrea centum
Ora ſonent, totidem'q; ærato è gutture linguæ
Carminis Actiaci laudes percurrere poſſem.

Verum cum tu ſolum pietate, non humanarum laudum cupiditate accenſus, tantum ſtudii, laboris, diligentiæ ad ſcribendum contuleris, ea tibi ſumma laus cenſeatur, quæ uno omnium ore prædicabitur, tãtum eſſe laudum tuarum cumulum, ut ne ipſi quidem eloquentiæ, qua mirabiliter excelſis, locus ad te laudandum relinquatur. Nam de laboris præmio, ad nos ideſt mortales, nihil adtinet cogitare. Quid enim tibi tribuere homines poſſent, & ſi omnia ſimul congeſſerint, quo tuũ meritum expleretur? Deus ille Deus, cuius numine adflatus, tam doctum, tam ſanctum, tam pium carmen cecinisti, te digno munere remunerabitur. Non quidem Elyſiorum aut piorum campis, inſulis ue fortunatorum, quas Lino. Orpheo, Muſæo, ceteriſq; deorum filiis ſedes antiquitas falſo ſtatuit, ſed cælo, digna quidem tantarum uigiliarum mercede. Reliquum eſt, ut tibi gratias agam, quod Auguſtini perſonam inſerueris, quæ reliquis tam apte, tantaq; harmonia cohæret, quanta Philoſophi aiunt in cælo ſidera. proinde recte ad te pertinet Homericum illud.

Ὁ δ᾽ ὄλβιος ὅντινα μοῦσαι φίλωνται.
γλυκερή οἱ ἀπὸ στόματος ῥέει αὐδή.

PETRVS GRAVINA.

NON ſine prouidentia deligunt ſibi immortales quandoq; ex mortalibus nõnullos, quorum opera, ad uenerandam diuinam dignitatem, decentius utantur. hinc noſtra Chriſtiana ueritas, tot ſanctorum uirorum, ſanctarumq́; uirginum teſtimonia, ac miniſteria in ſui gloriam agnoſcit. an fortuito igitur eueniſſe exiſtimabimus, ut temporibus noſtris, naſcentis diuini celeſtisq; operis de partu Virginis imprimendi, ac promulgandi curam, virgo ipſa Deipara, quaſi ex deſtinatu, primariæ feminæ Caſſandræ Marcheſiæ, nobilitate, facundia, pudicitia inſigni demandauerit: qua quidem alumna tã tum ſibi placet docta Neapolis, ut cum Gratiis Gratiam, cum Muſis Muſam eſſe affirmet. Hac itaque ueluti quadam honeſtiſsima obſtetrice cu rante, diuinus hic noui carminis partus ueterem noſtram ſalutem, ac lucem, tanquam renaſcentem nobis expectantibus repræſentauit.

ACTII SYNCERI
SANNAZARII
QVADAM EPIGRAMMATA.

Tractabat clypeum Marti placitura Dione:
Sæuaq; feminea sumpserat arma manu.
Pone Dea exclamat petulanti uoce priapus:
Pone: decent istas hæc magis arma manus.

Eiusdem

Dum Venus armatum complectitur obuia Martem:
Distrinxit teneram fibula adunca manum.
Sensit, & ante Iouem ridens ait æmula Pallas,
Bella iterum geßit cum Diomede soror.

Eiusdem

Viderat Adriacam medijs Neptunus in undis
Stare urbem, & toto ponere iura mari.
Nunc mihi tarpeias quantumuis Iuppiter arces
Obijce, & illa tui mœnia Martis: ait.
Si pelago tybrim præfers: urbem aspice utranq;:
Illam homines dices, hanc posuisse deos.

Eiusdem

Flebat adhuc mærens ceruo Cyparissus adempto:
Cum sua conspexit cortice membra tegi.
Delius exclamat, quid nostro silua dolore
Crescis? tu Daphnem, tu Cyparisson habes.

Eiusdem

Iuppiter infractos iactat dum sæpe gigantas:
Et sibi seruati dat decus omne poli:
Sic est inquit Amor, namq; hoc mugire solebas

Tunc quoq; : cum torua fronte iuuencus eras.

Eiusdem

De Veneris nato quæsta est Dyctinna Tonanti:
Quod nimis ille puer promptus ad arma foret:
Tum pater adcito, ostendens graue fulmen amori:
Hoc tibi sæue puer spicula franget: ait.
Cui lasciuus Amor motis hæc reddidit alis.
Quid si iterum posito fulmine cycnus eris?

Eiusdem

Spreuerat hirsutas pascentem Pana capellas:
Candida nocturnis quæ Dea fertur equis.
At postquam niuæ conspexit munera lanæ:
Post habuit furuas Endimionis opes.
Ille autem tristi demittens lumina somno:
More hæc: mors: inquit: non mihi somnus erit.

Eiusdem

Effudit longas Tegæa in rupe querelas
Pan captus forma candida Luna tua:
Cumq; breui calamos cera coniungeret, inquit.
Prædata es sensus tu quoq; canna meos.

Eiusdem

Excitat obstrictas tumulis Summontius umbras:
Impleat ut sanctæ munus amicitiæ.
Vtq; prius uiuos: sic & post fata sodales
Obseruat: tristes & sedet ante rogos.
Nec tantum uiolas cineri: ac bene olentia ponit
Serta: sed & lacrymis irrigat ossa piis.
Parua loquor. culti reparat monumenta libellis:
Cum possint longam saxa timere diem.
At tu uiuaci quæ fulcis nomina fama:

Poſcenti gratas Muſa repende uices:
Vt quoniam dulces optat ſic uiuere amicos:
Viuat: & in libris ſit ſacer ille meis.

Eiuſdem

Parthenope mihi culta uale: blandiſsima Syren:
Atque horti ualeant: Heſperidesq; tuæ.
Mergillina uale noſtri memor: & mea flentis
Serta cape: heu: domini munera auara tui.
Maternæ ſaluete umbræ: ſaluete paternæ:
Accipite & ueſtris thurea dona focis.
Ne ue nega optatos uirgo Sebethias amnis.
Abſentiq; tuas det mihi ſomnus aquas:
Det feſſo æſtiuas umbras ſopor: & leuis aura:
Fluminaq; ipſa ſuo lene ſonent ſtrepitu.
Exilium nam ſponte ſequor. Fors ipſa fauebit:
Fortibus hæc ſolita eſt ſæpe & adeſſe uiris:
Et mihi ſunt comites. Muſæ: ſunt numina uatum:
Et mens læta ſuis gaudet ab auſpicijs.
Blanditurq; animi conſtans ſententia: quamuis
Exilij meritum ſit ſatis ipſa fides.

CLEMENTI SEPTIMO PONTIFICI MAXIMO

ACTIVS SYNCERVS.

Magne parens, custosq; hominum, cui ius datur uni
Claudere celestes, & reserare fores.
Occurrent si qua nostris male firma libellis
Deleat errores æqua litura meos.
Imperijs uenerande tuis submittimus illos,
Nam sine te recta non licet ire uia.
Ipse manu, sacrisq; potens Podalyrius herbis
Vlcera Pæonia nostra leuabis ope.
Quippe mihi toto nullus te præter in orbe
Triste salutifera leniet arte malum.
Rarus honor, summo se præside posse tueri,
Rarior à summo præside posse legi.

ACTII SYNCERI SANNAZARII, NEAPOLITA- NI, VIRI PATRICII, DE PARTV VIRGINIS

LIBER PRIMVS.

VIRGINEI partus, magnoq; æquæua parenti
Progenies, superas cæli quæ missa per auras
Antiquã generis labẽ mortalibus ægris
Abluit, obstructiq; uiam pate fecit olympi,
Sit mihi Cælicolæ primus labor: Hoc mihi primum
Surgat opus. Vos auditas ab origine causas,
Et tanti seriem (si fas) euoluite facti.
Nec minus ô musæ uatum decus, hic ego uestros
Optarim fontes, uestras nemora ardua rupes:
Quando quidem genus è cælo deducitis: & uos
Virginitas, sanctæq; iuuat reuerentia famæ.
Vos igitur, seu cura poli, seu uirginis huius
Tangit honos: monstrate uiam, qua nubila uincam:
Et mecum immensi portas recludite cæli.
Magna quidem, magna Aonides, sed debita posco,
Nec uobis ignota: etenim potuistis & antrum
Adspicere, & choreas: nec uos orientia cælo
Signa, nec Eoos Reges latuisse putandum est.
Tuq; adeo spes fida hominum, spes fida deorum
Alma parens, quam mille acies, quæq; ætheris alti

Militia

Militia est, totidem currus, tot signa, tubæq;,
Tot litui comitantur, ouantiq; agmina gyro
Adglomerant: niues tibi si solennia templis
Serta damus: si mansuras tibi ponimus aras
Exciso in scopulo, fluctus unde aurea canos
Despiciens, celso se culmine Mergilline
Adtollit, nautisq; procul uenientibus offert:
Si laudes de more tuas, si sacra, diemq;,
Ac cœtus late insignes, ritusq; dicamus,
Annua felicis colimus dum gaudia partus:
Tu uatem ignarumq; uiæ, insuetumq; labori
Diua mone, & pauidis iam læta adlabere cœptis.
Viderat ætherea superum regnator ab arce,
Vndiq; collectas uectari in tartara prædas:
Tisiphonemq; imo conantem cuncta profundo
Vertere, & immanes stimulantem ad dira sorores:
Nec iam homini prodesse, alto quòd semina cælo
Duceret, aut uarios animum excoluisset ad usus:
Tantum lethiferæ poterant contagia culpæ.
Tum pectus pater æterno succensus amore,
" Sic secum. Ecquis erit finis? tantis ne parentum
" Prisca luent pœnis seri commissa nepotes?
" Vt quos uicturos semper, superisq; crearam
" Penè pares, tristi patiar succumbere letho,
" Informesq; domos, obscuraq; regna subire?
" Non ita: sed diuum potius reuocentur ad oras,
" Vt decet, & manuum poscunt opera alta mearum
" Desertosq; foros, uacuiq; sedilia cæli
" Actutum complere parent: legio unde, nefandis
" Acta odijs, trepidas ruit exturbata per auras.

» Quumq; caput fuerit, tantorumq; una malorum
» Femina principium, lacrymasq;, & funera terris
» Intulerit: nunc auxilium ferat ipsa, modumq;,
» (Quà licet) afflictis imponat femina rebus.
Hæc ait: & celerem stellata in ueste ministrum,
Qui castæ diuina ferat mandata puellæ,
Ad loquitur, facie insignem, & fulgentibus alis.
» Te, quem certa uocant magnarum exordia rerum,
» Fide uigil, pars militiæ fortissima nostræ,
» Te decet ire, nouumq; in sæcula iungere fœdus:
» Nunc animũ huc aduerte atq; hæc sub pectore serua.
» Est urbes Phœnicum inter, lateq; fluentem
» Iordanem, regio nostris sat cognita sacris,
» Iudæam appellant, armisq;, & lege potentem.
» Hic claris exorta atauis, uatumq; ducumq;
» Antiquum genus, & dignis licet aucta hymenæis,
» Pectoris inlæsum Virgo mihi casta pudorem
» Seruat adhuc, nullos non seruatura per annos:
» (Mirus amor) seniumq; sui uenerata mariti
» Exiguis degit thalamis, & paupere tecto,
» Digna polo regnare, altoq; effulgere diuum
» Concilio, & nostros æternum habitare penates.
» Hanc mihi uirginibus iampridem ex omnibus unam
» Delegi, prudensq; animo interiore locaui:
» Vt foret, intacta sanctum quæ numen in aluo
» Conciperet, ferretq; pios sine semine partus.
» Ergo age, nubiuagos molire per aera gressus:
» Deueniensq; locum, castas hæc iussus ad aures
» Effare: & pulchris cunctantem hortatibus imple;
» Quando quidem genus è Stygijs mortale tenebris

Eripere eſt animus, ſæuosq; arcere labores.
Dixerat: Ille altum zephyris per inane uocatis
Carpit iter, ſcindit nebulas, atque aera tranat
Ima petens: pronusq; leues uix commouet alas.
Qualis, ubi ex alto notis Mæandria ripis
Proſpexit uada, ſeu placidi ſtagna ampla Cayſtri.
Præcipitem ſeſe candenti corpore cycnus
Mittit agens: iam'q; implumis: ſegnis'q; uidetur
Ipſe ſibi: donec tandem potiatur amatis
Victor aquis: ſic ille auras, nubes'q; ſecabat.
Aſt ubi palmiferæ tractu ſtetit altus Idumes:
Reginam haud humiles uoluentem pectore curas
Adſpicit: Atq; illi ueteres de more Sibyllæ
In manibus: tum ſiqua æuo referanda nepotum
Fatidici caſto cecinerunt pectore uates.
Ipſam autem ſecuram animi lætam'q; uideres
Auctorem ſperare ſuum: Nam'q; adfore tempus,
Quo ſacer æthereis delapſus ſpiritus aſtris
Incorrupta piæ compleret uiſcera matris,
Audierat. Proh quanta alti reuerentia cæli
Virgineo in uultu eſt. oculos deiecta modeſtos
Suſpirat: matrem'q; Dei uenientis adorat:
Felicem'q; illam, humana nec lege creatam
Sæpe uocat: nec dum ipſa ſuos iam ſentit honores:
Cum ſubito ex alto iuuenis demiſſus olympo,
Purpureos retegit uultus: numen'q; profeſſus
Inceſſuq; habituq;, ingentes explicat alas:
Ac teſtis late inſuetum diffundit odorem.
Mox prior hæc. Oculis ſalue lux debita noſtris,
Iampridem notum cælo iubar, optima Virgo:

Cui se se tot dona tot explicuere merenti
Diuitiæ superum: quidquid rectiq;, probiq;
Aeterna de mente fluit: purissima quidquid
Ad terras summo ueniens sapientia cælo
Fert secum, & plenis exundans gratia riuis.
Te genitor stabili firmam sibi lege sacrauit,
Perpetuos genitor cursus qui dirigit astris:
Mansuramq; tuo fixit sub pectore sedem.
Idcirco cœtus inter ueneranda pudicos
Vna es, quam latis cæli in regionibus olim
Tot diuum celebrent uoces. proh gaudia terris
Quanta dabis? quantis hominum succurrere nouis
Incipies? Stupuit confestim exterrita Virgo:
Demisitq; oculos: totosq; expalluit artus.
Non secus, ac conchis si quando intenta legendis
Seu Micone parua, scopulis seu forte Seriphi
Nuda pedem Virgo, lætæ noua gloria matris,
Veliferam aduertit uicina ad litora puppim
Aduentare, timet: nec iam subducere uestem
Audet, nec tuto ad socios se reddere cursu:
Sed trepidans silet, obtutuq; immobilis hæret.
Illa Arabum merces, & fortunata Canopi
Dona ferens, nullis bellum mortalibus infert:
Sed pelago innocuis arcum nitet armamentis.
Tum rutilus cæli alipotens, cui lactea fandi
Copia, diuiniq; fluunt è pectore rores
Ambrosiæ, quibus ille acres mulcere procellas
Possit, & iratos pelago depellere uentos.
Exue Dia metus animo, paritura uerendum
Cælitibus numen, sperataq; gaudia terris,

Aeternamq; datura uenis per secula pacem.
Hæc ego sydere a missus tibi nuncius arce,
Sublimis celeres uexit quem penna per auras,
Vaticinor, non insidias, non nectere fraudes
Edoctus: longe à nostris fraus exulat oris.
Quippe tui magnum magna incrementa per orbem
Ipsa olim partus Virgo, sobolisq; beatæ
Adspicies. uincet proauos: proauitaq; longo
Extendit iura imperio: populisq; uocatis
Ad solium, late ingentes moderabitur urbes:
Nec sceptri iam finis erit, nec terminus æui.
Quin iustis paulatim animis pulcherrima surget
Rellgio. Non monstra pijs, sed numina templis
Placabunt castæ diris sine cædibus aræ.
  Dixerat: illa animum sedato pectore firmans,
Substitit, & placido breuiter sic ore locuta est.
Conceptus ne mihi tandem, partusq; futuros
Sancte refers? me ne attactus perferre uiriles
Posse putas? cui uel nitenti matris ab aluo
Protinus inconcussum, & ineluctabile uotum
Virginitas fuit una: nec est, cur soluere amatæ
Iura pudicitiæ cupiam, aut hæc fœdera rumpam.
Immo istas, quod tu minime iam rere, per aures.
Excipit interpres, fecundam spiritus aluum
Influet, implebitq; potenti uiscera partu,
Flammifero ueniens cælo, atq; micantibus astris.
At tu uirgineum mirata tu mescere uentrem,
Hærebis pauitans: demum formidine pulsa
Gaudia seruati capies inopina pudoris.
Ne ue hæc uana putes, dictis aut territa nostris

Indubites: feræ dudum concessa senecta
Dona oculos pone ante tuos: Nam sanguine auito
Iuncta tibi mulier (sterilis licet illa, grauiq;
Pressa æuo) haud quaquã speratũ hoc tempore pignus
Fert utero, & felix sexto sub mense laborat.
Vsque adeo magno nil non superabile cælo est.
His dictis, Regina oculos ad sydera tollens,
Cælestumq; domos superas, atque aurea tecta,
Adnuit, & tales emisit pectore uoces.
Iam iam uince fides, uince obsequiosa uoluntas:
En adsum: accipio uenerans tua iussa, tuumq;
Dulce sacrum pater omnipotens: nec fallere uestrũ est
Cælicolæ. nosco crines, nosco ora, manusq;,
Verbaq;, & aligerum cæli haud uariantis alũnum.
Tantum effata, repente noua micuisse penates
Luce uidet: nitor ecce domum compleràt: ibi illa,
Ardentum haud paciens radiorum, igniuq; corusci,
Extimuit magis. At uenter (mirabile dictu)
(Non ignota cano) sine ui, sine labe pudoris,
Arcano intumuit uerbo. Vigor actus ab alto
Irradians, Vigor omnipotens, Vigor omnia complens
Descendit, Deus ille, Deus: totosq; per artus
Dat se se, miscetq; utero. quo tacta repente
Viscera contremuere: silet natura, pauetq;
Adtonitæ similis confusaq; turbine rerum
Insolito occultas conatur quærere causas.
Sed longe uires alias, maioraq; sentit
Numina. succutitur tellus: læuumq; sereno
Intonuit cælo rerum cui summa potestas,
Aduentum nati genitor testatus: ut omnes

Audirent late populi, quos maximus ambit
Oceanus, Tethysq́;, & raucisona Amphitrite.
Hos inter medios cæli, terræq́; fragores
Aequatis properans uolucer pulcherrimus alis
(Omnia dum trepidant) discesserat: altaq; nabat
Per loca: cum Virgo celsis in nubibus illum
Alternantem humeros uidet, atq́; immensa secantem
Ventorum spatia, & iam uersicolore per auras
Fulgentem pluma, ac cæli conuexa petentem.
Quem demum tali adspectans sermone secuta est.
Magne ales, celsi decus ætheris, inuia rerum
Qui penetras, longe'q; & nubila linquis, & euros
Anteuolans, læto seu te felicia tractu
Sidera. quæq́; suos uoluuntur signa per orbes
Expectant redeuntem: alti seu certa reposcis
Crystalli domus, & uitrei plaga lucida regni:
Seu propriora uocant supremo tecta tonanti,
Qua patet in summum regio flammantis olympi,
Teq́; amor, & liquidis flagrans alit ignibus aura:
I precor, i nostrum testis defende pudorem.
Nec plura his: Tum uero aciē deflectit, & omnes,
Haud mora, sollicito percurrit lumine montes:
Agnatamq; animo, concepta'q; pignora uersat,
Multa putans; serumq́; uteri miratur honorem.
Interea manes descendit fama sub imos:
Pallentesq́; domos ueris rumoribus implet:
Optatum aduentare diem, quo tristia linquant
Tartara, & euictis fugiant Acheronta tenebris,
Immanemq́; ululatum, & non lætabile murmur
Tergemini canis? aduerso qui carceris antro

Excubat in somnis semper, rictusq; trifauci
Horrendum, stimulante fame, sub nocte profunda
Personat, & morsu uenientes adpetit umbras.
Tum uero Heroes læti, animæq; piorum
Ad cælum erectas cœperunt tendere palmas
Atq; hic insignis funda, citharaq; decorus,
Insignis sceptro senior, per opaca locorum
Dum graditur, nectitq; sacros diademate crines:
Dum legit effœtos Lethæo in gramine flores,
Quà tacite labuntur aquæ, mutæq; uolucres
Ducunt per steriles æterna silentia ramos:
Adtonita subitos concepit mente furores,
Diuinamq; animam: & consueto numine plenus,
Intorquens oculos, uenientia fata recenset.
Nascere magne puer: nostros quem soluere nexus,
Et tantos genitor uoluit perferre labores.
Magne puer, cui se hæc tandem spolianda reseruant
Regna, tot heu miseris hominum ditata ruinis:
Nascere, uenturum si te mortalibus olim
Pectore ueridico promisimus: igneus ut nos
Viribus adflatos cælestibus ardor agebat
Insinuans: si sacra peregimus, & tua late
Iussa per immensum fama uulgauimus orbem.
En ridet pax alma tibi: simul ecce potentes
Impulsi cælo, diuisq; autoribus acti,
Orbe alio properant Reges. Saluete beati
Aethiopes, hominum sanctum genus, astra secuti:
Scilicet huc uestris adfertis munera regnis.
Accipe dona puer: tuq; ò sanctissima mater
Sume animos: iam te populiq;, ducesq; frequentant

Litore ab extremo, & odoriferis Nabathæis.
Ille autem aurata fulgens in ueste sacerdos
Iam canus, iam maturo uenerabilis æuo,
Quid sibi uult? sacras puerum qui sistit ad aras,
Sic uenerans? lætoq; inspectans æthera uultu?
Seq; dehinc facili clausurum lumina fato,
Exclamat: quòd speratum per sæcula munus,
Promissamq; diu pacem, certamq; salutem
Terrarum, exorta liceat sibi luce tueri
Optanti, seniumq; ideo, parcasq; trahenti.
Sed quid ego heu dira conspersos cæde penates
Infantum, & subito currentes sanguine riuos
Adspicio? tristisq; meas uagitus ad aures
Fertur? io scelus est, partus iugulare recentes.
Crudelis, quid agis? nihil hi meruere: neq; illum,
Quem petis, insano dabitur tibi perdere ferro.
Nunc nunc ò matres scelerata abscedite terra,
Dum licet, inq; sinu pueros adscondite uestros:
Nam ferus hostis adest. propera iam regia uirgo,
Inq; Paretonias transfer tua pignora terras:
Admouet hoc magnum genitor qui temperat orbem.
Tuta domus, tutiq; illic tibi Dia recessus.
Verum ubi bis senas hyemes, bis senaq; nati
Solstitia, & tantos superaueris anxia casus:
Ingentes imo duces de pectore questus,
Aureaq; assiduis pulsabis sydera uotis.
Nam puerum, quamuis per compita sæpe uocatum,
Sæpe expectatum consuetæ ad gaudia mensæ,
Perquires nequicquam amens: nec cara petentem
Oscula, nec sera redeuntem nocte uidebis.

Tresq; illum totos mærenti pectore soles,
Et totidem trepidas somni sine munere noctes
Omnia lustrantes, questu omnia confundentes
Flebitis indigno perculsi corda dolore
Tuq; , senexq; tuus. Quarto sed lucifer ortu
Purpureos tremulo cum tollet ab æquore uultus
Inuentum dabit, & quærentibus offeret ultro.
O` quas tunc lacrymas, ò quæ tunc oscula mater,
Quot dabis amplexus, misto inter gaudia fletu?
Cum natum ante aras patris, & delubra sedentem,
Mulcentemq; senes dictis, animosq; trahentem
Adspicies gauisa, ipso admirante senatu
Primitias pueri ingentes, nec inane sagacis
Pectoris indicium, natæq; ad grandia mentis.
Tu uero quid in arma ruis scelerata iuuentus?
Quid galeas, ensesq; uirum & fulgentia cerno
Agmina? scutatasq; procul sub nocte cohortes
Obscura, & crebris radiantes ignibus hastas?
Tot ne unum telis petitur caput? heu furor, heu mens
Cæca hominum, semperq; odijs adcincta nefandis.
Iamq; oleas, montemq; sacrum, circumq; supraq;
Cinxere, & longa lucum obsedere corona.
Quò feror? ecce trahunt manibus post terga reuinctis
Insontem: modo quem latas mira illa per urbes
Edentem, patrisq; palam præcepta docentem
Attoniti stupuere, illum regemq; Deumq;,
Humanæq; ducem uitæ, fontemq; salutis
Haud ueriti populo circum plaudente fateri.
Heu facinus: mortem ne etiam, & crudele minantur
Supplicium? sæuos stringunt in uulnera fasces,

Horrentesq; parant paliuro intexere dumos,
Tormenti genus: & capiti premere inde coronam
Vulnificam, Viden, alternos ut arundinis ictus
Incutiunt? geminantq; truci conuicia lingua?
Parte alia ingentes uideo de stirpibus imis
Euerti palmas, altas ad sidera palmas,
Infelix opus: unde hominum lux illa, decorq;
Pendeat: Ah trepidis dirum, & miserabile terris,
Cum patri æthereo moriens liuentia pandet
Brachia, turpatosq; atra de morte capillos,
Oráq;, demissosq; oculos, frontemq; cruore
Iam madidam, & lato patefactum pectus hiatu.
At mater, non iam mater, sed flentis, & orbæ
Infelix simulacrum, ægra, ac sine uiribus umbra,
Ante crucem demissa genas, effusa capillum
Stat lacrymans, tristiq; irrorat pectora fletu.
Ac si iam comperta mihi licet ore profari
Omnia: defessi spectans morientia nati
Lumina, crudeles terras, crudelia dicit
Sidera: crudelem se se quod talia cerna
Vulnera, sæpe uocat, tum luctisono ululatu
Cuncta replens, singultanti sic incipit ore
Incipit, & duro figit simul oscula ligno
Exclamans. Quis me miseram, quis culmine tanto
Deiectam subitis inuoluit Nate procellis?
Nate patris uires, sanguis meus, unde repente
Hæc fera tempestas? quis te mihi fluctus ademit
Quæ manus indignos fœdauit sanguine uultus?
Cui tantum in superos licuit? bella impia cælo
Quis parat? hunc ego te post tot male tuta labores

Post'q; tot infelix elapsæ incommoda uitæ
Adspicio? tu ne illa tuæ lux unica matris?
Tu ne animæ pax, & requies, spes'q; ultima nostræ
Sic raperis? sic me solam, exanimem'q; relinquis?
O` dolor: extincto iam te pro fratre sorores.
Pro natis toties exorauere parentes:
Ast ego pro nato, pro te domino'q; deo'q;
Quem misera exorem? quo tristia pectora uertam?
Cui querar? ò tandem diræ me perdite dextræ:
Me potius (si qua est pietas) immanibus armis
Obruite; in me omnes effundite pectoris iras,
Vel tu (si tanti est hominum genus) eripe matrem,
Quæ rogat, & Stygias tecum duc nate sub umbras.
Ipsa ego te per dura locorum, inamœnaq; uiuis
Regna sequar: liceat rumpentem cernere portas
Aeratas: liceat pulchro sudore madentem
Euersorem Erebi materna abstergere dextra.
Hos illa, plures fundet de pectore questus.
Quod scelus Eois ut primum cernet ab undis
Sol: indignantes retro conuertere currus
Optabit, frustra'q; suis luctatus habenis,
Quod poterit tandem, auratos ferrugine crines
Inficiet, mœstam'q; diu sine lumine frontem
Ostendet terris: ut qui iam ploret ademptum
Authorem, regem'q; suum: quin ipsa nigranti
Fratris ab ore timens, & tanto concita casu
Cynthia, cæruleo uultus obnubet amictu,
Auertet'q; oculos, lacrymas'q; effundet inanes.
At contra horrisono tellus concussa tremore,
Cum gemitu fremet: & ruptis excita sepulchris

Emittet simulacra. Quid, o', quid abire paratis
Illustres animæ? non omnibus hæc data rerum
Condicio: paucis remeare ad lumina uitæ
Concessum. Sed tempus erit, cum Martia rauco
Mugitu cælum quatiet turba: cumq; repente
Corpora per terras omnes late omnia surgent.
Nunc autem sat Tartarei si claustra tyranni
Effringat Rex ille: & caligantia pandat
Atria: diffugiant immisso lumine diræ
Eumenidum facies iactis in terga colubris.
Quas atro uix in limo Phlegethontis adustum
Accipiat nemus, & fumanti condat in ulua:
Tum uariæ pestes, & monstra horrentia Ditis
Ima petant: trepident Briareia turba, Cerastæ,
Semiferumq; genus Centauri, & Gorgones atræ,
Scyllæq;, Sphingesq;, ardentisq; ora Chimeræ.
Atq; Hydræ, atq; Canes, & terribiles Harpyiæ.
Ipse catenato fessus per tartara collo
Ducetur * Pluton: tristi quem murmure circum
Inferni fractis mærebunt cornibus amnes.
At nos uirginea præcincti tempora lauru,
Signa per extentos, cæli uictricia campos
Tollemus, lætoq; ducem clamore sequemur.
Victor io, bellator io, tu regna profunda,
Tu manes, Erebumq;, potestatesq; coerces
Aerias, lethumq; tuo sub numine torques.
Ille alto temone sedens, leuibusq; quadrigis
Lora dabit, uolucresq; reget placido ore iugales,
Non iam cornipedum ductos de semine equorum,
Nec qui consuetas carpant præsepibus herbas.

Primus enim ualido subnixus eburnea collo
Fert iuga formosi pecoris custodia Taurus;
Stellatus minio Taurus: cui cornua fronti
Aurea, & auratis horrent palearia setis:
Perq́; pedes bifidæ radiant noua sydera gemmæ.
Torua boui facies; sed qua non altera cælo
Dignior, imbriferum quæ cornibus inchoet annum,
Nec quæ tam claris mugitibus astra lacessat.
 Et iuxta nemorum terror, rexq́; ipse ferarum
Magnanimus nitet ore Leo: quem fusa per armos
Conuestit iuba: pectoribus generosa superbit
Maiestas: non iam ut cædes, aut prœlia sæuus
Adpetat (innocuis armantur dentibus ora:
Grataq́; tranquillo rideat clementia uultu)
Sed cælo ut spatietur, & alta ad sydera tendat.
Hos post insequitur pulchros pennata per artus
Alituum Regina: sacræ cui uertice plumæ
Adsurgunt: flauoq́; caput diademate fulges.
Ipsa, ingens alis, ingentis fulminis instar
Supra hominum tecta, ac montes, supraq́; uolucres
Fertur: & obstantes cursu petit obuia nubes.
 Vltimus humana sociat ceruice laborem
Alatus tergo Iuuenis: cui luthea leuo
Ex humero chlamys Eois inspersa lapillis
Pendet: eam uariant centum longo ordine reges,
Antiquum genus, & Solymæ primordia gentis,
Ostro intertexti. ueros cognoscere uultus
Est illic: ueros montes, & flumina credas:
Et uera extremo babylon nitet aurea limbo
Tali sidereas curru subuectus in auras

Indutos referens spolijs pallentibus axes,
Perueniet: recto qua panditur orbita tractu
Lactea, & ad sedes ducit candentis olympi,
Illic auratæ muros mirabimur urbis,
Auratasq; domos, & gemmea tecta, uiasq;
Stelliferas, uitreosq; altis cum montibus amnes.
Atque ibi, seu magni celsum penetrale tonantis,
Siue alios habitare lares, ac tecta minorum
Cælicolum dabitur, stellas numerare licebit:
Surgentemq; diem pariter, pariterq; cadentem
Sub pedibus spectare, & longos ducere soles:
Longaq; uenturis protendere nomina seclis.
Hæc ubi dicta: patres plausu excepere frequentes
Fatidicum uatem; sublatumq; aggere ripæ
Attollunt humeris, lætumq; per auia ducunt.
Intremuere Erebi sedes, obscuraq; Ditis
Limina. suspirans imo de corde Megæra
Dat gemitum, & toruas spectat sine mente sorores.
Tum caudã exululans sub uentre recondidit atram
Cerberus, & sontes latratu terruit umbras:
Commotisq; niger Cocytus inhorruit antris:
Et uaga Sisyphijs hæserunt saxa lacertis.

LIBER SECVNDVS.

REGINA ut subitos imo sub pectore motus
Sensit, & adflatu diuini numinis aucta est:
Haud mora, digressu uolucris suspensa ministri,
Exurgit; montesq; procul contendit in altos
Festinans. ea cura animo uel prima recursat:
Matronam defessam æuo, cui nulla fuissent
Dona uteri (mirum dictu) iam segnibus annis
Fœcundam, sextiq; grauem sub pondere mensis
Protinus adfari, uocemq; audire loquentis,
Et spectare oculis sterili data pignora matri.
Ergo adcincta uiæ, nullos studiosa paratus
Induitur, nullo disponit pectora cultu:
Tantum albo crines iniectu uestis inumbrans,
Qualis stella nitet, tardam quæ circuit Arcton
Hyberna sub nocte: aut matutina resurgens
Aurora: aut ubi iam Oceano Sol aureus exit.
Quaq; pedes mouet, hac casiam terra alma ministrat,
Pubentesq; rosas, nec iam mœstos hiacynthos,
Narcissumq;, crocumq;, & quidquid purpureũ uer
Spirat hians, quidquid florum per gramina passim
Subgerit, immiscens uarios natura colores.
Parte alia celeres sistunt uaga flumina cursus:
Exultant uallesq; caue, collesq; supini:
Et circumstantes submittunt culmina pinus:
Crebraq; palmiferis erumpunt germina siluis.

Omnia

Omnia lætantur. ceſſant Euriq;, Notiq;:
Ceſſat atrox Boreas. tantum per florea rura
Regna tenent Zephyri: cælumq; tepentibus auris
Mulcent, quaq; datur, gradientem uoce ſalutant.
Vt uentum ad ſe des, uultu longæua uerendo
Obcurrit coniux iuſti ſenis: atq; repente
Plena deo, ſubitoq́; uteri concuſſa tumultu,
Excipit amplexu uenientem, ac talibus infit.
O` decus, ò laudis mulier dux præuia noſtræ,
Cælitibus ſola humanum quæ digna reperta es
Conciliare genus, cœtusq́; ad tollere ad aſtra
Femineos: gremium cuius diuinus obumbrat
Palmes, inexhauſtis terras qui compleat uuis:
Quis me, quis tanto ſuperum dignatur honore?
Tu ne procul uiſura humiles Regina penates
Veniſti? tu ne illa mei pulcherrima regis
Mater ades? uiden, ut noſtra puer excitus aluo,
Cum mihi uix primas uocis ſonus ambiat aures,
Iam ſalit, & dominum ceu præcurſurus adorat.
Felix Virgo animi, felix, cui tanta mereri
Credulitas dedit una. in te nam plena uidebis
Omnia, quæ magni uerax tibi dixit olympi
Aliger, arcano delapſus ab æthere curſu.
Illa ſub hæc. Miranda alti quis facta Tonantis
O` mater, meritas cælo quæ tollere laudes
Vox queat? exultant dulci mea pectora motu
Auctori tantorum operum: qui me ima tenentem,
Indignamq́; humilemq́; ſuis reſpexit ab aſtris.
Munere quo gentes felix ecce una per omne
Iam dicar nec uana fides: ingentia quando

Ipſe mihi ingenti cumulant munera dextra
Omnipotens, ſanctumq; eius per ſæcula nomen,
Et quæ per magnas clementia didita terras
Exundat; qua paſſim omnes ſua iuſſa uerentes
Vſque fouens, nullo neglectos deſerit æuo.
Tum fortem exertans humerum, dextramq; coruſcũ,
Inſanos longe faſtus, menteſq; ſuperbas
Diſpulit, afflixitq; ſuper: ſolioq; potentes.
Deturbans dedit in præceps, & ad ima repreſſit:
Extollenſq; humiles, aliena in ſede locauit:
Pauperiemq;, famemq; fugans, impleuit egenos
Diuitijs: uacuos contra, nudoſq; reliquit,
Qui nullas opibus metas poſuere parandis.
Poſtremo ſobolem (neq; enim dare maius habebat)
Aeternam genitor ſobolem, ſæcliſq; priorem
Omnibus, æqualemq; ſibi, de ſanguine fidi
Suſcepit pueri (tantis quod honoribus unum
Deerat adhuc) non ille animi, morumq; ſuorum
Oblitus. quippe id meditans promiſerat olim
Sacrificis proauorum atauis, ſtirpiq; nepotum.
Hæc uirgo. At ſenior, nullus cui uocis ademptæ
Vſus erat, ſupplex nunc greſſum obſeruat euntis,
Virgineoſq; pedes, tactæq; dat oſcula terræ:
Nunc lætus tollit duplices ad ſydera palmas:
Quoq; poteſt, ſolo teſtatur gaudia nutu:
Oſtenditq; manu uatum tot ſcripta priorum:
Quæ quis agente deo, quodam, dum uita manebat,
Edidit, & populis liquit celebranda futuris:
Scilicet effuſum tacitis de nubibus imbrem
Lanigerum in tergus: germenq; è ſtirpe uetuſtæ

Arboris exurgens: incombustumq; sonoro
Igne rubum: & priscis stellam de patribus ortam.
Quæ dum cuncta graui uenturi haud inscia uisu
Percurrit regens: alto cum corde uolutat
Conceptus uirgo insolitos, & ab æthere lapsam
Progeniem, pluuiæ in morem, quæ uellere molli
Excepta, haud ullos sonitus, nec murmura reddit.
Seq; Rubum, Virgamq; alto se deniq; missam
Sidus grande mari prorsum agno scitq;, uidetq;.
Non tamen ausa loqui, tanto aut se dicere dignam
Munere: sed tacito affectu tibi maxime diuum
Grates rector agit, mentemq; ad sidera tolli.
Et iam luna cauum ter luce repleuerat orbem,
Ter solitas de more intrarat cæca latebras:
Cum Virgo in patriam reditum parat, omnia quando
Certa uidet, subeunt dilectæ grata parentis
Adloquia: adsuetæq; pijs sermonibus ædes:
Quæq; salutantis uoces, ac uerba ministri
Audijt, & primos excepit cella uolatus:
Cella choris superum lustrata, & cognita cælo.
Ergo iter inceptum caris digressa propinquis
Adcelerat: relegitq; uiam per nota locorum.
Nec mora, nec requies usquam: nec lumina flectit,
Cælicolum quamuis sacro circundata cœtu,
Donec ad optatum peruenit sedula limen.
Atq; ibi, cum consueta suo cum pectore uersat
Gaudia, paulatim maturi tempora uentris
Aduentare uidet. scires iam numen in illa
Grande tegi: nullos adeo sentire dolores
Dat superum genitor, nullaq; ex parte grauari.

Interea terra parta iam pace, mariq;
Augustus pater ætatis bella impia portis
Clauserat, & ualidis arctarat uincta catenis:
Dumq; suas regnator opes, uiresq; potentis
Imperij, exhaustasq; armis ciuilibus urbes
Nosse cupit; magnum censeri iusserat orbem,
Describi populos late, numerumq; referri
Cunctorum ad se se capitum, quæ maxima tellus
Sustinet, & rapido complectitur æquore Nereus.
Ergo omnes lex una mouet. sua nomina mittunt.
Qui montes Aurora tuos, regna illa feracis
Armeniæ, qui conualles, atque alta Niphatæ
Saxa tenent, longe pictis gens nota pharetris,
Gens fines lustrare suos non segnis, & arcu,
Quà uagus Euphrates, quà deuius exit Araxes,
Felices tractus, & late munere diuùm
Concessos defendere agros bene olentis amomi.
Censetur Tauri passim, censetur Amani
Incola: prædatorq; Cilix: & Isaurica quisquis
Rura domat: quicunq; tuas Pamphylia siluas:
Quiq; Lycaoniam, felicia iugera: quiq;
Flauentem curuis Liciam perrumpit aratris.
Iam clari bello Leleges, populiq; propinqui
Iussa obeunt: gens quæq; suo dat nomina ritu.
Qui Ceramō, bimaremq; Gnidon: quiq; alta tuentur
Mœnia, dispositis ubi circum septa columnis
Tollit se niuei moles operosa sepulchri,
Barbara quam rapto posuit regina marito.
Et quos Mæandri toties ludente recursu
Vnda rigat, rigat ipse suo mox amne Cayster,

Herboso niueos dum margine pascit olores.
Quos'q; metalliferis ueniens Pactolus ab antris
Circuit: & rutila non parcior Hermus arena.
Misorum manus omnis: Apollineæ'q; Celenæ:
Ida'q;, Rhœteææ'q; arces, celebrata'q; musis
Pergama, Sigæum'q; iugum, Priameia quondam
Regna armis, ducibus'q;, ducum nunc nota sepulchris.
Quæ nauta, angustum dum præterit Hellespontum,
Ostendens socijs: hoc inquit litore flentes
Nereides steterant, passis cum mœsta capillis
Ipsa suum de more Thetis clamaret Achillem.
His & Bythinæ classes, & Pontica late
Ad cedit regio. paret scopulosa Carambis:
Parendi studio feruet simul alta Sinope:
Feruet Halys: quiq; immensis procul amnibus auctus
Cappadocum medios populos discriminat Iris:
Thermodoon'q; :: Halibes'q;: ad trita'q; saxa Prome-
Præterea quà se Thracum Mauortia tellus (theo.
Pandit, & algentem Rhodope procurrit in Aemum:
Quà Macedum per saxa ruit torrentibus undis
Axius, umbrosæ'q; tegunt Halyachmona ripæ:
Qua'q; iacet diris omen Pharsalia bellis,
Et bis Romana ferales clade Philippi,
Conueniunt populi certatim, & iussa facessunt.
Vos etiam uestros his adiunxistis alumnos
Vicinæ passim uacuis iam mœnibus urbes,
Antiquæ Graiorum urbes, gens optima morum
Formatrix, clara ingenijs, & fortibus ausis:
Seu quæ litoreos tractus, montes'q; tenetis:
Seu quæ per medias dispersæ exurgitis undas.

Tum latus Epiri, quà formidabile nautis
Adtollunt summo caput Acroceraunia cælo,
Vrget opus iamq; Alcinoi dat Regia censum:
Illyricæq; manus: impacatiq; Liburni:
Litoráq; Ionio paßim pulsata profundo.
Nec tu, cui late imperium terræq;, marisq;
Bellatrix peperit uirtus, & martius ardor,
Non populo, non ipsa tuas terra inclyta gentes
Describis, terra una armis, & fœta triumphis,
Vna uiris longe pollens, atque æmula cælo:
Nubiferæ quam præruptis anfractibus alpes
Præcingunt, mediamq; pater secat Apenninus,
Et geminum rapido fluctu circumtonat æquor.
Describere suos (quamuis non axe sub uno)
Hinc Renus pater indigenas, hinc latior undis
Danubius: qui siluarum per uastat uolutus,
Pascere non populos, non lambere desinit urbes,
Donec ad optatam rapido uenit agmine Peucen.
Quin & proceras scrutatur Gallia siluas,
Gallia Cæsareis Latio dignata triumphis:
Quã Rhodanus, quã findit Arar, quã permeat ingens
Sequana, piscosóq; interluit amne Garumna.
Tum quas piniferis gentes prærupta Pyrene
Rupibus, Herculeas prospectat ad usq; columnas,
Cogit Anas, cogit ripa formosus utraque
Duria, & albenti Bætis præcinctus oliua,
Auratamq; Tagus uoluens sub gurgite arenam,
Quiq; suo terras insignit nomine Iberus.
Parte alia uastas circumuocat Africa uires:
Getuli, Mauriq; duces rimantur opaci

Atlantis nemora, & dispersa mapalia siluis.
Scribitur & uacuis ut quisq; inuentus arenis
Seu pastor, seu subcinctis uenator in armis
Obseruans sæuos latebrosa ad tesquam leones.
Massylum quicunq; domos, quicunq; repostos
Hesperidum lucos, munitaq; montibus arua
Incolit, ramis natiuum decutit aurum:
Et qui uertentes immania saxa iuuencos
Flectit arans; quà deuictæ Carthaginis arces
Procubuere, iacentq; infausto in litore turres
Euersæ. Quantum illa metus, quantum illa laborum
Vrbs dedit insultans Latio, & Laurentibus aruis?
Nunc paßim uix relliquias, uix nomina seruans,
Obruitur proprijs non agnoscenda ruinis.
Et querimur genus infelix humana labare
Membra æuo cum regna palàm moriantur, & urbes.
Iamq; Macas idem ardor habet: uenere uolentes
Barcæi: uenere suis Nasamones ab aruis:
Nauifragas qui per Syrtes, insidaq; circum
Litora, mœrentum spolijs onerantur, & altos
Insiliunt nudi cumulos extantis arenæ,
Inq; suas uertunt aliena pericula prædas.
Postremo Psili, Garamanticaq; arua tenentes:
Quiq; Cyrenæas suspendunt uomere glebas,
Laudataq; legunt succis præstantibus herbas.
Quiq; Iouis palmeta, Hasbytarumq; recessus:
Marmaricas qui late oras: qui pascua seruant
Aegypti, Meroesq;, sacer quos Nilus inundat,
Nilus ab æthereo ducens cunabula cælo.
Nec minus & casta senior cum Virgine custos

Ibat, ut in patria nomen de more, genus'q;
Ederet, & iussum non segnis penderet aurum.
Ille domum antiquam, & regnata parentibus arua
Inuisens, secum proauos ex ordine reges,
Claraq; facta ducum, pulchram'q; ab origine gentem
Mente recensebat tacita. numerumq; suorum,
Quamuis tunc pauper, quamuis incognitus ipsis
Agnatis, longe aduenien explere parabat.
Iam fines Galilæa tuos emensus, & imas
Carmeli ualles, quæ'q; altus uertice opacat
Rura Thabor, sparsam'q; iugis Samaritida terram
Palmiferis; Solymas à læua liquerat arces:
Cum simul è tumulo muros, ac tecta domorum
Prospexit, patriæ'q; agnouit mœnia terræ.
Continuo lacrymis urbem ueneratur obortis:
Intendit'q; manus, & ab imo pectore fatur.
Bethlemiæ turres, & non obscura meorum
Regna patrum, magni'q; olim saluete penates:
Tu'q; o` terra parens regum, uisura'q; regem,
Cui Sol, & gemini famulantur cardinis axes,
Salue iterum. te uana Iouis cunabula Crete
Horrescet, ponetq; suos temeraria fastus:
Mœnia te Dircæa trement: ipsam'q; pudebit
Ortygiam geminos Latonæ extollere partus.
Parua loquor: prono ueniet diademate supplex
Illa potens rerum, terrarumq; inclyta Roma:
Et septemgeminos submittet ad oscula montes.
Dixit, & extrema mouit uestigia uoce:
Maturat'q; uiam senior: tardumq; fatigat
Vectorem: & uisas gressum molitur ad oras.

Et iam prona dies fluctis urgebat Iberos,
Purpureas pelago nubes aurumq; relinquens.
Ecce autem magnis plenam conuentibus urbem
Protinus, ut uenere, extremo è limine portæ
Adspiciunt. Mistum confluxerat undiq; uulgus,
Turba ingens. Credas longinquo ex æquore uectas
Ad merces properasse: aut deuastantibus arua
Hostibus, in tutum trepidos fugisse colonos.
Cernere erat, perq; anfractus, perq; acta uiarum,
Cuncta replesse uiros, confusoq; ordine matres:
Permistos pecori agricolas: hos iungere plaustra:
Hos intendere uela: alios discumbere apertis
Porticibus: resono compleri cuncta tumultu:
Accensus uarijs lucere in partibus ignes.
Quæ pater admirans, tacito dum singula uisu
Percurrit, circumq; domos, & limina lustrat,
Nec superesse locum tecto uidet: ibimus, inquit,
Quò deus, & quò sancta uocant oracula patrum.
Est specus haud ingens paruæ sub moenibus urbis,
Incertum, manibus ne hominum, genio ne potentis
Naturæ formatus, ut hæc spectacula terris
Præberet, tantosq; diu seruatus in usus,
Hospitio cælum acciperet, cui plurima dorso
Incumbit rupes pendentibus undique. saxis
Aspera: & exesæ cingunt latera ardua cautes:
Defunctis operum domus haud ingrata colonis.
Huc heros tandem superata ambage uiarum
Sic monitus, ducente deo. cum coniuge sancta
Deuenit, multaq; senex se nocte recepit.
Ac primum siccis ramalibus excitat ignem:

Stramineoq; toro comitem locat: ægra cubantis
Membra super uestem inuoluens: mox adligat ipsos
Permulcens, iam non duros, iam sponte sequentes
Quadrupedes: ut forte aderat fœnile saligna
Subfultum crate, & palmarum uimine textum.
Nunc age, Castalijs quæ nũquam audita sub antris,
Musarum ue choris celebrata, aut cognita Phœbo,
Expediam: uos secretos per deuia calles
Cælicolæ, uos (si merui) monstrate recessus
Intactos: uentum ad cunas, & gaudia cæli,
Mirandosq; ortus, & tecta sonantia sacro
Vagitu: stat ferre pedem. quà nulla priorum
Obuia sint oculis uatum uestigia. nostris.
Tempus erat, quo nox tardis inuecta quadrigis
Nondum stelliferi mediam peruenit olympi
Ad metam, & tacito scintillant sidera motu:
Cum siluæq;, urbesq; silent: cum fessa labore
Accipiunt placidos mortalia pectora somnos:
Non fera, non uolucris, non picto corpore serpens
Dat sonitum. iamq; in cineres consederat ignis
Vltimus: & sera perfusus membra quiete
Scruposo senior caput adclinauerat antro.
Ecce autem nitor ex alto nouus emicat, omnemq;
Exuperat ueniens atræ caliginis umbram:
Auditiq; chori superum, & cælestia curuas
Agmina pulsantum citharas, ac uoce canentum.
Agnouit sonitum, partusq; instare propinquos
Haud dubijs Virgo sensit lætissima signis.
Protinus erigitur stratis, cæloq; nitentes
Adtollit uenerans oculos, ac talia fatur.

Omnipotens genitor, magno qui sidera nutu
Aeriosq; regis tractus, terrasq; fretumq;,
Ecquid adest tempus, quo se sine labe serenam
Efferat in lucem soboles tua? quo mihi tellus
Rideat, & teneris depingat floribus arua?
En tibi maturos fructus, en reddimus ingens
Depositum: tu nequa pio iactura pudori
Obrepat, summo defende, & consule Cælo.
Ergo ego te gremio reptantem, & nota petentem
Vbera care puer, molli studiosa fouebo
Amplexu: tu blanda tuæ dabis oscula matri
Adridens: colloq; manum, & puerilia nectes
Brachia: & optatam capies per membra quietem.
Sic memorat, fruiturq; deo, comitumq; mi canti
Agmine diuinisq; animum concentibus explet.
Atque olli interea reuoluto sidere felix
Hora propinquabat. Quis me rapit? accipe uatem
Diua tuum, rege diua tuum. feror arduus altas
In nubes: uideo totum descendere cælum
Spectandi excitum studio. Da pandere factum
Mirum, indictum, insuetum, ingens. absistite curæ
Degeneres, dum sacra cano. Iam læta laborum,
Iam non tacta metu, sæcli regina futuri
Stabat adhuc, nihil ipsa suo cum corde caducum,
Nil mortale putans. illam natusq;, paterq;,
Quiq; prius quàm Sol cælo, quàm Luna niteret,
Spiritus obscuras ibat super igneus undas,
Stant circum & magnis permulcent pectora curis.
Præterea redeunt animo quæcunq; uerendus
Dixerat interpres; acti sine pondere menses,

Seruatusq; pudor: clausa cum protinus aluo
(O noctem superis laetam, & mortalibus aegris)
Sicut erat folijs, stipulaq; innixa regenti,
Diuinum spectante polo, spectantibus astris
Edit onus. Qualis rorem cum uere repenti
Per tacitum matutinus desudat Eous:
Et passim teretes lucent per gramina guttae:
Terra madet: madet adspersa sub ueste uiator
Horridus, & pluuiae uim non sensisse cadentis
Admirans, gelidas udo pede proterit herbas.
Mira fides, puer aethereas iam lucis in auras
Prodierat: foenoq; latus male fultus agresti,
Impulerat primis resonum uagitibus antrum.
Alma parens nullos intra praecordia motus,
Aut incursantes deuexi ponderis ictus
Senserat: haerebant immotis uiscera claustris.
Haud aliter, quàm cum purum specularia Solem
Admittunt: lux ipsa quidem pertransit, & omnes
Irrumpens laxat tenebras, & discutit umbras:
Illa manent illaesa, haud ulli peruia uento,
Non hyemi, radijs sed tantum obnoxia Phoebi.
Tunc puerum tepido genitrix inuoluit amictu,
Exceptumq; sinu, blandeq; ad pectora pressum
Detulit in praesepe. Hic illum mitia anhelo
Ore fouent iumenta. O rerum occulta potestas.
Protinus agnoscēt dominum procumbit humi Bos
Cernuus: & mora nulla, simul procumbit Asellus
Submittens caput, & trepidanti poplite adorat,
Fortunati ambo: non uos aut fabula Cretae
Polluet, antiqui referens mendacia furti,

Sidoniam mare per medium uexiſſe puellam.
Aut ſua dum madidus celebrat portenta Cithæron,
Infames inter thyaſos, uinoſaq; ſacra
Arguet obſequio ſenis inſudaſſe profani.
Solis quippe deum uobis, & pignora cæli
Noſſe datum, ſolis cunabula tanta tueri.
Ergo dum refugo ſtabit circundata fluctu
Terra parens; dum præcipiti uertigine cælum
Voluetur; Romana pius dum templa Sacerdos
Rite colet: ueſtri ſemper referentur honores:
Semper ueſtra fides noſtris celebrabitur aris.
Quis tibi tunc animus, quæ ſancto in corde uolu-
O genitrix, cum muta tuis famulantia cunis, (ptas
Ac circum de more ſacros referentia ritus
Adſpiceres domino genua inclinare potenti,
Et ſua commotum trahere adſpectacula cælum?
Magne pater, quæ tanta rudes prudentia ſenſus
Leniit? informi tantos quis pectore motus
Exciuit calor, & pecudum in præcordia uenit?
Vt quem non reges, non accepere tot urbes,
Non populi, quibus una aras, & ſacra tueri
Cura fuit: iam Bos torpens, iam ſegnis Aſellus
Auctorem late, poſſeſſorem'q; ſalutent?
Vocibus interea ſenſim puerilibus heros
Excitus, ſomnum expulerat, noctem'q; fugarat
Ex oculis: iam'q; infantem uidet, & uidet ipſam
Maiorem adſpectu, maiori & lumine matrem
Fulgentem, nec quoquam oculos. aut ora mouentem,
Sublimem'q; ſolo, ſuperum cingente caterua
Aligera. Qualis, noſtrum cum tendit in orbem,

Purpureis rutilat pennis nitidiſſima Phœnix:
Quam uarie circum uolucres comitantur euntem.
Illa uolans, Solem natiuo prouocat auro
Fulua caput, caudam & roſeis interlita punctis
Cæruleam. ſtupet ipſa cohors: plauſuq; ſonoro
Per ſudum ſtrepit innumeris exercitus alis.
Miratur lucem in ſolitam: miratur ouantes
Cælicolum cantus ſenior. tum uictus; & amens,
Adtonitusq; animi, tantiſq; ardoribus impar
Corruit, & geminas uultum demiſit in ulnas:
Adfuſusq; diu telluri, immobilis hæſit.
Hic illum ſuperi iuxta uidere iacentem,
Vidit diua parens: nec longum paſſa ſeniles
Obduci tenebris oculos: dat ſurgere, & ægrum
Suſtentare genu, tremuliſq; inſiſtere plantis,
Diuinoſq; pati uultus, ſuperiq; nitorem
Ignis, & æthereas uibrantia lumina flammas.
Ille ubi paulatim uires, animumq; reſumpſit:
Nudoſo incumbens baculo, modulantia primum
Agmina, reginamq; deum de more ſalutat.
Mox ipſum adcedens præſepe, uluaq; paluſtri
Impoſitum ſpectans dominum terræq; mariſq;,
(O timor, ò mentis pietas) puerilia membra
Non auſus tractare manu, cunctatur. ibi auram,
Inſperatam auram diuino efflantis ab ore
Ore trahens, ſubito correptus numinis hauſtu,
Adflatuſq; deo, ſic tandem uoce quieta
Incipit, & lacrymis oculos ſubfundit obortis.
Sancte puer, non te Pharijs operoſa columnis
Atria, non uariata Phrygum uelamina textu

Excepere (idcœs nullo ſpectabilis auro)
Anguſtum ſed uix ſtabulum, male commoda ſedes,
Et fragiles calami, lectæq; paludibus herbæ
Fortuitum dant ecce torum. laqueata tyrannos
Tecta, & regifico capiant aulæa paratu.
Te pater æterno ſuperum ditauit honore
Illuſtrans: tibi ſiderei domus aurea cæli
Plaudit, inextinctosq; parat natura triumphos.
Et tamen hanc ſedem reges, hæc undiq; magni
Antra petent populi: longe quos cærura Calpe
Litore ab occiduo, nigrisq; impellet ab Indis
Sol oriens: quos & Boreas, & feruidus Auſter
Diuerſo inter ſe certantes cardine mittent.
Tu paſtor, tu diſperſas reuocare per agros
Miſſus oues late. pectusq; obferre periclis,
Prodigus ab nimium uitæ, per tela, per hoſtes
Obſcurum nemus irrumpens, rabida ora luporum
Compeſces, ſaturumq; gregem ſub tecta reduces.
O mihi certa fides ſuperum, decus addite terris,
Nate deo, deus ipſe, æterno è lumine lumen
Te te ego, te circum genitrix, lætiq; miniſtri
Concinimus, primiq; tuos celebramus honores,
Longaq; perpetuis indicimus orgia faſtis.

VRATVM interea culmen bipatentis olympi
A Conſcendit genitor, rerum inuiolata poteſtas,
Læta fouens tacito ſub pectore: mox iubet omnes
Ad ſeſe acciri ſuperos: quiq; atria longe
Obſeruant, quiq; arcanis penetralibus adſtant:
Præterea quos Eoos Aurora per ortus,
Et quos occiduæ propior uidet Heſperus oræ.
Nanq; ferunt olim leges cum conderet æquas
Rex ſuperum, & ualido mundum ſuſpenderet axe,
Diuerſas ſtatuiſſe domos, diuerſaq; diuis
Hoſpitia, & dignos meritis tribuiſſe penates
Ordine cuique ſuos. Illi data tecta frequentant:
Armaq;, & æratis adfigunt nomina ualuis.
Haud mora fit. celerant iuſſi: uolat æthere toto
Cælicolum glomerata manus: pars igne coruſco
Tota rubens, pars ſtelliferis innexa coronis.
Ipſe ſedens, humeris chlamydem fulgentibus aptat
Ingentem, & cælum pariter, terrasq; tegentem.
Quã quondam (ut perhibent) uigilans noctesq;, diesq;
Ipſa ſuo neuit rerum natura Tonanti:
Adiecitq; ſacræ decus admirabile telæ,
Per medium, perq; extremas ſub tegminis oras
Immortale aurum intexens, grandesq; ſmaragdos.
Illic nam uaria mundum diſtinxerat arte
Gnara operum mater, certisq; elementa figuris,

Et rerum species, animasq;, & quidquid ab alta
Fundit mente pater. Generis primordia nostri,
Cernere erat limum informem. iam præpete penna
Deferri uolucres liquidum per inane uideres:
Iam siluis errare feras, pontumq; natari
Piscibus, & uero credas spumescere fluctu.
Hic postquam aligeros gemmata sedilia cœtus
Accepere: pater solio sic infit ab alto.
Aetherei proceres (neq; enim ignoratis & ausus
Infandos, dirumq; acies super astra frementes)
Si mecum iuuat, antiquos ab origine motus
Inspicere, & ueterum pariter meminisse laborum:
Quandoquidem hæc uobis peperit uictoria laudem:
Huc animos, huc pacatas aduertite mentes.
Vos, cum omne arderet cælum seruilibus armis,
Arctoumq; furor pertenderet impius axem
Scandere, & ingelidos regnum transferre Triones:
Fida manus mecum mansistis: & ultima tandem
Experti, cælo uictricia signa tulistis:
Aeternumq; alta fixistis in arce trophæum.
Quos ego pro meritis insigni munere palmæ
Donaui: regniq; in partem, operumq; recepi:
Præcipuosq; habui, lectosq; ad iussa ministros:
Vsque adeo fixa antiqui stat gratia facti.
Nec minus & nostras audistis sæpe querelas:
Vidistisq; graues flammati pectoris æstus:
Tunc cum prima nouas egit dementia gentes
Arboris auricomæ cælestia carpere poma:
Poma graui seros gustu læsura nepotes.
Munere quin superum indignas spoliastis, & umbra

Sacrorum late nemorum adsiduóq; labore
Multastis miseras, uitæ, & breuioribus annis.
Quid repetam ueteri sumptas decrimine pœnas?
Exiliumq; informe Erebi, tenebrasq; repostas?
Quæ tacito mecum spectactis lumine: & ijdem
Terrarum sortem mæsti indoluistis acerbam.
Aut etiam ut nostri longo post tempore tandem
Pectoris indomitas clementia uicerit iras?
Visq; arcana leues sensim demissa per auras
Fœcundam intactæ complerit Virginis aluum?
An temere hoc, nulláq; actum ratione putatis?
Quippe ita mansuras decuit me ponere leges:
Quo terræq;, polusq;, homines diuiq; uicissim
Fœderibus starent certis, & pignore tanto
Seruarent memorem cognatæ stirpis amorem.
Quare agite, & iam nunc humana capessite fata:
Ac primum duris parui sub cautibus antri
Gramineos lustrate toros: lustrate beatam
Pauperibus sedem calamis: cunctiq; recentes
Submissi cunas adcedite, dum pia mater
Complexu in molli natum fouet, ubera pernox
Indulgens teneris pueri rorantia labris:
Nec procul in stipula demisso pectore mutum
Procumbit pecus: & dominis uestigia lambens
Peruigilat, longos fundit dum tibia cantus.
Hic faustos ortus pueri, noctémq; uerendam
Discursu per inane leui, passimq; canoris
Laudibus excipite, & plausu celebrate fauentes
Omnia felicem uentura in sæcula pacem,
Certatimq; renascentis cunabula mundi,

Victum anguem, uictumq; anguis furiale uenenum.
Sic placitum, sic auersos coniungere terris
Cælicolas: sic ferre homines ad sidera certum est.
Hæc ubi dicta: nouum superis inspirat amorem;
Quo subito ueteres deponant pectoris iras,
Obliti scelerum; patrisq; exempla secuti,
Terrarum flagrent studio, & mortalia curent.
Nec mora: lætitiam choreis tum forte uacantem
Aduocat: hæc magni motusq;, animosq; Tonantis
Temperat, & uultum discussa nube serenat.
Lætitiam, quæ cælicolum per limina semper
Discursat, raróq; imas petit hospita terras:
Curarumq; expers, lacrymasq; exosa uirago,
Exultat, totoq; abigit suspiria cælo.
Vt stetit ante patrem, terrasq; adcedere iussa est:
Mobilibus pictas humeris ad commodat alas:
Lenimenq; uiæ comites uocat. Ilicet adsunt
Iucundæ uisu facies Cantusq;, Choriq;,
Gaudiaq; Plaususq;, & honestis ignibus ardens
Rectus Amor: quem nuda Fides, Spesq; inscia luctus
Vadentem, mira unanimes pietate sorores
Obseruant. Sequitur mox inculpata Voluptas,
Gratiaq;, & niueam suadens concordia pacem.
Cumq; propinquasset portæ, quæ maxima cælo
Dicitur, æternumq; micat radiata coruscis
Astrorum signis. quando mortalibus ægris
Dant. nimbos aliæ, & damnant caligine terras:
Subcinctæ occurrunt Horæ properantibus alis:
Insomnes Horæ: nanque his fulgentia diuum
Limina, & ingentis custodia credita cæli.

Protinus æratos impulsos cardine postes
Cum sonitu, megnoq; polos quassante fragore
Præpandunt obnixæ humeris. Volat illa per auras
Obscura sub nocte nitens. gratantur eunti
Sidera: iam festas meditatur Luna choreas.
Exultant Hyades: gaudet mutata Bootes
Plaustra auro, totosq; auro fulgere iuuencos.
Tunc primum uisa est, miseri post fata parentis,
Risisse Erigone, & longum posuisse dolorem:
Armatoq; ensis subducitur Orioni.
Vt uero umbrosis posuit uestigia siluis:
Culmina conscendit pastorum; atque omnia late
Perlustrans tacitis oculis loca, concutit alas
Adplaudens: pictosq; sinus sub nocte coruscans,
Subrisit lætum, puraq; in luce refulsit.
Primi illam sensere canes: sensere iacentes
Hædorum passim per dura cubilia matres:
Balatuq; ouium ualles sonuere propinquæ,
Saxaq;, & adtoniti caput erexere magistri.
Tunc ait. O parui uigiles gregis, ò bona pubes
Siluarum, superis gratum genus, ite beati
Pastores, ite antra nouis intendite sertis:
Reginam ad cunas, positumq; in stramine regem
(Certa fides) alti iam iam moderator olympi
Cernere dat. properate: nouiq; tepentia lactis
Munera, cumq; suo date condita subere mella;
Insuetum & siluis stipula deducite carmen.
Nec plura effata, in nubes taciturna recessit:
Et penitus nigra noctis se condidit umbra.
Olli inter sese uario sermone uolutant,

Quid superum mandata uelint, quas quærere cunas,
Quod iubeant reges, quæ cingere frondibus antra.
Continuo uarijt innectunt tempora ramis:
Nectitur & lentiscus, opacæq; arbutus umbræ,
Rosq; maris, buxusq;, & densa comas terebinthus:
Cunctaq; frondenti redimitur turba corona.
Mox siluam exquirunt omnem: saltusq; repostos
Flammiferis lustrant tedis. Ardere putares
Arua procul, totumq; incendi lumine montem.
Tandem inter dumos feßi, sub rupe cauata
Speluncam adspiciunt: uocemq; rudentis Aselli
Auribus accepere. Vident ipsumq;, bouemq;,
Longæuumq; senem, stantemq; ad lumina matrem
Insomnem, & preßis refouentem pignus in ulnis.
Ergo insperatæ gauisi munere sortis,
Ocyus ingentem procero stipite laurum,
Auulsamq; solo palmam ab radicibus imis
Adtollunt humeri, perq; interualla canentes
Cum plausu, choreisq;, & multisono modulatu
Vestibuli ante aditum statuunt: omnemq; coronant
Fronde locum: grandes oleas; cedrosq; comantes
Adfigunt: longisq; aduelant limina sertis:
Et late Idaliam spargunt cum baccare myrtum.
Quos bonus ex antro dictis adgressus amicis
Compellat senior: placidaq; hæc uoce profatur.

Dicite pastores (neq; enim sine numine, credo,
Tam certum tenuistis iter) cui tanta paratis
Munera? cui uirides ramis frondentibus umbras
Texitis? an ne aliquis superum patre missus ab alto
Has docuit sedes, locaq; hæc adcedere iußit?

Sic memorans, sese lætum uenientibus obfert.
Illi autem. Noua per tenebras, noua lucis imago
O` genitor, media uisa est modo lumina silua
Spargere, & in nostras diffundere gaudia mentes:
Siue deus cælo ueniens, seu forte deorum
Nuntius, in dubio est: nos uultum, habitumq; loquentis
Vidimus: & motas per noctem audiuimus alas.
Sic fati, iungunt dextras: mox ordine longo
Antrum introgressi, calathis siluestria plenis
Dona ferunt: matrem & læto simul ore salutant.
Tum puero adstantes Lycidas, & maximus Aegon,
Aegon, Getulis centum cui pascua campis,
Centeni per rura greges Massyla uagantur:
Ipse caput late, quà Bagrada, quà uagus errat
Triton, Cinyphiæ quà deuoluuntur arenæ,
Ingens agricolis, ingens pastoribus Aegon.
At Lycidas uix urbe sua, uix colle propinquo
Cognitus, æquoreas carmen deflexit ad undas:
Et tamen hi non uoce pares, non uiribus æquis,
Inter adorantum choreas, plaususq; deorum
Rustica septena modulantur carmina canna.
Hoc erat alme puer, patrijs quòd noster in antris
Tityrus aderitæ sperauit rude carmen auenæ,
Et cecinit dignas Romano Consule siluas.
Vltima Cumæi uenit iam carminis ætas:
Magna per exactos renouantur sæcula cursus.
Scilicet hæc Virgo est, hæc sunt Saturnia regna:
Hæc noua progenies cælo descendit ab alto,
Progenies, per quam toto gens aurea mundo
Surget, & in medijs palmes florebit aristis.

Qua duce, si qua manent sceleris uestigia nostri,
Irrita perpetua soluent formidine terras:
Et uetitum magni pandetur limen olympi:
Occidet & serpens, miseros quæ prima parentes
Elusit, portentificis imbuta uenenis.
Tu ne deum uitam accipies? diuisq; uidebis
Permistos heroas, & ipse uideberis illis?
Pacatumq; reges patrijs uirtutibus orbem?
Adspice felici diffusum lumine cælum,
Camposq;, fluuiosq;, ipsasq; in montibus herbas.
Adspice, uenturo lætentur ut omnia sæclo.
Ipsæ lacte domum referent distenta capellæ
Vbera: nec magnos metuent armenta leones:
Agnaq; per gladios ibit secura nocentes:
Bisq; superfusos seruabit tincta rubores.
Interea tibi parue puer munuscula prima
Contingent ederæq;, intermistiq; corymbi.
Ipsa tibi blandos fudent cunabula flores:
Et duræ quercus subducunt roscida mella:
Mella dabunt quercus: omnis feret omnia tellus.
At postquam firmata uirum te fecerit ætas,
Et tua iam totum notescent facta per orbem:
Alter erit tum Tiphys, & altera quæ uehat Argo
Delectos Heroas: erunt etiam altera bella:
Atque ingens Stygias ibis prædator ad undas.
Incipe parue puer risu conoscere matrem,
Chara dei soboles, magnum cæli incrementum.
Talia dum referunt pastores: auia longe
Responsant nemora: & uoces ad sidera iactant
Intonsi montis: ipsæ per confraga rupes,

Ipsa sonant arbusta: deus, deus ille Menalca.
Hic subito magnum uisi per inane uolatus
Cælestum, cursus'q; alacres, alacres'q; recursus:
Auditæq; procul uoces, sonitusq; rotarum.
Scilicet innocuis per sudum exercitus armis
Ibat ouans: diuisæ acies, terna agmina ternis
Instructa ordinibus belli simulacra ciebant.
Ter clypeis iam cedentes inuadere nubes
Adspiceres: uacuas ter mittere tela per auras:
Ter clamare ducem: mox dißita cogere signa:
Atque unam lætæ faciem præferre phalangis:
Rursus & aerios percurrere milite campos:
Semotos'q; alios constanti incedere passu
Nubila per, latas'q; uias: & iungere nexu
Brachia, perpetuis quatientes motibus alas,
Gestantesq; manu nostræ argumenta salutis,
Spinasq;, clauosq;, horrenti & ui mine fasces,
Hæsuramq; hastam lateri, medicataq; felle
Pocula, sublimem'q; crucem, immanem'q; columnam.
Ibant, & dulci mulcebant æthera cantu.
Innumeras alij laudes, & magna parentis
Facta canunt: Vt prima noui fundauerit orbis
Mœnia, tellurem'q; uagis discluserit undis:
Vt paßim uarios cælo suspenderit ignes,
Lunam'q;, stellas'q;: Vt magni lumina Solis,
Iam latæ extremo tenebris Oriente fugatis,
Protulerit. Tu belligeras metuende cohortes
Deijcis, exturbasq; polo: tu fulmine quassas
Cum duce signa suo, nigro'q; inuoluis Auerno,
Cocytum'q; iubes, tristes'q; habitare lacunas.

Te gemini cecinere axes, te maxima tellus
Victorem cecinit uastis cum fluctibus æquor.
Nec te hominum fraudes, non auertere nefanda
Crimina: sed læto spectas mortalia uultu:
Dignatasq; tuo solaris numine terras.
Salue magne opifex cæli, rex maxime diuum,
Terrarumq;, hominumq; salus: quem sidera, quem Sol,
Quem metuunt reges tenebrarū & Tartarus ingens:
Cui late humanum seruit genus: omnia solus
Qui regis: omnia amas pariter. tibi nomina mille,
Mille potestatum, regnorum insignia mille.
Salue auctor: salue immensi dominator olympi:
Et nobis felix, terrisq; labantibus adsis.
Ingeminant plausum nubes: latæq; per auras
Discursat uox: & cæli conuexa resultant.
Herboso tum forte toro, undisonisq; sub antris
Venturas tacito uoluebat pectore sortes
Cæruleus Rex, humentum generator aquarum
Iordanes. quem iuxta hilari famulantia uultu
Agmina densentur natæ, pulcherrima Glauce,
Dotoq; Protoq; Galenaq; Lamprotheoq;
Nudæ humero, nudis discincta ueste papillis:
Callyroe, Byroq; Pherusaq; Dinameneq;,
Asphaltisq; adsueta leues fluitare per undas:
Ipsaq; odoratis perfusa liquoribus Anthis:
Anthis, qua non ulla nouos miscere colores
Doctior, aut pictis caput exornare coronis.
Mox Hyale, atq; Thoe, & uultu nitidißima Crene,
Congisteq;, Rhoeq; & candida Limnoria,
Et Dryope, & uirides Botane resoluta capillos,

Ore omnes formosæ, albis in uestibus omnes,
Omnes puniceis euinctæ crura cothurnis.
Ipse antro medius, pronaq; adcliuis in urna
Fundit aquas. Nitet urna nouis uariata figuris
Crystallo ex alba, & puro perlucida uitro,
Egregium decus, & superum mirabile donum.
Vmbrosis hic silua comis, densisq; uirebat
Arboribus. Cerui passim, capreæq; fugaces
Aestiuum uiridi captabant frigus in umbra.
In medio, auratis effulgens fluctibus amnis
Errabat campo, & cursu læta arua secabat.
Hic iuuenis fuluis uelatus corpora setis
Stans celso in scopulo, regem, dominumq; deorum
Vorticibus rapidis, medioq; in fonte lauabat.
At uiridi in ripa lecti de more ministri
Subcincti expectant: pronisq; in flumina palmis
Protendunt niueas cælestia lintea uestes.
Ipse pater cælo late manifesta sereno
Signa dabat, natoq; leuem per inane columbam
Insignem radijs mittebat, & igne corusco.
Adtonitæ circum uenerantur numina nymphæ:
Et fluuius refugas ad fontem conuocat undas.
Talia cælata genitor dum spectat in urna
Fatorum ignarus, oculosq; ad singula uoluit
Admirans: Videt insolitos erumpere fontes:
Ingentemq; undare domum: cauaq; antra repleri
Fluctibus, atq; nouum latices sumpsisse saporem.
Dumq; hæret, pauitatq; simul, dum subleuat undis
Muscosum caput, & taurino cornua uultu:
Adspicit insuetas late florescere ripas,

Claraq; per densas discurrere lumina syluas
Pastorum ludo: & lætos ad sidera cantus,
Diuinasq; audit uoces, & numina paßim
Aduenisse deum testantia. protinus ambas
Ad cælum palmas hilaris cum uoce tetendit.
O` maris, ò terræ, diuumq; hominumq; repertor,
Quis tua uel magno decreta incognita cælo
Detulit huc audax, mediisq; abscondit in undis?
Ipse mihi hæc quodam (memini) dum talia mecum
Sæpe agitat, repetitq; uolens, narrare solebat
Cæruleus Proteus: mendax si cætera Proteus,
Non tamen hoc uanas effudit carmine uoces.
Adueniet tibi Iordanes properantibus annis,
Adueniet, mihi crede, inquit: certißima cælum
Signa dedit: nec me delusum oracula fallunt:
Qui te olim Nili supra setemplicis ortus,
Supra Indum? & Gangen, fontemq; binominis Istri
Adtollet fama: qui te Tyberiq;, Padoq;
Præferet, atq; tuos astris æquabit honores.
Cuius in aduentu tristes discedere morbi
Corporibus passim incipient. Iam uicta repente
Cessabit, turpes squamas. maculasq; remittet
Dira lues; lacerosq; Elephas effusus in artus,
Vlcera sanguineo sistet manantia tabo.
Quin & lethales (dictu mirabile) febres
Diffugent iussæ, possessaq; membra relinquent?
Cedet & infestæ uiolentior ira Dianæ:
Ira nocens, quæ fulminea uelut icta ruina,
Corpora cum gemitu ad terram prosternit, & igni
Interdum, nunc perdere aqua (miserabile uisu)

Festinat. Stygio nimirum armata ueneno
Exuperat uis, & spumas agit ore tumentes.
Nec iam ultra longo uires minuente ueterno.
Tabificus per operta impugne uagabitur hydrops
Exitio obrepens miserorum: atque omnia late
Viscera per uarios perdet tumefacta dolores.
Non alias uinctæ tam crebra silentia linguæ
Arumpent: noctem aut toties, tenebrasq; priores
Excutient oculi, qui nunquam sidera, nunquam
Ardentem magni uiderunt lampada Solis.
Multa quidem maiora fide, sed uera; sed ipsos
Quæ teneant spectantum oculos, possum ore referre:
Sed propero: uentura tamen mirabitur ætas.
Cernere erit, claudos passim genua ægre trahentes
Firmato subitos extendere poplite gressus.
Tum neruis labefacta, diu'q; trementia membra
(Quis credat, nisi certa meus mihi cantet Apollo?)
Restringi, & ualidas cum robore sumere uires.
Atque alius rapto iussus consurgere lecto,
Haud mora, prosiliet: passuq; in templa citato
Contendens, onus ipse humeris portabit. Ibi ingens
Clamor, & innumeræ circum donaria uoces
Spectantis populi, & rerum nouitate pauentis.
Parte alia extinctam penitus, sensuq; carentem
Ad sua iam cernes reuocari munera dextram.
Nec minus & tacta compesci ueste cruorem
Femineum: Exanguesq; artus, pallentiaq; ora
Ilicet obstructis calefacta rubescere uenis.
Ipsas quin etiam furias sub Tartara pelli,
Immanes Erebi furias: tum fessa leuari

Pectora, uexatosq; malis cruciatibus artus:
Hinc uacuas late impleri stridoribus auras
Dirarum frustra clamantum, ac saeua trementum
Verbera, perq; cauas conantum euadere nubes.
Iam deploratis uitam post funera reddi
Corporibus uideo: iam mœstam incedere pompam:
Feralemq; anteire tubam: mox gaudia matrum
Insperata, patrumq; hilares uerso ordine fletus,
Et circunfusam populis lætantibus urbem.
Huic tu nutantes quoties adsurgere montes,
Et (mirum) insuetas curuare cacumina siluas
Adspicies? Quoties humenti in gramine ripæ
Aut solantem æstus, aut lenes pectore somnos
Carpentem, tenui adsuesces mulcere susurro?
Macte tuis merito ripis, macte omnibus undis.
Ad te deposito properabunt numina fastu:
Nudabuntq; sacros artus, & carmina dicent
Ad numerum: cum tu felix iam flumine sancto
Auctorem rerum, diuumq;, hominumq; parentem
(Tantus honos, laus tanta tuo Rex maxime fonti)
Exutum ueste accipies: atque hospite tanto
Adtonitus, trepidas hortabere uoce Napæas.
Ite citæ, date thura pias adolenda per aras
Cæruleæ comites: uiridiq; sedilia musco
Instruite: & uitreis suspendite serta columnis:
Purpureas miscete rosas: miscete hiacynthos,
Liliaq;, & pulchro regem conspergite nimbo.
Tunc nomen late clarum Iordanis ad auras
Adtollent montes: Iordanen maxima circum
Aequora, Iordanen siluæq; amnesq; sonabunt.

Illa autem humanis quamuis latura ruinis
Auxilium, finem'q; dies, gratissima quamuis
Vrbibus adueniat, totum'q; optanda per orbem:
Fluminibus tamen, & nostris felicior undis
(Siqua fides, si qua est ueri prudentia Proteo)
Ostendet roseos stellis ridentibus ortus.
Quandoquidem non diuitias, non quæret honores
Ille patris decus, ac uirtus; mortalia postquam
Membra sibi, & fragiles iã sponte induxerit artus:
Non sceptrum inuadet Cypri: non Caspia regna
Diripiet: non exuuijs Babylona superbam
Eruet: aut alto scandet Capitolia curru,
Militibus circum, & læto comitante senatu.
Sed maris undisoni tractus, & litora longe
Curua secans. media socios sibi quæret in acta:
Dispersos'q; mari nautas, nudos'q; colonos
Vndarum, sinuosa fretis iactare parantes
Retia, uexatas aut iam reparare sagenas
Sollicitos, patris ad solium, ac sua tecta uocabit.
Atque ollis ius omne, potestatem'q; medendi
Adijciet: pellent morbos, dentes'q; retundent
Vipereos: Orci'q; acies, ac monstra fugabunt.
Quin & custodes foribus radiantis olympi
Præficiet. seruare aditus, & claustra iubebit
Aurea: quis non ulla queat uis sæua nocere
Eumenidum, duri'q; umbrarum obsistere postes.
Tum sedes passim emeritis duodena per astra
Instituet. destincta suos de more sequetur
Turba duces. illi leges, & sancta uocatis
Iura dabunt, plausu sociorum, atq; agmine læti.

Felices, qui iam Cymba, remisq́; relictis,
Alta serenati conscendent culmina cæli.
Præterea (si certa fides, nec uana futuri
Gaudia) cognatas etiam spectabimus undas
Lenæos uerti in latices. Ea prima deum Rex
Arcana, hos primos per signa ostendit honores
Accepti late imperij. Mirabitur auctus
Lympha suos, iussa insuetum spumare capaces
Per pateras, largeq́; nouum diffundere nectar,
Et mensas hilarare, & felices hymenæos.
Nec semel ille altum remis euectus in æquor,
Cum iam frustrato socios rediisse labore
Accipiet, præda ingenti ditabit, & udos
Squamigerum strata cumulos exponet in alga.
Iratos etiam fluctus, tumidasq́; procellas,
Miscentesq; imo turbatam gurgite arenam,
Iamq́; superiecto mersuras æquore puppim,
Imperio premet increpitans. cadet arduus undæ
Impetus: atque audisse minantis iussa putares
Eurosq́; Zephyrosq́;, & ouantes turbine Coros.
Quid loquar, ut gemino numerosas pisce cateruas
Munere & exiguo Cereris, miserabile uulgus
Matres, atque uiros pariter per gramina pascet:
Vt iam bis senis redeant fragmenta canistris?
Aut intempesta gradiens ut nocte per altum
Libera substrato ponet uestigia ponto:
Vixq́; undas sicco tanget pede? scilicet olli
Adnabunt blandæ Nereides. humida passim
Sternent se freta: tum fundo Nepetunus ab imo

Excitus, agnoscet dominum: positoq; tridente
Cum Phorco, Glaucoq;, & semifero comitatu
Prosiliet, trepidusq; sacris dabit oscula plantis.
Sed quid ego exili uectus super alta phaselo
Cuncta sequor memorans? non si Parnasia Musæ
Antra mihi, sacrosq; aditus, atque aurea pandant
Limina, sufficiam. non si mihi ferrea centum
Ora sonent, centumq; ærato è gutture linguæ
Vocibus expumunt agitantem pectora Phœbum:
Laudatos ualeam uenturi principis actus
Enumerare, nouoq; amplecti singula cantu.
Hæc senior quondam felici pectore Proteus
Vaticinans (ut fore meo di uerteat antro)
Præmonuit: nunc euentus stat signa futuri
Expectare. Nitor roseo sed fulsit ab ortu
Clarior: & radijs dux præuia matutinis
Oceani procul extremo se litore tollit
Exoriens Aurora: sinusq; induta rubentes,
Ante diem citat auricomos ad frena iugales.
Et iam consuetis tempus me currere ripis
Vndantem, magnosq; lacus, & prata secantem
Vorticibus. Viden, ut nostros agit impetus amnes?
Iordanenq; uocat tumidarum murmur aquarum?
Sic fatus, confestim humeris circundat amictus
Insolitos: quos pulchræ udis neuere sub antris
Naiades, molli ducentes stamina musco;
Sidonioq; rudes saturantes murice telas,
Aurea consperso uariarunt sidera limbo:
Atque ita se tandem currenti reddidit alueo
Spumeus, & motas aspergine miscuit undas.

Hactenus

Hactenus ò Superi partus tentasse uerendos
Sit satis. optatam poscit me dulcis ad umbram
Pausilypus, poscunt Neptunia litora, & udi
Tritones, Nereusq; senex, Panopeq;, Ephyreq;
Et Melite, quæq; in primis mihi grata ministrat
Ocia, Musarumq; cauas per saxa latebras,
Mergillina: nouos fundunt ubi citria flores,
Citria Medorum sacros referentia lucos:
Et mihi non solita nectit de fronde coronam.

ACTII SYNCERI SANNAZARII DE MORTE CHRISTI DOMINI

AD MORTALES LAMENTATIO.

SI QVANDO magnũ mirati surgere Solem
Oceano, & toto flammas diffundere cælo;
Certatimq; suo terras ambire meatu
Noctiuagam Phœben præcinctam cornibus aures;
Aeternosq; astrorum ignes, cæliq; micantes
Scintillare oculos; aliquem dare iura putastis,
Atque polo regnare hominum, rerumq; parentem;
Cui mare, cui tellus, cui pareat arduus æther;
Cuncta supercilio qui temperet: hunc simul ægri
Mortales (si uestra dolor præcordia tangit)

Adspicite immiti traiectum pectora ferro,
Pectora, foedatasq; manus, perfusaq; tabo
Ora, cruentatumq; caput, crinesq; reuulsos:
Adspicite, & plenos lacrymarum fundite riuos.
Heu scelus, heu crudele nefas: iacet altus olympi
Rector: amisso torpent elementa magistro.
Quin etiam uacuum adsueto sine pondere caelum
Nutat, & ipsa suum quaerunt solia aurea regem.
Quem diuersa procul saeuo cum crimine tellus
Ignotum populis caput, & miserabile corpus
Sustinet, exanguesq; sinu complectitur artus,
Et tremefacta, graues testatur murmure questus.
Testatur Sol ipse suum sub nube dolorem
Iam latitans, atraq; notans ferrugine frontem.
Tu quoque deformesq; genas, pallentiaq; ora
Contegis, inferiasq; tuo das Luna Tonanti,
Auratum flauo tondens de uertice crinem,
Et lacrymas uda fundens in nocte tepentes.
Nec minus abruptis fama est exisse sepulchris,
Perq; uias errasse nouis simulachra figuris:
Exctiasq; umbras, medias ululasse per urbes
Sub noctem, & notos questu impleuisse penates.
Quid? non & pelagi rabies adtollere fluctus
Immanes uisa est? montesq; euoluere aquarum,
Deiectura urbes, terrasq; haustura profundo?
Cum simul & caput undisonis emersus ab antris
Caeruleus Triton rauco super aequora cornu
Constreperet, nautasq; horrenda uoce moneret,
Naturae cecidisse patrem, regemq; deumq;.
Hae ne manus uasti iunxerunt foedera mundi?

Harũ opus est, quodcumq́; iacet, quodcũq́; mouetur?
Quicquid ubique parens rerum Natura gubernat,
Frugiferens tellus, fetumq; animantibus æquor,
Vitalisq́; aer, atque ignibus æthra coruscis?
Et nunc (proh facinus quantum potuere nocentum
Flagitia) immissis dant peruia uulnera claui,
Liuentesq; atro fœdant squallore lacertos.
Heu caput indignum spinis, uenerandaq́; cælo,
Et toties clare stellarum impexa corona
Cæsaries: heu pectus hians: conuulsaq; dira
Barba manu: tunsiq́; artus: & frigida membra.
Vos ne pedes cælum premere, & uaga sidera sueti,
Fulgentesq; domos superum, sublimia tecta,
Tam sæuæ immanes perpessi cuspidis ictus,
Et terram, & duras sparsistis sanguine cautes?
Nec trepidat mens cæca hominũ? Quæ tanta tenaci
Durities in corde riget? num nigra uidetis
Tartara, tot claris hominum uiduata trophæis,
Desertasq́; in nocte domos, & tristia regna?
Felicesq́; animas lætum Pæana canentes
Pone sequi regem, & cælo insedisse sereno?
Quid si non tantos subiisset sponte labores,
Humanamq́; sua pensasset morte salutem
Ille sator rerum, & summi mens certa parentis,
Qui nutu ingentes mundi moderatur habenas?
Vt tandem intactos picea Phlegethontis ab unda
Post obitum æternæ donaret munere lucis,
In partemq; suorum operum, regniq; uocaret:
Tantus amor generis seruandi, & gloria nostri.
Quare agite, ex animis mortales pellite uestris,

Siquid adhuc manet antiqua de sorde relictum:
Mendacesq; deos, & detestanda priorum
Sacra profanatis tandem detrudite ab aris.
Imbuat effuso terram nec sanguine taurus:
Nec miser ille suæ diuulsus ab ubere matris
Ignotos agnus balet super hostia cultros.
Viuat ouis, uiuat quidquid sub sole creatum est.
Mentem, animumq; deo, non thura, aut exta parate.
Has illi pecudum fibras, hæc reddite dona.
Cernitis, ut pronum flectat caput? ut pia pandat
Brachia? & ingratas uocet ad sua uulnera gentes?
Oblitasq; uiæ moueat meminisse relictæ,
Scilicet amplexus non reiecturus amicos?
At uos obtusas ignari auertitis aures,
Infelix genus, & sæuæ ludibria mortis:
Nec, quanta à tergo iam instent tormenta, uidetis.
Tempus erit, cum uestra illum commissa notantem,
Multantemq; reos, altaq; in nube sedentem
Adspicietis: & horrentes tremor opprimet artus.
Nec iam ferre oculos flammarum ardore coruscos.
Aut timidos acie uultus condere contra
Audebit quisquam sibi conscius. Ibit in ignes
Turba nocens: sontesq; exoluet corpore pœnas:
Pallentesq; æternum amnes, uastasq; lacunas
Cocyti colet: & furias horrescet hiantes:
Atque animum monitis non intendisse pigebit.
Tunc uos exactæ capient mala tædia uitæ
Expertes cæli, atque auræ sub nocte profunda:
Inq; caput trifidos nequicquam optabitis ignes:
Et frustra erectas tolletis ad æthera palmas.

Quos superum coetus, & fortunata piorum
Agmina uix lacrymis poterunt spectare retentis,
Inuidiae stimulis dirisq; ultricibus actos.
Ergo uitales miseri dum carpitis auras;
Dum compos mens ipsa sui est; dum certa facultas;
Dum ratio, tempusq; sinunt: simul ite frequentes:
Ite pii, ueniam factis exposcite uestris:
Ite, animos purgate: Orciq; inhibete rapinas:
Et tandem patrio mentem conuertite caelo.
Sic rex ille hominum uacui spoliator Auerni,
Oblitus scelerum, cognatae stirpis amore,
Promissiq; memor, mentes intrabit amicas,
Vestraq; posthabitis recolet praecordia templis.
Postq; tot exaustos uitaeq;, obitusq; labores,
Illo quo pluuias, quo pellit nubila, uultu
Ablutos labe excipiet, laetusq; reponet
Sidereos inter proceres, sanctumq; senatum,
Sub pedibusq; dabit stellantia cernere cl austra.

ACTII SYNCERI SANNAZARII EGLOGA PRIMA

PHYLLIS.

LYCIDAS, MYCON.

Ly. MIRABAR, uicina Mycon per litora nuper
Dum uagor, expectoq; leues ad pabula thynnos,
Quid tantum insuetus streperet mihi coruus, & udæ
Per scopulos passim fulicæ, per'q; antra repostæ
Tristia flebilibus complerent saxa querelis:
Cum iam nec currus resiliret ab æquore delphin,
Nec solitos de more choros induceret undis.
Ecce dies aderat, charam qua Phyllida terræ
Condidimus, tumulo'q; pias defleuimus umbras
Ah miseri: & posthac nec tristes linquimus auras:
Nec dubitat sæuus solatia ferre Pylemon.
My. Scilicet id fuerat, tota quod nocte uaganti
Huc illuc, dum Pausilypi latus omne pererro,
Piscosam'q; lego celeri Nesida phaselo:
Nescio quid queruli gemerent lacrymabile mergi.
Phyllis ad inferias, Phyllis (si credimus) illos
Ad gemitum ò Lycida, tumuli'q; ad sacra uocabat.
Ly. Eheu chare Mycon qualis spectacula pompæ
(Nunc recolo) quas ipse manus, quæ ue ora notaui
His oculis: his inquam oculis quæ funera uidi

Infelix: hic me tandem dolor improbus egit
In scopulos, in saxa, rogo ue absumpsit eodem
Ignea uis, uel saltem aliquis deus æquore mersit.
My. O Lycida Lycida: non ne hoc felicius illi
Euenisse putas? quàm si fumosa Lycotæ
Antra, uel hirsuti tegetem subijsset Amyntæ?
Et nunc heu uiles hamo sibi quæreret escas:
Aut tenui laceras sarciret uimine nassas.
Sed tu, siquid habes ueteres quod lugeat ignes,
Quod manes, cineresq́; diu testetur amatos:
Incipe: quando quidem molles tibi litus arenas
Sternit: & insani posuerunt murmura fluctus.
Ly. Immo hæc, quæ cineri nuper properata parabam
Carmina, ab extremo cum iam caua litora portu
Prospicerem, & niuei uenerarer saxa sepulchri:
Incipiam. tu coniferas ad busta cupressus
Sparge manu: & uiridi tumulũ superitege myrto.
My. En tibi cærulei muscum æquoris, en tibi conchas
Purpureas, nec non tota quæsita profundo,
Et uix ex imis euulsa coralia saxis
Adferimus. tu solemnes nunc incipe cantus:
Incipe, dum ad solem Baianus retia Milcon
Explicat, & madidos componit in orbe rudentes.
Ly. Quos mihi nunc diuæ scopulos, quæ panditis antra
Nereides: quas tu secreti litoris herbas
Glauce pater, quæ mõstriferis mihi gramina succis
Ostendes nunc Glauce? quibus tellure relicta,
Ah miser, & liquidi factus nouus incola ponti,
Te sequar in medios mutato corpore fluctus,
Et feriam bifida spumantia marmora cauda.

Nam quid ego heu solis uitam sine Phyllide terris
Exoptem miser? aut quid nam rapto mihi luce,
Dulce putem? quid ue hic sperẽ? quid iã morer ultra
Infelix? an ut hac uili proiectus in alga,
Arentes tantum frutices, desertaq; cernam
Litora: & ingrato iactem mea uerba sepulchro?
Scilicet hos thalamos, hos felices hymenæos
Concelebrem? sic speratæ mihi gaudia tedæ
Dat Venus? ambigos sic dat Lucina timores?
Quis mihi, quis te te rapuit dulcissima Phylli?
Phylli meæ quondam requies, spesq; unica uitæ,
Nunc dolor, æternusq; imo sub pectore luctus.
Non licuit tecum optatos coniungere somnos,
Dulcia nec primæ decerpere dona iuuentæ,
Aut simul extremos uitã producere in ãnos. (quã es,
Nũc te (quis credat?) lapis hic habet: & mihi nus-
Nusquam terrarũ Phyllis; sed fabula, & umbræ,
Frustrantur miseras per dira insomnia noctes.
Me miserum: qua te tandem regione requiram?
Qua ue sequar? per te quondã mihi terra placebat,
Et populi, lætaq; suis cum mœnibus urbes:
Nunc iuuat immensi fines lustrare profundi,
Perq; procellosas errare licentius undas
Tritonum immistum turbis, scopulosaq; Cete
Inter, & informes horrenti corpore Phocas,
Quo nunquam terras uideã. Iamiam illa tot annis
Culta mihi tellus, populiq;, urbesq; ualete:
Litora cara ualete: uale simul optima Phylli.
Nos tibi, nos liquidis septem proflictibus aras
Ponemus: septemq; tibi de more quotannis

Monſtra maris magni uitulos mactabimus hirtos.
Et tibi ſeptenis pendebunt oſtrea ſertis.
Oſtrea muricibus uariata, albisq́; lapillis.
Hic tibi Niſæe, & flauos reſoluta capillos
Cymodoce, mitisq́; pia cum matre Palæmon,
Et Panope, & Siculi cuſtos Galatea profundi,
Solennes nectent choreas, & carmina dicens:
Quæ Proteus quondam diuino pectore uates
Edocuit, magni cum funera fleret Achillis:
Et Thetidis luctus conſolaretur amaros.
At tu, ſiue altum felix colis æthera, ſeu iam
Elyſios inter manes, cœtusq́; uerendos
Letheos ſequeris per ſtagna liquentia piſces;
Seu legis æternos formoſo pollice flores,
Narciſſumq;, crocumq́;, & uiuaces amaranthos;
Et uiolis teneras miſces pallentibus algas,
Adſpice nos, mitisq́; ueni. tu numen aquarum
Semper eris, ſemper lætum piſcantibus omen.
Vt nymphis, Nereoq;, ut flauicomæ Amphitrite,
Sic tibi uictrices fundent libamina cymbæ.
Interea tumulo ſupremum hoc accipe carmen,
Carmen, quod, tenui dum nectit arundine linum,
Piſcator legat: & ſcopulo ſuſpiret ab alto.
In gremio Phyllis recubat Sirenis amatæ.
Conſurgis gemino felix Sebethe ſepulchro.
My. Dulce ſonāt Lycida tua carmina: nec mihi malim
Halcyonum lamenta, aut udo in gramine ripæ
Propter aquam dulces cycnorum audire querelas.
Sed tu: ſic faciles uicina Megaria ſemper
Sufficiat conchas: ſic proxima Mergilline

Ostrea, saxosaéq; ferat tibi rupis echinos?
Quandoquidem nox obscuras iam distulit umbras,
Nec dum permensus cælum Sol: incipe rursus,
Atq; iteras mihi carmen. Habent iterata leporem.
Ly. Ne miserum ne coge Mycon. sat lumina, sat iam
Exhaustæ maduere genæ. dolor (adspice) siccas
Obduxit fauces: quatit & singultibus imum
Pectus: anhelantem'q; animam uox ægra relinquit.
Et tamen hæc alias tibi nos, & plura canemus,
Fortasse & meliora, aderit si musa canenti.
Quin & ueliferis olim hæc spectanda carinis
Seu Prochytæ, seu Miseni sub rupe patenti
Inscribam: grandes'q; notas ferrugine ducam:
Præteriens quas nauta mari percurrat ab alto;
Et dicat. Lycidas, Lycidas hæc carmina fecit.
Sed quoniam socij paßim per litus ouantes
Expectant, poscunt'q; tuas ad retia uires:
Eia age iam surgamus. ego hæc ad busta sedebo.
Tu socios inuise: escas nam quærere tempus:
Et tibi nunc uacuæ fluitant sine pondere nassæ.

EGLOGA SECVNDA

GALATEA.

FORTE Lycon uacuo fessus consederat antro
Piscator, quà se scopuli de uertice, lato
Ostentat pelago pulcherrima Mergilline.
Dumq; alij notosq; sinus, piscosáq; circum
Aequora collustrant flammis, aut linea longe
Retia, captiuosq; trahunt ad litora pisces:
Ipse per obscuram meditatur carmina noctem.
 Immitis Galatea: nihil te munera tandem,
Nil nostræ mouere preces? uerba irrita uentis
Fudimus: & uanas scopulis impegimus undas.
Adspice, cuncta silent, Orcas & maxima Cete
Somnus habet, tacitæ recubant per litora Phocæ.
Nõ zephyri strepit aura: sopor suus humida mulcet
Aequora: sopito conniuent sidera cælo.
Solus ego (hei misero) dum tristi pectore questus
Nocte itero, somnum tota de mente fugaui,
Nec tamen ulla meæ tangit te cura salutis.
At non Praxinoe me quondam, non Pholybotæ
Filia despexit, non diuitis uxor Amyntæ,
Quamuis culta sinu, quamuis foret alba papillis.
Quin etiam Aenaria (si quicquam crudis) ab alta
Sæpe uocor. solet ipsa meas laudare camœnas
In primis formosa Hyale: cui sanguis Iberis
Clarus auis: cui tot terræ, tot litora parent:
Quæq; uel in medijs Neptunum torreat undis.
Sed mihi quid prosunt hæc omnia, si tibi tantum
(Quis credat Galatea?) tibi si denique tantum

Displiceo? si tu nostram crudelis auenam
Sola fugis? sola & nostros contemnis amores?
Ostrea Miseni pendentibus eruta saxis
Mille tibi misi: totidem sub gurgite uasto
Pausilypus, totidem uitreis Euplœa sub undis
Seruat adhuc. plures Nesis mihi seruat echinos,
Quos nec uere nouo folijs lentiscus amaris
Inficit, aut uacuæ tenuant dispendia Lunæ.
Præterea mihi sub pelago manus apta legendis
Muricibus: didici Tyrios cognoscere succos,
Quóq; modo plena durent conchilia testa.
Quid refugis? tingenda tibi iam lana paratur,
Qua niteas, superesq; alias Galatea puellas.
Lana maris spumis quæ mollior. hanc mihi pastor
Ipse olim, dedit hanc pastor Melisæus, ab alta
Cum me forte senex audisset rupe canentem:
Et dixit, puer ista tuæ sint præmia Musæ,
Quando quidem nostra cecinisti primus in acta.
Ex illo in calathis seruaui, ut mittere possem.
Sed tu (nequa mihi superet, spes nequa futuri
Conditio Galatea) manum mihi dura negasti.
Hoc est, hoc miserum quod perdidit. ite camœnæ,
Ite procul, spreuit nostras Galatea querelas.
Scilicet, exiguæ uideor quòd nauita cymbæ,
Quodq; leues hamos, nodosáq; retia tracto,
Despicis. an patrio non hoc quoque litore Glaucus
Fecerat? æquoreæ Glaucus scrutator arenæ,
Et nunc ille quidem tumidarum numen aquarum.
Sed nec, quæ nimium uel me sic falsa fatigat,
Fabula te moueat Lydæ. Licet illa puellis

Iactet, nescio quas mihi se misisse coroleas:
Non me Lyda tamen, non impulit, æquora testor,
Nereidasq; omnes. si fallo, naufragus illas
Experiar, salsosq; bibam sub gurgite fluctus.
Heu quid agam? externas trans põtũ quærere terras
Iampridẽ est animus: quo nunquã nauita, nunquã
Piscator ueniat. fors illic nostra licebit
Fata queri. Boreæ extremo damnata sub axe
Stagna petam, et rigidis nunquã non cana pruinis?
An Libyæ rapidas, Austriq; tepentis arenas,
Et uideam nigros populos, Solemq; propinquum?
Quid loquor infelix? an non per saxa, per ignes,
Quo me cunque pedes ducent, mens ægra sequetur?
Vitantur uenti: pluuiæ uitantur, & æstus:
Non uitatur amor. mecum tumuletur oportet.
Iam saxo me me ex illo demittere in undas
Præcipitem iubet ipse furor. Vos ò mihi Nymphæ,
Vos maris undisoni Nymphæ præstate cadenti
Non duros obitus, sæuasq; extinguere flammas.
Scilicet hæc olim, ueniens seu litore curuo
Caietæ, seu Cumarum naualibus altis;
Dum loca transibit, raucus de puppe magister
Hortatus socios, dextrum deflectite, dicet,
In latus ò socij: dextras deflectite in undas:
Vitemus scopulos infames morte Lyconis.
Talia nequicquam surdas iactabat ad auras
Infelix piscator, & irrita uota fouebat:
Cum eandem extremo ueniens effulsit ab ortu
Lucifer, & roseo perfudit lumine pontum.

MOPSVS

EGLOGA TERTIA

MOPSVS.

CELANDON, MOPSVS, CHROMIS, IOLAS.

Ce. DIC *mihi (nam Baulis, uerum si rettulit* Aegon
Bis senos uos Mopse dies tenuere procellæ)
Quid tu, quid Chromis intera, quid uester Iolas,
Dum Notus insultat pelago, dum murmurat unda,
Ecquid desertis uacui lusistis in antris?
Mop. *Quid nostræ facerent ingrata per ocia musæ*
O Celadon? neque tum conchas impune licebat
Per scopulos, non octipedes tentare Paguros.
Iam fragilem in sicco munibant saxa phaselum:
Raráq; per longos pendebant retia remos.
Ante pedes cistæq; leues, hamiq; iacebant:
Et calami, nassæq;, & uiminei labirinthi.
Tum Chromis Inarimē spectans, his, inquit, ab oris
(Ah dirum exilium) nostræ soluere carinæ:
Cum regem post bella suum comitata iuuentus
Ignotis pelagi uitam committeret undis.
Quæ tamen (ut fama est) Ligurū per saxa, per altas
Stechadas emicuit: Rhodaniq; inuecta per amnem
(Nam, bene si memini, Rhodanū referebat Amilcō,
Oceani madidas uidit refluentis arenas,
Et quæ cæruleos procul adspicit ora Britanos,
Quà (nisi uana ferunt) quoties maris unda resedit,
Indigenæ captant nudos per litora pisces.
Ne Chromi, ne luctus renoua, respondit Iolas!
Sat tuus hæc nobis Lucrini nuper ad undam

Narrauit Lycabas: Solem se scilicet illic
Trans fluctus, trans & nubes uidisse cadentem
Haud aliter: quam si nostris è montibus illum
Caietæ adspiceret longe post litora ferri,
Et strepitum sensisse ruentis ab æthere currus.
Præterea mores populorum, urbesq; locosq;
Exposuit, quernasq; domos, & lignea tecta.
Addidit & uarias (heu barbara nomina) gentes:
Bellouacos, Morinosq;: &, quos quis dicere poßit?
Tarbellos: latis errare & flumina campis:
Nescio quem Ligerim tectis se innasse carinis.
Sed mea nunc aliæ poscunt sibi pectora curæ. (dor
Tu modo, si quid habes (& te quoq; Chloridis ar-
Excruciat) scopulo hoc mecum meditare uicißim.
Audiet, & gracilem percurret Mopsus auenam.
Sic illi: ast ego nil contra, sed quæ mihi collo
Garrula pendebat, manibus tunc sumpta cicuta est.
Scilicet alternos conabar arundine uersus
Excipere. alternis nam dicere uterque parabat.
Nec mora, iam Chromis hos, hos & referebat Iolas.
Chr. Nereides pelagi sacrum genus, aut mihi uestris
Munera ferte uadis, duram quis Chlorida placem:
Aut, si muneribus flecti nequit, æquore toto
Quærite, quæ nostrum sanet medicina furorem.
Iol. Sirenes mea cura, audite hæc ultima uota.
Aut reuocet iam Nisa suum, nec spernat Iolam,
Aut uideat morientem. Hæc saxa impulsa marinis
Fluctibus, hæc misero uilis dabit alga sepulchrum.
Chr. Qualis tranquillo quæ labitur æquore cymba,
Cum Zephyris summæ crispantur leniter undæ,

Tuta uolat, luditq; hilaris per transtra iuuentus:
Talis uita mihi, mea dum me Chloris amabat.
Iol. Adspicis, iratæ feriant ut saxa procellæ:
Vt ualidis imæ Coris turbentur arenæ.
Iam scopulis furit unda, tremit iam terra tumultu.
Fallor, an hæc ipsa est Nisa indignantis imago?
Chr. O Proteu pastor liquidi maris, ò pater, ò rex,
(Quando quidem insanos odistis numina fastus)
Quære Pithecusas tu, cui licet: atque superbæ
Dic Hyale, salsum te pascere monstra per æquor.
Iol. Ille habet, ille meos scopulus mihi seruat amores,
Qui propior terræ est. illum pete Glauce natatu:
Neue manus duri contemnat Nisa mariti,
Dic te squamigeras traxisse ad litora prædas.
Chr. Est Veneri Cypros gratißima, Creta Tonanti,
Iunoniq; Samos, Vulcano maxima Lemnos:
Aenariæ portus Hyale dum pulchra tenebit,
Nec Samos Aenariam uincet, nec maxima Lemnos
Iol. Gradiuus Rhodopen, & Mercurius Cyllenen,
Ortygiam Phœbe, Tritonia iactat Himetton:
Nisa colit Prochytem: Prochytes si commoda norint,
Ortygiam Phœbe, Tritonia linquet Hymetton.
Chr. Hic specus, hic rupes, texendisq; optima naßis
Vimina sunt, iunci, densæq; per auia myrtus:
Si mihi nunc Pholoe, uel tantum Chloris adesset,
Quàm bene pugnaces possem contemnere uentos.
Iol. Nulla mihi sine te rident loca, displices æquor,
Sordet terra, leues odi cum retibus hamos.
At si aderis tu Nisa, placebunt omnia: lætus
Tunc ego uel lybicis degam piscator arenis.

Chr.

Chr. Dat Rhombos Sinuessa, Dicarchi litora Pagros,
Herculeæ Mullum rupes, Synodontas Amalphis:
Parthenope teneris scatet ambitiosa puellis:
Quis mihi nunc alias scrutari suadeat algas?
Iol. In fluuijs Mugil uersatur, Sargus in herbis,
Polypus in scopulis, medijs Melanurus in undis:
Ante tuas mea Nisa fores ego semper oberro:
Quæ mihi det tales iucundior insula portus?
Mop. Hactenus ò Celadon resonis sub rupibus illos
Inter se uario memini contendere cantu,
Horrida uentosi ridentes murmura ponti.
Qui tamen & laudes, & munera digna tulere
Carminibus, sed quæ nequeat contemnere Triton:
Hic, quam Circeio nudus sub gurgite cœpi,
Natiuis concham maculis, & murice pictam:
Ille recuruato nodosa Coralia trunco.

FERDINANDO FEDERICI REGIS F. ARAGONIO, CALABRIAE DACI EGLOGA QVARTA.

PROTEVS.

NVNC primum notas uelis maioribus undas
Currimus ò nymphæ Crateides: ordine quando
Suadet amor, charæ primos Telluris honores
Dicerœ: cærulex magni Crateris alumnæ.
Telluris primos charæ dicamus honores,
Dum radijs feruens medium sol excoquit æquor.
Tu uero patriæ iuuenis decus, edite cælo,

Spes generis tanti: seu te nimbosa Pyrene
Pro dulci Latio, pro nostris detinet aruis:
Seu uagus obiecto munimine claudit Iberus:
Rumpe moras: nec te latis Hispania regnis
Adliciat, stirpis ue tuæ primordia, & ille
Gentis honos: licet effuso Tagus impleat auro,
Et pater Oceanus spumanti perluat unda.
Nam mihi, nam tempus ueniet, cum reddita sceptra
Parthenopes, fractosq; tua sub cuspide reges
Ipse canam: nunc litoream ne despice musam.
Quam tibi post siluas, post horrida lustra Lycæi,
(Siquid id est) salsas deduxi primus ad undas,
Ausus inexperta tentare pericula cymba.

Quæ uada nõ norũt, quis nesciat Protea portus?
Illum olim ueteris pascentem ad saxa Mineruæ,
Mulcentemq; suas diuino carmine Phocas,
E`puppi sensere Melanthius & Phrasidamus,
Vt forte à capris obscura nocte redibant:
Sensere & uario delphinas ludere cursu,
Tritonumq; choris longe freta pulsa sonare.
Ipse autem, haud quaquam mortali digna referrĩ
Verba sono, uacuas lætus cantabat ad auras:
Terrigena ut quondam matris de uentre Tiphoeus
Exiliens, infanda deos ad bella uocasset:
Vt fratrum primus, furijs, & hiantibus hydris
Instructus, densas ductauerit ipse cateruas:
Vt nisu ingenti partes de monte reuulsas
Aenariam, Prochytenq; altis immiserit astris;
Ac totum subito cælum tremefecerit ictu:
Tum pater haud segni molitus fulmina dextra

Immanis acies deiecerit, atque trophæum
Iusserit ardentes tectari sulfure Baias,
Quod gens uicta illis lauisset uulnera lymphis.
Hinc magni Alcidæ tauros, stratúq; profundum
Aggeribus memorat, ductámq; per oppida pompã.
Hisueteres addit Cumas, loca cognita Phœbo,
Vatis & horrendæ lucos, Triuiæq; recessus,
Cimeriumq; domos, & opacat in uallibus antra.
Te quoque formosæ captum Nesidos amore
Pausilype irato compellat ab æquore questu.
Ah miser, ah male caute, tuæ quid fata puellæ
Ad celeras? cupit in medios euadere fluctus
Infelix: cupit insuetum finire dolorem.
At tibi nec curæ est, quòd eam Neptunia monstra
Circunstent, mare nec rapido quòd sorbeat æstu.
Ah miser, ah male caute, ultra quid brachia tendis?
Siste gradum. riget illa iugis adsueta niuosis
Venatrix: quam mille feræ timuere sequentem
Per saltus. uos hanc Panope, uos candida Drymo,
Cymothoéq;, Rhoeq;, Pherusáq;, Dinameneq;
Accipite, & uestris sociam lustrate choreis.
Tum cauit antiquas sedes, opulentáq; regna
Auricomæ Sirenis, & altum in monte sepulchrum,
Sacráq; Chalcidicosq; deos, magnisq; per æquor
Auspicijs uectas hæc ipsa ad litora classes.
Tum liquidos fontes subter caua mœnia ducit,
Adtollitq; arces, & culmina montibus æquat
Tectorum: uastas protendit in æquora moles,
Eupleamq; procul trepidis dat cernere nautis,
Atque Pharon iungit scopulos, præruptáq; saxa

Theleboum, Sarniq; amnes, & pinguia culta.
Tum canit, ut Corydona sacro Melisæus in antro
Viderit, & calamos labris admouerit audax:
Formosum quibus ille olim cantarat Alexin,
Dixerat & musam Damonis, & Alphesibœi.
Quis fretus, dictante Dea, tot sidera nobis
Prodiderit, tantas cæli patefecerit oras.
Quid referã aut Stabias, aut quæ tenuisse canoris
Virginibus fama est abeuntes saxa carinas?
Aut terrifici sonitus, ignemq; Veseui,
Et desolatas paßim defleuerit urbes?
Postremo reges, regumq; ex ordine pugnas
Enumerat: belliq; artes, & præmia narrat.
Addit tristia fata, & te, quem luget ademptum
Italia infelix (siue id grauis ira deorum,
Seu sors dura tulit) trans altas euehit alpes.
Mox agit Oceani prope litora: denique sistit
Spumantem ad Ligerim, paruaq; includit in urna.
Heu sortẽ miserandã, heu pectora cæca futuri.
Hæccine te fessum tellus extrema manebat
Hospitijs, post tot terræq; marisq; labores?
Pone tamen gemitus, nec te monumenta parentũ,
Aut moueant sperata tuis tibi funera regnis:
Grata quies patriæ: sed & omnis terra sepulchrum.
Hæc ille, & quæ uix audita prioribus annis
Heroum longeua queat meminisse uetustas,
Commemorat. socio respondent æquora plausu:
Luna suam donec paulatim fundere lucem
Cœpit, & ad uitreas redierunt numina sedes.

CASSANDRAE MARCHESIAE, MVLIERI PRAESTANTISS.

ECLOGA V.

HERPYLIS PHARMACEVTRIA.

Dorylas, Thelgon.

SED iam uulgatos & nos referamus amores:
Quos pariter grata scopuli pendentis in umbra
Hinc Dorylas, hinc Theleboi maris adcola Thelgon
Certantes docuere. quibus caua litora, & ipse
Aequoreus Platamon, sacrumq; Serapidis antrum
Cum fonte, & Nymphis adsultauere marinis.
Tu mihi, seu doctas percurris Palladis artes,
Mæoniæq; aurum, & subtegmina uincis Arachnes;
Seu Dryadum choreis, cœtuq; immista Dianæ
Haud minor incedis; pictaq; adcincta pharetra
Venatu Prochyten, maternaq; regna fatigas;
Siue Dicarchæis quà molibus adsilit æquor,
Ludentes spectas Nereidas: en age nostros,
(Siquis honos pelagi) Cassandra en adspice lusus.
Non ingrata cano, penitusq; iniussa. Neq; unquam
Arguerint uentura meis te sæcula chartis
Præteritam. faueat modo non inuitus Apollo,
Et quæ me facili uexere per æquora remo
Pierides: quis longa dies, & nomina curæ.
Interea Dorylan iuuet hic audire canentem.
Do. Sebethi ad liquidas descenderat Herpylis undas,
Herpylis Euboidum non ultima: quam pater Alcō

Erudiit, Musis & Phœbo cognitus Alcon.
Venerat & socij partem subitura laboris
Vnanimis soror, & calathum de more ferebat.
Ipsa comas effusa, pedemq; exuta sinistrum
Cum philtris longum submurmurat: atq; ita fatur.
Pone aram, & uiuos hauri de flumine rores,
Canaq; uicino decerpere absinthia campo.
Illum illum magicis conabor adurere sacris,
Qui miseram tota spoliatam mente reliquit.
Voluite præcipitem iam nũc mea licia rhombũ.
Rhombus ad Aemonias reuocetur aheneus artes:
Sistere qui pluuias, qui pellere nubila cælo,
Qui potis est trepidos undis abducere pisces.
Voluite præcipitem mea licia uoluite rhombum
Alga tibi hæc primum tumidi purgamina ponti
Spargitur, & rapidis absumitur arida flammis:
Sic mihi sic Mæon uraris ad usque medullas.
Voluite præcipitem iam nunc mea licia rhombũ.
Ter muscum Clearista, ter hunc sine forcipe cancrũ
Vre simul, cum'q; his dic uiscera Mæonis uro.
Voluite præcipitem mea licia uoluite rhombum.
Spõgia nũc lacrymis perfunditur. heus bona magno
Spongia nata mari, lacrymas bibe sedula nostras.
Vt'q; rapis sitiens illas, sic Mæonis omnem
Mæonis ingrati rapias de pectore sensum
Voluite præcipitem iam nũc mea licia rhombũ.
Vt pumex pinguescit, ut æquoris unda quiescit,
Quæ uentis agitata huc, illuc concita fertur.
Sed quid ego heu tristi pectus concussa dolore
Imprecer, & uanis iactem conuicia uentis?

Mæon tot mihi damna, ego Mæoni uerba rependam?
Voluite præcipitem mea licia uoluite rhombum.
Huc huc, qui rigida meditaris uulnera cauda
Sæue Trigon, & tu, proprium cui sistere naues
Veliferas Echenæis, adeste: & Mæonis acres
Tu retinere pedes, tu figere corda labora.
Voluite præcipitem iam nunc mea licia rhombũ.
Tunde iecur, spumamq; simul torpedinis atræ.
Hæc ego cras illi lethalia pocula mittam:
Ebibat, & subito pallantes torpeat artus.
Voluite præcipitem mea licia uoluite rhombum.
Scinde manu Leporem. Leporis pene trabile uirus.
Nascitur Eois hic fluctibus: adtulit Aegle,
Docta Aegle, iussitq; inimicum tangere limen.
Carre age, tange simul, simul obline. cras mihi pœ-
Perfidus ille dabit: gemet ipso in limine Mæon. (nas
Sistite præcipitem iam nunc mea licia rhombum.
Contere & Halcyonis nidum mihi. Pellere uentos
Dicitur, & sæuas pelagi mulcere procellas.
Forsitan hic nostros sedabit pectoris æstus.
Sistite præcipitem, iam sistite licia rhombum.
Hactenus ille. quid huic subiunxerit ordine Thelgõ,
Accipe. non omnes unus dolor angit amantes.
Thel. Rupe sub hac mecum sedit Galatea. uidebam
Et Capreas, & quæ Sirenum nomina seruant
Rura procul. ueteres alia de parte ruinas
Herculis, ambusta signabat ab arce Vesæuus.
Exere cæruleos Triton de gurgite uultus.
Ipse meas Triton Nereo deferre querelas,
Ipse potes curua resonans super æquora concha

Et scopulis narrare, & fluctiuagis Balenis.
Exere cæruleos Triton pater exere uultus.
Hic primos mihi congressus dedit illa roganti:
Hic niueam formosa manum porexit, & (eheu
Quid recolo?) tacitos in me defixit ocellos.
Exere cæruleos Triton de gurgite uultus.
Huc ades ò mea cura. quid ò quid lenta moraris?
Ipse ego te propter, socios, cymbamq; reliqui.
Exere cæruleos Triton pater exere uultus.
Hic tibi consuetas formosior explicat umbras
Populus. amplector sæpe hanc, atq; oscula figo
Corticibus: sæpe ipsa pedum uestigia quæro:
Et siquid manibus tetigisti, floribus orno.
Exere cæruleos Triton de gurgite uultus.
Quem mihi nunc præfers? si te iuga frondea, si te
Arbuta, pascentesq; iuuant per rura capellæ:
Nos quoq; non graciles nunc primũ iungere auenas
Discimus. incisas implent mea carmina fagos:
Et mea Mænalijs pendet iam fistula siluis.
Exere cæruleos Triton pater exere uultus.
Sin magis adrident hæc litora, sin magis alti
Diuitiæ pelagi: sparsos quis cogere pisces
Doctior, aut rigidum dextra iactare tridentem?
Exere cæruleos Triton de gurgite uultus.
Non ego delphinis, te iudice, non ego thynnis.
Aequore uel medio dubitem certare natando.
Quid tibi me iactem? cui uix numerare uel hamos
Nunc uacat, aut restes, oneratáq; retia plumbo,
Et Sinuessano textas deuimine nassas.
Exere cæruleos Triton pater exere uultus.

Me Ligurum duræ rupes, me Gallica norunt
Litora: piſcantem pariter me Varus, & ingens
Senſit Arar, ſenſere maris fera monſtra Britani.
Obrue cæruleos Triton ſub gurgite uultus.
Et poſt hæc heu dura fugis. non te mihi tellus
Extera, non uenti rapuere. ſed accipe munus,
Accipe. non ultra tecum Galatea ſedentem
Adſpicies. I, læta nouas meditare choreas.
Obrue cæruleos Triton pater obrue uultus.

TRAIANO CABANILIO TROIAE, AC MONTELLAE DOMINO.

SALICES.

SI uacat, & blandos etiamnum uentilat ignes
Quæ dea cærulea uehitur ſuper æquora concha,
Turrigeramq́; Paphon, ditemq́; Amathũta tuetur:
Accipe flumineas properatum carmen ad undas
O` mihi non dubia Cabanili cognite fama,
Sed longe uarios rerum ſpectate per uſus.
Nam tibi me doctæ ſic deuinxere ſorores,
Sic mea felici permulcent pectora cura:
Vt uix ulla queam melioris tempora uitæ
Te ſine, uix placidos per noctem ducere ſomnos.
En agedum Traiane, tuis hæc præuia iuſſis
Tractanti, iam iamq́; animo maiora paranti
Da ueniam, & tenues ne dedignare camœnas.
Forte inter uirides (ſi uera eſt fama) geniſtas,

Capripedes Satyri, passimq́; agrestia Panes
Numina cum Faunis, & montiuagis Siluanis,
Exercet dum Sol raucas per rura cicadas,
Vitabant æstus, quà pinguia culta uadosus
Irrigat, & placido cursu petit æquora Sarnus.
Grata quies nemorum manantibus undique riuis,
Et Zephyris densas inter crepitantibus alnos.
Dumq́; leues aptant calamos, dum sibila pressis
Explorant digitis, tenuiq; foramina cera
Obducunt, uario modulantes carmina cantu:
Auricomæ uiridi speculantur ab ilice Nymphæ
Dulcia clarisonis soluentes ora cachinnis:
Sed prope ferre pedem metuunt. nam sæpe labores
Audierant Penæa tuos, & qualibus olim
Infelix eheu uirgo Nonacria fatis,
Infelix uirgo (quid enim non illa moueret?)
Pana metu fugiens è uertice Cyllenæo,
Pana deum Arcadiæ, quãuis pulcherrima, quamuis
Dianæ sacros inter lectissima cœtus,
Nodosa tenerum mutarit arundine pectus.
Quas simul ac nemorum petulans, effrenaq; pubes
Semiferi uidere per herbida prata uagantes;
Occultamq́; imis flammam traxere medullis:
Sic timidas blandis hortantur uocibus ultro.
Huc huc ò teneræ placidissima turba puellæ:
Quid procul adstatis? potius succedite ridæ,
Et uiridi in prato mollie, de more choreas
Ducite: quandoquidem calamos inflamus inertes:
Et frustra ad surdas iactamus carmina siluas.
Illæ nil contra: celeri sed nuda parabant

Crura fugæ, totosq́; agitabant mente receptus,
Si quà forte uiam per saxa irrumpere, & altis
Euasisse iugis, deus, aut sua fata dedissent.
Tum iuuenes, procul ò, clamant, procul iste puellæ
Sit timor: ingnauas animo depellite curas:
Nullæ hic insidiæ, nullæ per aperta latebræ:
Cuncta patent: nullas abscondunt hæc loca fraudes.
Nosquoq́; non Lernæ monstris, non igne Chimeræ,
Scyllæis ue lupis geniti, aut latrante Charybdi,
Qui uestra immani laceremus uiscera morsu:
Sed diuum genus, & qui semper rupibus altis
Vobiscum crebris uenantibus insultemus.
His dictis permulsi animi, securaq́; tristem
Corda metum eijciunt: gressuq́; per uda citato
Prata, deus tandem cupidis, ripæq́; propinquant.
Tum manibus simul implicatis per gramina festas
Exercent choreas: aliosq́;, aliosq; reflexus
Inter se lætæ repetunt: nunc corpora librant
In saltus: nunc molle latus, nunc condida iactant
Brachia: & alterna quatiunt uestigia planta.
Hic Satyri, quanquam uoces audire canentum
Crudeles, quanquam niueas spectare papillas
Exultant, oculisq; bibunt sitientibus ignem:
Tanta tamen sæui gliscit uis effera morbi
Pectoribus, præcepsq́; amor, & malesana libido,
Vt calamis sensim eiectis, ruptoq́; repente
Fœdere. surgentes ab humo, uento ocyus omnes
Exiliant; spretaq́; deum dietate, fideq;
Ah pauidas Nymphas, subitoq́; horrore rigentes
Inuadant auidi, sæuorum more luporum,

Qui lætas medijs proturbant lusibus agnas,
Oblitasq; sui paßim rapiuntq; trahuntq;.
Dum uiridi in campo cursant, aut ualle sub alta,
Et custos ignarus abest, & amica canum uis.
Sic illi. at miseræ disciso pectore Nymphæ
Frondiferam mœstis siluam clamoribus implent:
Atque huc, atq; illuc fugiunt. non saxa, neq; altis
Tuta putant loca senta rubis. hinc ardua montis
Prærupti iuga, diffusos hinc stagna per agros
Adtonitæ circumspiciunt. uia nulla salutis:
Et iam spes prærepta fugæ: tum denique ad undas
Consistunt trepidæ, flauosq; à uertice crines
Cum lacrymis, gemituq; & flebilibus lamentis
Abscindunt, Sarnumq; uocant, liquidasq; sorores:
Dūq; uocāt, fundo properas chorus omnis ab imo
Naiadum: properat uitreæ rex cærulus undæ
Sarnus, inexhaustumq; uadis ciet agmen aquarum
Rauca sonans. sed quid Sarnus ue, aut illa natantū
Agmina Naiadum poßint, ubi ferrea contra
Stant fata, & duro leges adamante rigescunt?
Ergo defectæ cura, auxilioq; deorum,
Ac cælum pariter Nymphæ, lucemq; perosæ,
Vnum illud, rebus tandem quod restat in arctis,
Finem optant. iāmq; influuium se mergere adortæ,
Membra reclinabant, & aquas prono ore petebāt:
Cum subito obriguere pedes: lateq; per imos
Exspatiata ungues radix, fugientia tardat,
Adfigitq; solo uestigia. tum uagus ipsis
Spiritus emoritur uenis: indignaq; pallor
Occupat ora: tegit trepidantia pectora cortex.

Nec mora: pro digitis ramos exire uideres,
Auratasq; comas glauca canescere fronde:
Et iam uitalis nusquam calor: ipsáq; cedunt
Viscera paulatim uenienti frigida ligno.
Sed quamuis totos duratæ corporis artus,
Caudicibus'q; latus, uirgultis'q; undique septæ,
Ac penitus Salices: sensus tamen unicus illis,
Siluicolas uitare deos; & margine ripæ
Hærentes, medio procumbere fluminis alueo.

FRAGMENTVM EIVSDEM AVCTORIS.

OPTATOS iā Euplea mihi circūspice portus
Quo liceat trepidas piscanti includere prædas,
Et Zephiris releuare graues spirantibus æstus;
Si qua mouet cupidam uelocis gratia cymbæ.
Tuq; ades ò nostri merces non parua laboris,
Quē Phœbus mihi, quum doctæ, mea turba, puellæ
Conciliant, dumq; ipse ratem de litore pello,
Da uela insinuans, pelagóq; excurre patenti
Pars animæ Puderice meæ. te nam sua Nereus
Per uada, te medio Doris uocat æmula fluctu,
Dum late horrisonū cāpus strepit omnis aquarum:
Lucrinæ ad Veneris templum conuenerat omnis
Aenariæ, Prochytæ'q; manus: Zephyræus opaca
Scilicet Aenaria, Prochyta uenit Euthycus alta
Insignes ambo calamis, & uersibus ambo,
Adptus uter'q; fretis, piscatibus aptus uterque;
Ille hamos uersare, hic retia soluere in æquor.

Tum prior hæc Zephyræus. Adeste ò litore ab omni
Piscatorum artes; liquidas exquirite sedes;
Vertite tritonum latebras; penetrate recessus
Nereidum: nunquam nostros sedabitis ignes:
Nunquam me Pholoe, nũquã me Chloris amabit.
Ede tuos mecum tandem caua buccina cantus.
Testis Cymothoe, testis mihi candida Chlotho,
Optaui quoties medijs in fluctibus ægram
Proijcere hanc animã; quoties ego gurgite in alto
Occurri monstris immanibus, horrida Cæte
Vt saltem miseros lacerarent dentibus artus.
Ede tuos tandem mecum caua buccina cantus.
Omnia tentaui, terras, mare, nubila, cælum,
Ventorumq; domos, & tempora quattuor anni;
Omnia sed nocuere simul. uos ite puellæ,
Ite Deæ pelagi, furijs arcessite nostris
Nunc alios succos, aliasq; Melampodis herbas.
Ede tuos tandem mecum caua buccina cantus.
Non magicos uersus, ignotaq; nomina rerum,
Dissimilesq; Deos, Erebumq;, Chaosq; refugi.
Ipsos quinetiam filo conuoluere rhombos
Edidici, partesq; meas de littore Echinos,
De scopulis muscum, de fluctibus hausimus undã.
Ede tuos tandem mecum caua buccina cantus.

ACTII SYNCERI SANNAZARII NEAPOLITANI, VIRI PATRICII ELEGIARVM LIB. I.

AD LVCIVM CRASSVM.

T E fœcunda tenent saxosi rura Petrini,
Rura olim proauis facta superba meis.
Et Simussanas spectas, mea gaudia, Nymphas,
Quiq; nouo semper sulfure fumat ager.
Et modo miraris ueteres in litore portus;
Nunc, Liris gelida quà fluit amnis aqua.
Cunctáq; felici figis uestigia cura,
Obseruas latiæ dum monumenta uiæ.
At mihi paganæ dictant siluestria Musæ
Carmina, quæ tenui gutture cantat Amor.
Fidáq; secretis respondet silua querelis:
Et percussa meis uocibus antra sonant.
Nec tantum populos, nec tantũ horrescimus urbes,
Quantum non iustæ sæuitiam dominæ.
Hoc uitæ genus, hoc studium mihi fata ministrant:
Hinc opto cineres nomen habere meos.
Me probet umbrosis pastorum turba sub antris,
Dum rogat agrestem lacte tepente Palem.
Me rudis indocta moduletur arundine Thyrsis;

Et tam constanti laudet amasse fide.
Inde super tumulumq; meum, manesq; sepultos
Tityrus ex hedera serta uirente ferat.
Hic mihi saltabit Corydon, & pulcher Alexis:
Damœtas flores sparget utraq; manu:
Fluminibusq; sacris umbras inducet Iolas,
Dum cogit saturas Alphesibœus oues.
Non mihi Mœonidem Luci, non cura Maronem
Vincere: si fiam notus amore; sat est.
Quid feret Aeacides nobis, quid cautus Vlysses?
Quid pius Aeneas, Ascanius ue puer?
Ista canant alij; quorum stipata triumphis
Musa uagum è tumulis nomen in astra ferat.
At mihi tete auidis liceat uincire lacertis;
Osculaq; optata sumere longa mora.
Et liceat posita mirari membra lucerna;
Noctis & insolitas nectere blanditias:
Atque manus, atque ora tuis componere in ulnis:
Teq; meo lassam sæpe fouere sinu.
Sed quid ego, hei misero, uentosus inania fingo
Somnia; quæ forsan non feret ulla dies?
Felix, qui potuit duram exorare puellam;
Et capere optati gaudia coniugij.
Ille dies, noctesq; suos decantat amores;
Et recolit Veneris dulcia furta suæ.
Ille etiam liquido perfusus odore capillos,
Exercet tenerum nocte iuuante latus:
Inq; sinu Dominæ primos reminiscitur ignes;
Quos leuiter pennis aureus afflat Amor:
Nec cupit, Aethiopum quæ canent uellera siluis
Nec,

Nec, quæ Sidonio lana cruore rubet.
Solus habet, fuscis quicquid portatur ab Indis:
Solus habet ripas aurifer Herme tuas;
Et quascunque metit segetes fragrantibus aruis
Medus, & aßiduo sole perustus Arabs.
Nō auro, aut gemmis miseri torquemur amantes.
Qui dominam poterit flectere, diues erit.
Diues ero ante alios, si te mea uita uolentem
Sustineam ignota pauper, & exul humo.
Nam quid rubra iuuant fulgentibus æquora conchis?
Aut quæ multa niger rura Sabæus arat?
Quid ue torus prodest, pluma spectandus, & ostro;
Si non est gremio cara puella meo?
Si trahere infelix inter suspiria noctem
Cogor; &, æternos esse, negare, deos?
Num me neglectis deuouit saga sepulchris?
Num rumpunt somnos carmen, & herba meos?
Carmen inaccessa traducit ab ilice glandes.
Carmen nocturnæ supprimit ora canis.
Carmen & informi pallentem sanguine Solem
Inficit; & Lunæ sistit euntis equos.
Quid queror infelix? utinam mihi sola nocerent
Carmina, nec nostro pectore inesset Amor.
Ille uel Aeææ superat cantamina Circes;
Ille uel Aemonijs nata uenena iugis.
Parce puer: non uana queror: tu unlnere nostro
Crescis; & exultas sæue cruore meo.
Quòd si te nostræ ceperunt tædia uitæ:
Ne cesset, quæso, funeris atra dies.

AD IOANNEM PARDVM HISPANVM.

PARDE decus patriæ. spes maxima Parde tuorum,
Atque idem Hispani gloria rara soli:
Quem iuuat immensi causas exquirere mundi,
Primaq; constanti corpora iuncta fide:
An magnum æterno uoluatur numine cælum:
An propria hoc igens mole laboret opus:
Cur salsi fluctus: cur ignibus æstuet Aetna:
Cur uomat epotas uasta Charybdis aquas:
Vnde nitor stellis: cur nox maior ue, menor ue:
Cur non ipsa suo lumine Luna micet.
Felix, cælestes cui fas nunc scandere sedes:
In quas post obitum fata uenire sinant.
At nos per siluas, & sordida rura capellas
Versamus: quando Phyllis amare iubet.
Et teneris nostros ulmis incidimus ignes;
Quos legat errantum cœtus Hamadryadum.
Et nunc capreolos, & nunc uenamur onagros:
Interdum sæuas fallimus arte feras.
Sæpe iuuat, pictas uisco captare uolucres:
Nec Satyris ipso cedimus aucupio.
Quòd mihi si liceat tenui reuocare cicuta
Trinacrij niueas Vpilionis oues:
Rura colam semper: populi ualeatis, & urbes:
Rura dabunt oculis grata theatra meis.
Illic gramineas, pastorum bella, palæstras
Adspiciam, & celeri præmia parta pede.

Nec me pœniteat sudibus certare colurnis;
Aut armare cauis pectora corticibus.
Pugnabunt tauri, pugnabunt cornibus hirci:
Victores molli cespite serta ferent.
Plenáq; pellitus lustrabit ouilia pastor:
Ponet & agricolis rustica liba Deis.
Stabunt capripedes abiegno robore Fauni:
Stabit & indocta falce dolata Pales.
Quorum solennes ictus cadet agnus ad aras;
Ictus, ut innumeras expiet agnus oues.
Tum milium, & niueo statuet flumantia lacte
Pocula; uotiuas concipietq; preces:
Et ter transiliet flammantes potus aristas,
Ter quoque non tardo rustica turba pede.
Dij facite, inter oues, intérq; armenta canendo
Deficiam; & siluis me premat atra dies:
Vt me non docta deploret pastor auena:
Vtq; sub umbrosa contumuler platano:
Ossáq; pascentes uenerentur nostra capellæ:
Nec procul à tumulo candida balet ouis.
Exultent alij panchæo munere manes;
Et quærant parijs marmora cæsa iugis.
Mi sat erit, ueteres recolat si Phyllis amores;
Conserat & uernas ante sepulchra rosas.

AD AMICAM.

NVLLA meos poterit mulier præuertere sensus;
Ipsa licet cælum linquat, & astra Venus.
Tu puero teneris ignis mihi primus ab annis:

Vltima tu tremulo flamma futura . seni
Iam sanxere semel nos inter fœdera diui,
Fœdera ad extremos non soluenda rogos:
Vt, si nostra tuo superesset funere uita;
(dij tamen in uentos omen abire sinant)
Ipse ego composito uenerarer operta sepulchro
Ossa, ferens mœsta thura, merum'q; manu.
Vmbrarum'q; sacer custos, tumuli'q; sacerdos
Concinerem querula tristia uerba lyra.
Nec me complexa quisquam diuelleret urna;
Quin cineri moriens oscula summa darem.
At si (quod potius cupio) tibi fata dedissent,
Lumina formosa condere nostra manu:
Tunc, mihi cum caros uultus spectare liceret:
Atque anima tecum iam fugiente loqui:
Ipsa meos tumulo manes laniata uocares;
In'q; tuo legeres ossa minuta sinu:
Flebilis & longos scindens ad busta capillos,
Clamares nomen iam moritura meum.
Tum cineri, & mutæ persoluens iusta fauillæ,
Mista dares rutilis lilia cana rosis.
Illic mœsta dies, illic consumere noctes
Optares; nec te uinceret alter Amor:
Sed memor usque uiri, canis ueneranda capillis,
Adferres tremula munera cara manu.
O`mihi, dum tales tumulo reddantur honores;
Tam lentam Lachesis scindat auara colum.
Non, ut nostra nouos Arabum bibat urna liquores;
Vstus & Aßyrio spiret odore cinis:
Aut ut clara mei notescat fama sepulchri;

Altáq; marmoreus sidera tangat apex:
Sed magis ut liceat longas audire querelas;
Et gerere è lacrymis serta rigata tuis.
Tunc ego letheæ spatiatus in aggere ripæ;
Quà nitet obtuso lumine falsa dies;
Quaq; leuis Casiæ nemus, Ambrosiæq; uirentis,
Et fortunatos alluit unda greges:
Dulcia præteritæ repetens insomnia uitæ,
Ostendam Elysijs tot mea dona choris.
Felicesq; animas inter felicior ipse
Excipiam plausus læta per arua nouos.
Atque aliquis comitum, lætusq; hilarisq; recentes
Sparget humi flores; & mihi serta feret.
Nec contentus eo, fidos extollet amores;
Narrabitq; alijs de pietate tua.
Sed quoniam teneræ uernant nunc læta iuuentæ
Tempora & amplexus iungere fata sinunt:
Dulcia lasciuo iungamus gaudia lecto:
Iam properat mortis panda senecta comes.
Iam properant rugæq; graues, & serior ætas:
Nec dabitur molli ludere posse toro.
Interea cupidis nectamus colla lacertis:
Vltima iam soluet, cum uolet, hora duos.
Dij facite, hæc longos maneat spes certa per annos.
Candidus & penis omnia firmet Amor.

AD LUCINAM, PARTURIENTE CORNELIA PICCOLOMINEA, ANTONII GARLONII ALLIFARUM DOMINI CONIUGE.

AFFER opem teneræ tandem Lucina puellæ:
Auxilio, digna est, quam tueare tuo.
Te uocat; & madidis solam suspirat ocellis;
Et roseo tacitas fundit ab ore preces.
Illa quidem insuetos languet male firma dolore,
Vixq́; potest longa tot mala ferre mora.
At tu Diua ueni, tecumq́; unguenta repostæ
Pixidis, & siqua est, quæ iuuet, herba, feras.
Sic flentis miseros iuuenis compescere questus,
Sic una poteris sorte leuare duos.
Lucis adest Dea magna: metum iã comprime Garlone
Non frustra est lacrymis illa uocata tuis.
Da costum, myrrhamq́;, focis, quæq́; orbe remoto
Cynnama per rubras nauita uectat aquas.
Ipse Deam uenerare, sacras proiectus ad aras;
Et genio annosum sæpe refunde merum.
Sed trepidi cessere metus, cessere querelæ.
Iam parit aduentu tacta puella Deæ:
Iam puerum est enixa: uides, ut lumine matrem
Exprimat? en tenero quantus in ore decor.
Salue parue puer, cui iam felicia rident
Sæcula; cui pharetram sponte remittit Amor.
Nam siue auratis humeros armare sagittis,

Seu iuuet accensas sollicitare faces;
Seu potius iactare leues pueriliter alas,
Et dare neglectas post tua terga comas:
Quis te non paphijs nutritum uallibus, aut quis
Idaliæ puerum non putet esse Deæ?
Viue precor, blandumq; oculis ridere parenti
Assuesce; & dulces disce mouere iocos.

AD IVLIVM SENENSEM, EXVLEM.

CVM mihi languētes dolor oppugnaret ocellos;
Cogerer & tristi soluere uerba sono:
Ingratos inter gemitus, mœstasq; querelas
Allata est manibus litera missa tuis.
Inspexi, agnouiq; tuas, mea numena, Musas,
Pieriosq; haustus, castaliumq; decus.
Poscis, ut iratum placent mea carmina Phœbum;
Et flectant duras ad tua uota Deas.
Non hoc ingenium, non hæc facundia nostra est:
I, precor, atque alio flumine pelle sitim.
Ille mihi faciles iampridem denegat aures;
Et uetat argutæ tangere fila lyræ.
Nec mihi iam solito latices de fonte ministrat,
Nec docet optatos Calliopea choros.
Quid petis extinctam dilapso à torre fauillam?
Quid miser à nostro uulnere quæris opem?
Iam tibi felici decurrunt carmina uena;
Et rapit ad patrium te tua Musa decus.
Ipsa mihi uiso est, te lamentante, Thalia
Ingemere, & tristi Delius ore queri:
Qualis strimonias olim cum fleret ad undas

Orpheus indignis uocibus Eurydicen:
Qui cantu Ismarij gelidis in rupibus Aemi
Ad tonuit quercus, adtonuis'q; feras:
Saxaq; bistonijs deduxit montibus; & te
Currentem astrictis Hebre repreßit aquis.
Scilicet egregios semper Fortuna poetas
Tanget; & ancipiti deprimet usque rotæ?
Ne ne sit extremos tantum sub motus ad axes
Ille, Tomitana qui iacet exul humo:
Te quoque nunc rigidi premit inclementia fati;
Longius & patria cogit abesse domo.
Sed nisi per magnos quæratur fama labores;
Omnis in ardentes est abitura rogos.
Sic pius Aeneas, sic stirpis Laertis Vlysses
Maius post cineres emeruere decus.
Sic quoque sublatis Tirynthius undique monstris
Visit ab oetæa regna paterna pyra.
Et te (crede mihi) tot sæua incommoda passum
Virtus sublimi ducet in astra uia.

IN FVNERE SARRI BRANCATII LVCRETIA VXOR.

ERGO importunæ ruperunt stamina Parcæ,
Stamina lanifica tam bene ducta colo?
Ergo ego, quæ fueram tali modo nupta marito,
Frigida nunc tristi conqueror in thalamo?
Quiq; his dignus erat uitam exhalasse labellis,
Occidit externis aduena litoribus?
Felices nimium, fortunatæ'q; sorores,
Quæ datis æternis thura sabæa focis.

O` utinam nunquã amplexus, nunquã oscula nossem:
Essem pars uestri nempe ego parua chori.
Chare uir, audaci nimium confise iuuentæ,
Et nimium lacrymis umbra gemenda meis:
Quis te tam densos immittere corpus in hostes
Iussit? an ad pugnam non satis unus erat?
Me miseram. non ulla tuæ te cura puellæ,
Non subijt mœstæ certa ruina domus.
Tu mihi per sanctos solitus iurare hymenæos,
Per non lædendi fœdera coniugij,
Te non immemorem charæ fore coniugis unquam;
Et si letheus tingeret ora liquor.
Quin ipsa admonui; ne sic uiolentus in arma
Irrueres: eheu quò uiolente ruis?
Quò raperis? quo` iam nostri tibi cura recessit?
An potes uxoris non meminisse tuæ?
Vix equidem credo; quamuis heu credere cogar;
Tam cito pectoribus me cecidisse tuis.
Sed cecidi; sic sors tulit impia; nullaq; pro me
Vota salutares demeruere Deos.
Hectora sic coniux, sic coniux fleuit Achillem;
Sic misera extinctum Laodomia uirum.
Nunc mea uirginitas, quando inlibata remansit;
Seruetur cineri non uiolanda tuo.

AD DIVVM IACOBVM PICENVM.

SANCTE senex, quem nec sceleris contagia nostri,
Nec pessum uitijs sæcla dedere suis;
Aequasti magnos qui paupertate triumphos;
Tantus amor niueæ simplicitatis erat,

Silua tibi sedes, uiridiq; è cæspite lectus,
　Explebant mensas amnis, & herba tuas.
Talis erat priscis uictus mortalibus olim.
　Sed priscis tantum uiuere cura fuit.
At te diuersos naturæ expendere casus
　Iuuit; & instantes diuum aperire metus:
Submotumq; oculis animo percurrere cælum:
　Quasq; tenes sedes, mente adysse prius:
Noscere præterea cunctarum exordia rerum:
　Quod uix humanæ conditionis erat.
Magnum opus, ut prima surgentis origine mundi,
　Omnia sint senis edita luciferis:
Vtq; pater sancta demum cessare quiete
　Perfecto artifices iusserit orbe manus.
His addis cultusq; pios, ritusq; uerendos,
　Cunctaq; legifero tradita sacra duci:
Quæq; suis castæ saeclis cecinere Sybillæ:
　Quæq; sacer uatum spiritus ore refert:
Sidereos partus, demissaq; pignora cælo,
　Atque inopes cunas stramineumq; torum:
Speratumq; diu terris, celoq; probatum
　Verum hominum, uerum mente, animoq; Deum.
Hinc & supplicium infandū, atq; obprobria mortis,
　Claraq; de stygia ducta trophæa domo:
Denique ut ad patrem populo spectante suorum
　Cesserit; igniferis præsideatq; locis:
Quantaq; nos maneant promissæ gaudia uitæ:
　Quantaq; uenturæ gloria lucis erit.
Miremur, tibi si placidi penetrale Tonantis,
　Et patet immensi regia clara poli:

Cum tantum his superas meritis sit scandere in arces,
Quà plaga securum lactea monstrat iter.
Scilicet inde datur terras spectare iacentes,
Et circumfusi brachia curua maris;
Solis & ardentis radios, lunæq; recursus:
Qualiter & pacta stent elementa fide:
Nec minus æternis niteant ut sidera flammis:
Et peragant uarias nox'q;, dies'q; uices.
Felix, qui nostras potuisti linquere curas;
Et procul humanas despicere illecebras.
Felices, qui te colles uidere loquentem;
Quæ'q; tibi gratos præbuit herba toros:
Quæ'q; arbor, rupes ue sacra te fouit in umbra:
Et quæ nunc manes continet urna tuos.
Nam licet incultis fuerit tibi uita sub antris;
Nunc pedibus data sunt astra terenda tuis.
Attamen ò dic sancte pater, dic addita cælo
Gloria, dic patriæ fama, decus'q; tuæ:
Ecquid te solitis mulcet sapientia chartis,
Mollis ubi elysium concitat aura nemus?
An iuuat aurata meditantem carmina canna,
Nectere purpurea tempora cana rosa?
An magne uirgineis sedet inuigilare choreis:
Cum deceat cælo, quicquid in orbe libet?
An potius toto superum spectante senatu,
Diluis æthereo crimina nostra foro?
Denique quicquid agis, nitidi nouus incola cæli,
Pectoribus nostris non leue numen eris.

AD PETRVM DE ROCCA FORTE MAXIMVM REGIS GALLIARVM CANCELLARIVM.

QVÒD pectus tibi forte, quòd ardua pectoris arx est;
Quòd forti dignum pectore nomẽ habes:
Quòd leges sua iura tenent te uindice; quodq;
Omnia uirtuti peruia facta tuæ:
Autumni sedem, chelasq; Astræa reliqui;
Adueniq; tuos noster alumne lares.
In cunis ego te, si nescis, sedula foui.
Reptasti gremio sarcina grata meo.
Ipsa tuos finxi mores, animumq;, manusq;:
Ingeniumq; sagax, iudiciumq; dedi.
Hinc nostri cultusq; frequens, optandaq; rerum
Cognito; hinc fidei nomina tanta tuæ.
Ad te igitur duplices subnixo poplite palmas
Insuetis tendo sollicitata malis:
Ne patiare, meas Latio languescere uires.
Pendet ab auxilio spes mea tota tuo.
Deprimor audaces inter derisa ministros:
Nec fas ingenium tollere ad astra caput.
Quodq; diu partum est uirtute, & fortibus armis
Imperium, fœdæ seruit auaritiæ.
Nec mirum, uestro tantum cum distet ab orbe,
Terraq; censura sit procul illa tua.
Quis credat? tectis ciues pelluntur auitis;
Adrogat iniustas dum sibi fiscus opes;
Fiscus opes miserorum. hoc est, heu, parcere uictis?

Hoc est ausonio reddere iura solo?
Cogitur infelix alienas ire per oras
Nobilitas, patrijs expoliata bonis:
Culpaturq; fides domino seruata priori,
Et maris, & terræ non labefacta minis.
Scilicet est crimen duram contemnere mortem:
Scilicet est Reges crimen amare suos.
O' bene fortunæ memores, quicunque superbas
Hentibus à uictis abstinuere manus.
Nam quamuis sæuos illectet præda tyrannos:
Magnanimos Reges gloria sola iuuat.
Delentur nullos hominum benefacta per annos;
Quaq; licet faciunt nos ratione Deos.
At siquis seræ spernit præconia famæ;
Quercubus alpis adnumerare potes:
Ergo tu Regem cui fas lenire potentem;
Da desiderijs uela secunda meis.
Effice, iustitiæ soliti reddantur honores.
Dignus es, altricem qui tueare tuam:
Sed soror ut nostros æquet clementia fasces:
Qua sine, dura nimis, difficilisq; uocer.
O' decus, ò lapsi spes constantissima sæcli;
O' uir fortuna fortior ipse tua.
Sic tibi contingat, Solyma de gente triumphum,
Captaq; per nostros signa uidere duces.
Sic Rhodanum Nilo spectes dare iura subacto:
Perq; Araris ripas plurima laurus eat.
Hoc ego te, mecum hoc Phœbus, doctæq; Sorores,
Hoc pietas, hoc ius, nobilitasq; rogant.

DE STVDIIS SVIS, ET LIBRIS IOVIANI PONTANI.

QVI primus patrios potuit liquisse penates,
Et maris, & longæ tædia ferre uiæ;
Quem non mœsta domus, quē non reuocare parentes,
Non potuit fusis blanda puella comis:
Impius, & scopulis, & duro robore natus,
Atque inter Tygres editus ille fuit.
Non mihi circunstat solidum præcordia ferrum:
Nec riget in nostro pectore dura silex:
Vt possim dulcesq; lares, limenq; puellæ
Linquere, & ignoto quærere in orbe domum.
Sed Phœbi sacros cogor lustrare recessus,
Vocalemq; undam, Thespiadumq; choros:
Vt fugiam nigras supremo in funere flammas;
Et uolitem populi docta per ora mei:
Meq; inter claros attollat fama poetas;
Nec rapiat nomen nigra fauilla meum:
Et nostra celebrata superbiat umbra sepulchro;
Spernat & è pharijs marmora cæsa iugis:
Non tamen ut magni tumulum tentare Maronis
Audeat; aut tantum speret habere decus.
Sed quis tam niueis uellat mea colla lacertis?
Quis uetet optato membra fouere sinu?
An tanti fuerit sacro Parnasus hiatu,
Perq; suas passim templa habitata deas:
Vt tibi sit nitidos lacrymis corrumpere ocellos,
Discessumq; fleas cara puella meum.
Ah pereat, quicunque leues sectatur honores;

Et sequitur famæ nomina uana suæ.
Tecum ego nocturnis dubitem cessare choreis?
Tecum ego conspersa gaudia inire rosa?
Deductumq; leui crimen perfundere amomo?
Et noctem insolitis ducere blanditijs?
Scilicet & Turcas Pontanus in æquora classes,
Alfonsi & fortes ducat in arma manus,
Qui nunc nascentis canit incunabula mundi,
Aureaq; æthereà sidera fixa domo:
Vtq; imbres, lapidesq; pluant, ut nubibus ignes
Exiliant; salsas ut mare uoluat aquas:
Hesperidumq; hortos, excussaq; poma draconi,
Rusticaq; ad primos munera missa toros;
Delicias Lepidina tuas, resonans'q; uicißim
Pastorum argutis carmen arundinibus:
Qualiter & fuluis radiet Sertorius armis;
Et pompeianus prælia tentet eques:
Audeat arguto neu quis contendere uersu,
Ille uel æterno digna Marone sonat.
Te pater irriguis audit Sebethus in antris,
Iurgia ad ingratas dum iacis ipse fores.
Inde uocas sacrum festas hymenon ad aras,
Optati referens fœdera coniugij:
Vtq; tuis primum surgens complexibus uxor,
Visa si erepta uirginitate queri.
Felix, qui fidos expertus coniugis ignes,
Vidisti sobolis pignora certa tuæ:
Neniolasq; rudes cecinisti, & blanda parentis
Oscula, & ad cunas murmura nata suas.
Felix, excultum torsit quæ Fannia uatem;

Quæq; illi regnum Cinnama subripuit.
Quamuis dissidij leges patiantur amaras,
Spectabunt cineres nomen habere suos.
Eridani post hæc sed te quis credat ad amnem
Populea canas fronde ligasse comas?
Et stellam cecinisse, atque impendisse querelas:
Spectandos cum iam uix daret illa pedes:
Baianosq; sinus, myrtetaq; cognita nymphis,
Clausaq; sulphureis antra recurua iugis:
Tum superum laudem, mutisq; incisa sepulchris
Nomina, collapsos & reparare rogos:
Deniq; Pindaricosq; modos, resonantia plectra,
Et Methymnææ fila nouasse lyræ:
Cum tamen interea motus, atque agmina Regum,
Bellaq; campanæ discutis historiæ.
Quin & iucundo distringis sæcula morsu;
Dum uafer in stygio disputat amne Charon.
Taronisq; tui Nigidiq; exempla secutus,
Grammaticæ haud spretas incipis ire uias.
Carminis hinc numeros nostris depromis ab ausis,
Dignatus pueri uerba referre senex.
Quid loquar, ut sacros Mariani exhauriat amnes
Aegidius, uerum dum canit ore deum?
Aut apta ingratos taxet sub imagine mores
Qui super infusas spernit Asellus aquas?
Te iuuenesq; senesq; colunt præcepta ferentem,
Parthenope spreto quæ Cicerone legit:
Ex adytis quicquid diuum sapientia pandit:
Et Stagera tui dogmata firma senis:
Quid deceat fortemq; uirum; quæ Principis artes;
Largificas

Largificas præstet quæ dare dona manus:
Parendi leges quæ sint, legesq; loquendi:
Edat ut argutos lingua diserta sales:
Quid fortuna homini, quid det prudentia; quantum
Immanes animos incitus ardor agat;
Magnanimiq; uiri quæ sint ad singula partes,
Siue colat pacem, seu fera bella gerat.
Nec fugis astrorum causas aperire latentes,
Et Ptolemæi fata reposta poli.
Salue sancte senex, uatum quem rite parentem
Præfecit terris Delius Ausonijs.
Non te læthææ carpent obliuia ripæ;
Nec totum in cineres uertet auara dies.
Nec tibi plebeio ponetur in aggere bustum.
Niliacas dabitur uincere Pyramidas.
Quid tibi uictrices expectas Vmbria palmas?
Mœnibus has patriæ retulit ille meæ.
Ille suis longum studijs, & laude fruatur:
Me iuuet in Dominæ consenuisse sinu.

AD IOANNEM SANCRIVM PATRICIVM NEAPOLITANVM, DE SVO IMMATVRO OBITV.

SI me sæuus Amor patrijs pateretur in oris
Viuere, uel saltem matre uidente mori;
Vt, quæ uix uno nunc sunt ingesta libello,
Essent illa suis continuata locis:

Forſitan immites potuiſſem temnere Parcas,
Ductáq; de pulla triſtia penſa cholo:
Nec me plebeio ferret Libitina ſepulcho;
Aut raperet nomen nigra fauilla meum.
Nunc cogor dulcés'q; lacus, & amœna uireta,
Pieridúm'q; ſacros deſtituiſſe choros:
Nec pote, quæ primis effudit Muſa ſub annis.
Emendaturo ſubdere iudicio.
Sic heu, ſic teneræ ſulcis reſecantur ariſtæ:
Implumes nido ſic rapiuntur aues.
Prò ſuperi tenues ibit Syncerus in auras?
Nec poterit nigri uincere fata rogi?
At tu, quandoquidem Nemeſis iubet, optime Sangri;
Nec fas eſt homini uincere poſſe Deam:
Accipe concuſſæ tabulas, atque arma carinæ;
Naufragijq; mei collige relliquias:
Errantés'q; cie quocunq; in littore manes;
Taliáq; in tumulo carmina cæde meo.
Actius hic iaceo: ſpes mecum extincta, quieſcit:
Solus de noſtro funere teſtat Amor.

IN MALEDICOS DETRACTORES.

QVID ruis in ſacros temeraria turba poetas?
Sæuáq; mordaci prælia dente moues?
Deſine ſacri lega conuicia fundere lingua;
Deſine; pro populo ſtat Deus ipſe ſuo.
Quis nouus in furias armat dolor? ite profani.
Ite, nec immeritas conſcelerate Deas,
An monet hoc Stygijs immerſus ſcuua lacunis;
Dum flens Eumenidum uerbera torta timet?

Illum olim tinctæ iuuerunt felle sagittæ:
Nunc miserum facti pœnitet usque sui.
Parcite tam cari manes uiolare parentis,
Per stupra, & talos, per cyathosq; rogo.
Ars sua quenq; iuuet: non uos Helicona subire,
Non fas uirginei polluere amnis aquam.
Scilicet hanc sumpto Iouiani Musa choturno
Hauriat; & magno digna Narone sonet.
Cui comes intactæ lustrans sacraria siluæ
Altilius, docto pectore carmen hiet.
Nec minus & Musæ repetens monimenta iocosæ
Compater, argutos ingerat ore sales.
Elysiusq; hedera comptus florente capillos,
Rara, sed Aonijs concinat apta choris.
Extendatq; armis titulos Aquiuius auitos;
Et doceat nostras cernere castra Deas.
Ipse suæ referat Cabanilius ardua Troiæ
Mœnia, & antiquos, Appula regna, rares.
Quiq; uelut tenera surgit nouum arbore ramus
Coruimus quauis aure probanda canat.
Et qui Pierijs resonat non ultimus antris
Albinus, referat Principis acta sui.
Tu quoque quid cessas doctis deflere querelis
Excidium patriæ culte Marulle tuæ?
Quiq; tot egregias animas, tot clara uirorum
Ingenia enixu format, alitq; suo;
Nectat honorata Maius sua dicta corona;
Tamq; pias ferulas, regia sceptra uocet.
Quin & rite suos genio Chariteus honores
Præbeat, & festas concinat ante dapes.

Aelius at blandæ fretus dulcedine linguæ,
Facunda totos conterat arte dies.
Nec te iam pudeat uenturo ostendere sæclo
Eloquij uires Scala diserte tui.
Certent socraticis Zenonis scripta libellis;
Cuius apis uernos intulit ore fauos.
At tu castalijs non inficiande chores,
Castalidos Carbo nunc cane regna tuæ
Te quoq; quem gemina mulcet sapientia lingua,
Parde iuuet studijs inuigilare tuis.
Atque alij, quorum doctas it fama per aures,
Extremo properent uincere fata die.
Nos quoque, si magnus non auersatur Apollo,
Cantemus Nymphas, capripedesq; Deos.
Nam bene thespiacas, liuor licet audiat, undas
Nouimus; & dextro pressimus antra pede.
At uos incautis socijs aconita parate;
Et furtis miseras extimulate domos:
Oedipodisq; modo, thalamos fœdate paternos;
Si modo dat certum uulgus habere patrem;
Nocturnisq; dolis agitate, & cædibus urbem;
Perq; fora infestam reddite, perq; uias.
Hæc studia, has artes primis didicistis ab annis,
Non Aganippææ tangere fila lyræ.
Nam neq; Calliope uobis, nec dexter Apollo
Permeßi sanctos exibuere lacus:
Dira sed Alecto gemina comitata sorore
Pocula cœnoso de Phlegetonte tulit.
Nimirum hinc nigro mores, & carmina tabo
Pallent; & fœdo liuor in ore sedet.

Fallor, an hos nobis misit grauis Aetna cylopas:
Mitis & hanc sentis tu quoque terra luem?
Heu mea Parthenope quæ te contagia lædunt?
Talia tu numquam gignere monstra soles.
Dij patrij, quorum monitu huc aduena classis
Appulit, Euboicas constituitq; domos:
Litoribus talem nostris auertite pestem;
Mœnia felici si posuistis aue.
Vosq; umbræ insontes, quas iam lethale uenenum
Ante diem stygias ire coegit aquas:
Vltrices huc ferte faces; fumoq; sequaci
Auctores uestræ sollicitate necis.
Et uos ò uatum certissima numina, Musæ,
Numina carminibus non uiolanda meis,
Parcite, si uestras nunc primum læsimus aures:
Iusta lacessita sumpsimus arma manu.

ACTII SYNCERII SANNAZARII ELEGIARVM LIB. II. AD ALFONSVM FERDINANDI FIL. ARAGONEVM SICILIAE REGEM.

ALFONSE, Inuicto laus accessura parenti,
Hesperios inter non leue nomen auos:
Quid me laudatos Parnasi mittis ad amnes?
Obruitur largo flumine nostra sitis.
Gloria Virgilio est, currus, atque arma referre:
Nasonis medio fata in amore mori.
Battiaden docti sectatur Musa Properti:

Flaccus pindaricos diuidit aure modos.
Passeris exequias fracto canit ore Catullus.
Tu Nemesim laudas culte Tibulle tuam.
Omnia non uno desudant esseda campo:
Noster in exiguo tramite currit equus.
Si me castalia docuisset Phoebus in umbra;
Oraq; Gorgonea nostra rigasset aqua;
Meq; uel Aeschyleo donasset Musa cothurno;
Et foret in nostro grandior ore sonus:
Non ego Phasiacae canerem certamina pubis,
Aequora non prima sollicitata rate;
Non coniuratos subuertere pergama Reges,
Non Troiae profugos post duo lustra deos;
Thebanas ue acies, fratrumq; immitia bella,
Saeuaq; discordi funera rapta pyra:
Teq;, tuosq; meo celebrarem carmine: nec me
Pignore tam grato dulce grauaret onus.
Nam canerem uictosq; duces, ispanaq; regna,
Horridaq; à proauis bella per acta tuis;
Demissumq; genus antiqua ab origine Regum;
Quantaq; magnanimi gesta feruntur aui,
Dum Lybiae tractus, ueteres Carthaginis arces,
Lotophagum dites & populatur agros;
Reginae acitus mox Itala regna secutus,
Calcidicasq; arces, Parthenopemq; subit.
Sed quoniam instabiles animos muliebria uersant
Pectora; suspectos deserit ille lares;
Ac patriae petit arua suae, nec longa moratus
Vltores rursum ducit in arma Deos;
Obsessamq; intrat nymphis comitantibus urbem

Qua per operta uagus labitur antra liquor.
Aurea quin illo dicunt sub Rege fuisse
Secula. felices, qui meruere frui.
Quid patris inuictas acies, quid concita dicam
Claßica per campos Daunia terra tuos:
Dictosq; duces, populataq; castra, neq; ullis
Clara magis Regum prælia temporibus.
O mihi supremos si Parca indulserit annos;
Quanta canam; quantus uox mea plausus erit.
Tunc ego Mæonios ausim perrumpere fontes.
Sæuaq; terribili bella tonare tuba.
Vtque alios sileam; tua fortia facta referrem;
Proueherentq; animos tot monumenta meos:
Vt puer extremas regni percurreris oras,
Lustratis referens præmia littoribus:
Et male pacatos sedaueris ante tumultus,
Quàm patrijs hostes finibus expuleris,
Primus honos, forti defensos milite Locros
Seruasse, & muros urbs Melibœa tuos,
Nec non marte pari summas Caulonis in arces
Venisse, inq; suo templa sacrata iugo;
Templa Deæ, uastis late quæ præsidet undis,
Vna Iouis coniux fida, sororq; Iouis.
Testis Chratis erit testes Sybaritides undæ,
Oraq;, quæ fluctus prospicit Ionios.
Adde, quod Hetruscos oppleueris agmine campos;
Et tibi captiuis fluxerit Arnus aquis:
Totq; pharetratas, Turcarum corpora, turmas
Ausonijs dederis manibus inferias.
Gratia dijs Italis; prærupta Ceraunia, & arces

Butroti nostras pertimuere minas:
Captiuum ducem, fractosq́; aspeximus arcus,
Detulit huc domita quos tua classis aqua.
Hinc Ligurum furias, compressáq́; iurgia ferro,
Gallicaq́; in partes opida uersa duas.
Ipse ego quæ uidi, referam: scit Thuscula tellus
Quæq́; cadit summo lympha Aniena iugo.
Nam duce te, latios ferro dum subruis agros;
Tempora militiæ prima fuere meæ.
Bis nomentanas, bis magni Tyburis arces
Vidimus ad nostros proijcere arma pedes:
Cum iam sit media trepidatum pene Suburá;
Et Capitolino uota parata Ioui.
Nec semel (ut fatear) Collinæ ad limina portæ
Fregimus armatos reppulimusq́; duces.
Parce tamen ueneranda parens, si iusta secutus
Signa sub Alfonso: Rex erat ille meus.
Lanuuium infelix, fatis contraria nostris
Terra; potes certas tu uariasse uices.
Nam quòd ad hostiles flexit uictoria partes:
Fortunæ magis hoc, quàm fuit artis, opus.
Ille sed Eridani ripas non fractus in altas
Contendens. caræ regna sororis adit:
Metatusq́; locum castris, insubria passim
Fudit, & Euganeis agmina missa iugis.
Dicite Io populi, turmas spectastis ouantes;
Et per uictrices fœdera iuncta manus.
Ipse quoq́; haud sileat quos cedere Farfarus hostes
Risit, & exutum uertere terga ducem.
Heus ubi nunc Roberte tuæ uocesq́;, minæq́;,

Campani peteres cum tibi iura soli?
Iam nostros Reges, iam sternere cuncta parabat:
Nunc fuga degeneres arguit ecce metus.
Hortarisq; tuos dimittere signa maniplos,
Heu pudor, & longæ præmia militiæ.
Hos tamen ille pius, quamuis diuersa secutos,
Alfonsus miti fouit, & auxit ope.
Macte animo custosq; hominum, macte optime Regū,
Ausoniæ tu sol, tu pater unus ades.
Quid memorem pacisq; artes, belliq; labores,
Perpetumq; animi tempus in omne decus?
Sed me formosæ deterrent iussa puellæ,
Ne possim tantis inuigilare choris:
Et uetat asper Amor dulces contemnere curas;
Cogit & inuiso subdere colla iugo.
Nec prosunt lacrymæ, nec uerba precantia mortem;
Ille suas in me concutit usque faces.
Quare si nostri ueniet tibi nuncia lethi
Fama; triumphales iam prope siste rotas:
Atque hæc ad cineres mœrens effare sepultos:
Sæuitia dominæ rapte Poeta iaces.

IN FESTO DIE DIVI NAZARII MARTYRIS, QVI POETAE NATALIS EST.

ECCE mihi totum lux expectata per annum
Iam redit; Aoniæ serta nouate Deæ.
Hæc me uitales genitum produxit in auras;
Iussit & erectum tollere ad astra caput.

Nunc mihi purpureis aram cumulate Hiacynthis:
Cingite & intexta limina nostra rosa.
Sic etenim coluisse decet geniumq́;, laresq́;:
Ferte coronato thura, merumq́; foco.
Tuq́; apio innexos dudum acceptura poetas,
Splendida solennes instrue mensa dapes.
Hic mihi puniceo Pontani Musa cothurno
Incipiet posito carmen hiare mero:
Naturæq́; uias, teneriq; exordia mundi
Proferet; & certa cuncta obitura die.
Crassus at æterno frondis redimitus honore,
Soluat pierijs ora rigata modis:
Et mihi Linternumq́; uetus, placidumq; Perinum,
Ostendatq́; atauí regna opulenta mei:
Regna male ad seros heu peruentura nepotes;
Dum uersat uarias sors inimica uices.
Altiusq́; nouos superis laturus honores,
Pindarica feriat carmina docta lyra.
Sforciadum mox dicat, Aragoniosq́; hymenæos:
Iure quibus cantus æquet Homere tuos.
Nec gemat exilium spartani Musa Marulli,
Ventura ad nostras ingeniosa dapes:
Verba sed antiqui reddat, numerosq́; Lucreti;
Dum magnis diuos laudibus accumulat.
Adde tuos Puderice sales; adde inclyta patris
Eloquia; adde animo tot bona parta tuo.
Iamq; Panhormitæ lusus, & scripta recense,
Et Iouianææ tempora amicitiæ.
Hos inter meritis rediens Aquiuiuus ab armis,
Prodat honoratæ præmia militiæ:

Atq; chori princeps docti argumenta Plutarchi,
 Cumq; suis referat dogmata principijs.
Ipse autem haud dubitet Cabanilius acta referre
 Vel sua, uel magno iuncta parentis auo.
Nec Phœbo minus ipse suo, quã Marte probatus,
 Phocaico pexas tingat in amne comas.
Tu quoq;, quem iuuenem ueneror, dulcißime Garlon
 Incipe iam docta plectra mouere manu:
Allifasq; tuas mihi concine, dum uaga Lunam
 Sidera per tacitum nocte sequuntur iter.
Talibus auspicijs geniales ducere cœnas,
 Thespiadumq; modis concelebrare iuuat.

IN CALENDIS IANVARIIS, AD FVSCVM.

EXORITVR lux alma; caput sol detegit aureum;
 Qui toties nostros exhilarauit auos.
Exoritur: redit ecce anni melioris origo.
 Quisquis ades, sancta concipe uoce preces.
Cingantur de more sacris fastigia templis,
 Quæ uaga Sebethi Nais ab amne legit.
Ipse sui Ianus præpandat limina templi:
 Cui geminum liquido stillet odore caput.
Illius & castas fument pia thura per aras:
 Atque focos supra stet, uideatq; suos:
Nunciet & tibi Fusce nouos uirtutis honores.
 Iam reor hæc animum uota fouere tuum.
Nec magis optaris, quas lydius amnis arenas,
 Quas uoluit flaui lympha superba Tagi.

Nec magis uberibus quicquid ſibi colligit aruis
 Mœdus, & aßiduo ſole peruſtus Arabs.
Iuſta precor: latijs utinam diſcedat ab oris
 Hoſtis, & indecori uictus oberret equo.
Victus Hydruntinas cogatur linquere terras;
 Et plangat noſtram ſanguinolentus humum.
Hæc ueniet lux Fuſce tuis lætißima uotis;
 Cum pax optatas ducet in urbe moras.

IN MORVM CANDIDAM.

NVNC Erato uirides capiti ſubnecte corymbos;
 Profer & auratæ fila canora lyræ.
Arboris umbriferæ caſus referamus acerbos.
 Non erat hæc noſtro fabula nota ſolo.
Audiat, & molli cantantes protegat umbra
 Ipſa; *
Olim baianis fuerat pulcherrima ſiluis
 Naias, errantes figere docta feras.
Quam liquidus clauſis Lucrinus ſæpe ſub antris
 Optauit lateri iungere poſſe ſuo.
Nec ſemel illius pharetram laudauit, & arcum
 Paſtorum incultis fiſtula carminibus.
Teſtes cumeæ, teſtes liternides undæ,
 Sanctáq; gauranæ numina hamadryades,
Illam Siluanos, Panasq; odiſſe bicornes,
 Et quoſcunque colit ſiua, nemusq; Deos.
Sed quid fata parant? ſolitis Morinna redibat
 Montibus: hoc illi nomen, & omen erat:
Cum ſubita cæl um texit caligine nimbus;
 Et multa canam grandine fecit humum.

Illa hiemem fugiens, diuersa per arua cucurrit,
Tecta caput sertis, grandine tecta caput.
Vallis erat prope sulfureos male peruia montes,
Candida quam graio nomine signat humus.
Hanc super excisis pendebat cautibus antrum,
Agricolum hirsutis nota domus gregibus.
Pugnantes huc forte coegerat impiger hircos
Semideus caper, semicaperq; Deus.
Quem procul ut uidit Nymphe; sic pectore toto
Insequitur; tales & iacit ore sonos.
Quò properas ah dura, measq; ingrata querelas
Despicis? aspectus ne fuge Nympha meos.
Mecum capreolos, mecum uenabere damas.
Parebit iussis hoc pecus omne tuis.
Nil est, quod fugias: mihi, crede, recentia semper
Pocula de niueo fagina lacte madent.
Semper picta rosis semper contexta ligustris
De nostro poteris munera ferre sinu.
Dixit. at illa uolans celeres præuertitur auras,
Imbre nihil motos impediente gradus.
Iamq; petens tristesq; lacus, sterilemq; paludem,
Consitaq; arbustis non minus arua nouis,
Aspicit exesi longe sub faucibus antri
Obscurum cæco puluere noctis iter.
Huc, tanquã in latebras, se conijcit. haud minus ille
Insequitur prædæ tractus amore suæ.
Iamq; patens cælum rursus, Solemq; uidebat;
Liquerat & montem post sua terga cauum:
Dextra pontus erat, præruptaq; saxa sinistra:
Et iam defessam, iamq; premebat: amans,

Protinus exclamans, Fer opem mihi Delia, dixit:
  Oraq; supremo diriguere sono.
Attulit auxilium Nymphæ Dea; seq; uocanti
  Præbuit: illa cadens sponte recumbit humi:
Fit'q; arbor subito: Morum dixere priores;
  Et de Morinna nil nisi nomen habet.
Pes in radicem, in frondes iuere capilli;
  Et quæ nunc cortex, cærula uestis erat.
Brachia sunt rami; sed quæ nitidissima poma,
  Quas malo uitasti Nympha, fuere niues.
Fleuit Misenus; mutatam fleuit Auernus;
  Fontibus & calidis ingemuere Deæ.
Quinetiam fleuere suis sebethides antris
  Naiades, & pastis Parthenopæa comis.
Sed tamen ante alios lacrymas in stipite fudit
  Faunus; & hæc tristes addit ad inferias.
Inter silui colas ò non ignota sorores,
  Nunc morus, duris candida corticibus:
Viue diu; & nostros semper tege fronde capillos;
  Cedat ut ipsa tuis Pinus acuta comis.
Tu nunquam miseræ maculabere sanguine Thysbes;
  Immemor heu fati ne uideare tui.
Tu, nec fata negant, niueis uberrima pomis,
  His olim stabis frondea limitibus:
Et circum pueri'q; canenti, faciles'q; puellæ:
  Ducentes festos ad tua sacra choros.
Hactenus insigni cecinis testudine Musa;
  Aonias'q; uolans læta reuisit aquas.

ad

AD BACCHVM.

BACCHE bimater ades: sic sint tibi nexa corymbis
Cornua; sic nitidis pendeat uua comis:
Seu te nunc Thebæ, seu te nunc Ismarus horrens,
Siue habet umbrosis Naxos amica iugis.
Huc pater, huc propera frondenti candide thyrso;
Huc potius gressus dirige Bacche tuos.
Sed pallam iam pone grauem, pictosq; cothurnos;
Et musto teneros tu quoque tinge pedes.
Tecum etiam Driadesq; Deæ, Satyriq; bicornes
Adsint; & calamos, concauaq; æra sonent
Raucaq; subductis percurrant tympana palmis,
Bassaridum fusis turba uerenda comis.
Quas male festinans Silenus pone sequatur;
Et, procul, ut maneant, subsideantq;, roget.
Tum secum auriti fatum deploret aselli,
Incedet ferula dum titubante senex.
At Deus hortorum cui uertice fixa rubenti
Canna tremit, sæuas falce repellet aues.
In medio crater cælato maximus auro,
Spumet inexhaustum, Lesbia dona, merum:
Et circum de more tuas caua tibia laudes
Intonet, appositas concelebretq; dapes.
Ipse ego perq; uias urbis, perq; omnia paßim
Compita, perpetuo sacra colenda feram.
Ipse gigantæo referam memorata triumpho
Nomina, & euantes, orgia læta, choros.
Nec sileam fuscas acies, gangetica regna,
Gestaq; odoratis prælia littoribus.

Mox thalamos Ariadna tuos, tedasq; iugales,
Quæq; nitet medio fixa corona polo.
Iamq; pios ritus, indictaq; sacra frequentans,
Instituam uirgas fronde uirente tegi:
Incedamq; tuas uates tam magnus ad aras,
Quàm nec Virgilius, quàm nec Homerus erat.
Tu mihi sancte pater mordaces exime curas:
Nubilaq; annoso pectora solue mero.
Tu mihi securos adige in præcordia somnos:
Afflatuq; iuua lumina fessa tuo.
Scimus enim quantos ineunte ætate labores
Pertuleris, quantos fulminis igne metus.
Infelix Semele quid munera poscis amantem,
Quæ tibi, quæ nato sunt nocitura tuo?
Posce Iouem, quæ digna tuis sint præmia uotis.
Posce: feres uotis præmia digna tuis.
Non tibi siluicolum proles de plebe deorum,
Sed cui sint Phœbus, Mercuriusq; pares;
Sed quam Saturnus non dedignetur ab alto
Noscere; quam læto Iuppiter ore probet.
Salue cara patri soboles, mitißime diuum:
Salue hominum requies, lætitiæq; parens:
Et faciles (si iusta peto) mihi prospice Musas:
Et me pacato numine dexter adi.

AD LVDOVICVM MONTALIVM SYRACVSANVM CAROLI CAES. SCRINII MAGISTRVM.

MONS altus nomen clarum tibi, siue niuosis

Nascenti dederit fertilis Aetna iugis;
Seu lustrata uagis Nebrodis saxa Napæis,
Siue Dionæo numine clarus Eryx,
Seu quòd olympiaco, reptaris uertice; teq;
Pertulerit placido blanda Arethusa sinu:
Nobile frondoso defluxit nomen olympo,
Elæi referens sacra uetusta Iouis.
Seu mage quòd celsas puer exuperaueris alpes;
Dum patet in laudes belgica terra tuas:
Oceaniq; petis non explorata britanni
Murmura; nec canæ Tethyos antra times:
Exhaustos præferret ut illa ætate labores,
Aeria nomen uenit ab alpe tibi.
Quicquid id est, quicunq; huius tibi nominis ducto
Mons, & inaccessi uerticis asperitas:
Non mores, non facta, sed altæ mentis acumen
Vidit, & ingenij præuia signa tui.
Nam licet ipse animo nubes, & sidera uincas;
Cunctaq; sint sensu pene minora tuo:
Non te per duros aditus, rupes ue fragosas,
Se per floriferum uallis adimus iter;
Vallis, perpetuo quam uestit gramine riuus;
Et quam uicini litoris aura fouet.
Hoc est, hoc (mihi crede) deos æquare merendo:
Hoc est æterni sceptra tenere Iouis.
Cætera mortales inter peritura labores
Desere, & hoc unum uita sequatur opus.

AD IVNIANVM MAIVM PRAECEPTOREM.

CVM tibi baianæ spectantur ab æquore nymphæ,

Stagnaq; uicinis hospita litoribus;
Quà uetus herculeos perduxit semita tauros,
Longius excluso concita claustra mari;
Quaq; iacet Baulos inter lucumq́; Sibyllæ,
Et Prochytæ rectum per iuga tendit iter:
Nos hic (ut nosti) duræ parere puellæ
Cogimur, & tristes ducere in urbe moras.
Nec tamen aut studijs animum intendisse seueris,
Aut prodest sanctas excoluisse Deas.
Cumq; tot unanimes dederint mihi fata sodales;
Auxilium, nemo est, qui mihi rite ferat.
Instat sæuus Amor, reficitq; in cote sagittas;
Nec patitur presso colla mouere iugo.
Et licet assiduis tabescant pectora curis:
Quærimus, unde queant tanta uenire mala.
Atque utinam tristes Lachesis mihi finiat annos;
Claudat & ætatis tempora dura meæ:
Aut aliquis, sæui quæ sit medicina furoris,
Non uanus nostra cantet in aure Deus.
Sed iam laurigeris cessant oracula Delphis:
Mutaq; Cumeæ uirginis antra silent.
Nec Pan Mœnalia reddit responsa sub umbra:
Nocte licet pastor uiscera libet ouis.
Nec mihi chaonias spes est audire columbas:
Cornigerumq́; pudet fata referre Iouem.
Oblitasq́; loqui iampridem Græcia quercus
Mirata est posito conticuisse deo.
At tibi uenturo, Mai prædicere casus
Fas est, & mites consaluisse deos.
Nec tantum aut aræ fumos, aut nuntia sentis

Fulgura, sed stygijs somnia missa locis;
Somnia, quæ miseram perturbant sæpe quietem;
Dum mens incertis pendet imaginibus.
O` quotiens per te uanum posuisse timorem
Me memini, & lætos continuasse dies.
O` quoties, trepidus cum non spernenda putarem,
In nostrum caui damna futura caput.
Sæpe meæ tibi cum narrassem uisa puellæ;
Dixisti, certos haud procul esse metus.
Sæpe illam madidos lustrare in flumine crines
Iussisti, & misto soluere farra sale.
Quòd si olim terris talem te fata dedissent,
Speruisset Thuscos Martia Roma uiros.
Nam te quis melius calidas deprendere fibras,
Consulere aerias aut potuisset aues?
Illa triumphatum regeret nunc legibus orbem;
Nec foret in cineres obruta pene suos.
Nec fera uidisset cannensis funera pugnæ;
Aut aquilas parthos tam male ferre duces.
Scipiadum patrijs habitarent sedibus umbræ:
Tanta nec hispanum conderet ossa solum.
Te duce, ueridicæ patuissent scripta sibyllæ;
Non intellecto quæ nocuere deo.
Fortunate deum interpres, quem sidera norunt,
Cui superum mentes explicuisse licet.
Non te lethali tetigit puer improbus arcu:
Quamuis & dominos implicet ille deos.
Nec tibi securos rumpunt suspiria somnos:
Fallaces Veneris despicis insidias.
At nos in certas cæci iactamur in undis:

Ducimus & nullo tempora consilio.
Et quisquam mihi nunc longos optauerit annos,
Cum uideat uitæ tædia tanta meæ?
Non me Sisyphio superent impulsa labore
Saxa; nec infernis dolia adacta uadis.
Et Tityi rostro cedet mihi uultur obunco,
Pomaq; lethæis risa arboribus.
Vos igitur, qui me uictum iam fletis amici,
Sic mea compositis cædite busta notis.
Actius hic situs est: cineres gaudete sepulti:
Iam uaga post obitus umbra dolore uacat.

IN DOMINAE NATALEM AD IVNONEM.

IVNONI fer sacra, nouas lege musa coronas:
Natalis dominæ iam mihi festus adest.
Ipsa sed imprimis solennes indue cultus:
Et mihi purpurea tempora cinge rosa.
Vtq; aliquid gratas diuæ mediemur ad aras,
Affer inauratæ garrula plectra lyræ.
Tu quoque uita tuos auro subnecte capillos:
Plurimaq; in niueo pectore gemma micet.
Hæc mihi te mea lux seros promisit in annos,
Hæc mihi te certam iussit habere dies.
Quanta mihi hac primum fulserunt gaudia luce?
Quantus in hoc uno tempore uenit honos?
O mihi Erythræis merito signanda lapillis:
O mihi delicias inter habenda meas.
Quisquis ades, bona uerba, & lætos edite cantus
Libaq; de siculo dulcia melle date.

Alba mihi uestis nullo uiolata ueneno
 Adsit; & ingeminos defluat apta pedes.
Ante aram uiridi texant umbracula quercu
 Formosis Dryades, rustica turba, comis.
Phœbus odorata circum tegat atria lauro:
 At myrto duplices tu Cytheræa fores.
Ipse Arabum merces Nescia turba ministret:
 Lenæusq; ferat Naxia uina pater.
Omnia sint lætis operata ex ordine sacris:
 Et cælum niueis constrepat alitibus.
Magna parens Iuno, centum comitata ministris,
 Huc ades; & uotis annue Diua meis.
Vuos quoq; per uacuum quæ luditis æra, nymphæ,
 Cingite felici nubilla summa choro
Silicet euentus hæc sint bona signa futuri:
 Hæc eadem plenæ nuntia lætitiæ.
Ipsa ego uestra sequar iucundo gaudia plausu;
 Et peragam uarios ore, manuq; modos:
Quin etiam sertis, & thure calentibus aris,
 Excipiam sancta numina uestra die.
At tu natalis, nullos non fauste per annos,
 Semper honorata luce serenus eas.
Quodq; opto, innumeras (siquid prece posse putamur)
 Cumææ uincas uatis olympiadas,

AD RVINAS CVMARAM VRBIS VETVSTISS.

HIC, ubi Cumææ surgebant inclyta famæ
 Mœnia, Tyrrheni gloria prima maris;
Longinquis quò sæpe hospes properabat ab oris,

Visurus tripodas Delie magne tuos;
Et uagus antiquos intrabat nauita portus,
Quærens Dædaliæ conscia signa fugæ:
(Credere quis quondam potuit, dum fata manebant?)
Nunc silua agrestes occulit alta feras.
Atque ubi fatidicæ latuere arcana sibyllæ,
Nunc claudit saturas uespere pastor oues.
Quæq; prius sanctos cogebat Curia patres,
Serpentum facta est alituumq; domus.
Plenaq; tot paßim generosis atria ceris,
Ipsa sua tandem subruta molle iacent.
Calcanturq; olim sacris onerata trophæis
Limina: distractos & tegit herba deos.
Tot decora, artificumq; manus, tot nota sepulchra,
Totq; pios cineres una ruina premit.
Et iam intra solasq; domos, disiectaq; paßim
Culmina setigeros aduena figit apros.
Nec tamen hoc graijs cecinit Deus ipse carinis:
Præuia nec lato missa Columba mari.
Et querimur, cito si nostræ data tempora uitæ
Diffugiunt? urbes mors uiolenta rapit.
Atque utinam mea me fallant oracula uatem:
Vanus & à longa posteritate ferar.
Nec tu semper eris, quæ septem amplecteris arces:
Nec tu, quæ medius æmula surgis aquis.
Et te (quis putet hoc?) altrix mea durus arator
Vertet: &, Vrbs, dicet, hæc quoque clara fuit.
Fata trahunt homines. fatis urgentibus, urbes,
Et quodcunque uides auferet ipsa dies.

MALA PVNICA.

QVID miser externas perquiris Nauita gentes?
Et tam longinquo gurgite quæris opes?
Nec te uentorumq; minas, pelagiq; procellas,
Non piget ignotæ damna subire uiæ.
Aspice, quàm tenui uelemus cortice gemmas,
Iam tibi, quicquid habent litora rubra, damus:
Seu uis purpureos roseo fulgore Hyacinthos:
Infensam Baccho siue Amethyston amas:
Ardenteis seu quæ rores imitantur, & ignes:
Seu mage diluto lumine chrysolithos.
Sed rude diuitias extollit uulgus inanes:
Nec meminit, quantis sit caput inde malis.
Diuitiæ fera bella uiris, lethumq; tulerunt.
Nam prius æterna pace uigebat humus.
Diuitijs natóq; pater, natusq; parente
Cæditur, & caro fratre uerenda soror.
Nec tantum sæuæ tractant aconita nouercæ:
Sed iugulat partus mater auara suos.
Adde, quòd & gemmæ solo fulgore probantur,
Adscitusq; illis quæritur arte decor.
At nobis natura oculos tardare tuentes,
Et dedit, arenti pellere ab ore sitim.
Nec nostræ populos armant in prælia gemmæ;
Nec suadent magnos clam uiolare Deos.
Sed semper placidis uisunt conuiuia mensis:
Stant ubi iucundo pocula plena mero.
Illic nos teneræ uir porrigit ipse puellæ,
Porrigit & cupido fida puella uiro.

Pacis opus sumus, & pacati munus amoris;
Quod capit à Satyro Nais amata suo.
Nec temere, infernis cum nos libasset in hortis
Noluit ad matrem nata redire suam.
Nos quoque, dum libycos errat Pomona per agros,
Obstupuit pleno fracta rubere sinu:
Ac rarum mirata decus, mirata liquorem,
In sua de patrio transtulit arua solo.
Ergo Puniceæ laus hæc, & gloria siluæ,
Vincere gemmiferi lucida dona maris;
Pallentiq; graues depellere corpore morbos;
Aegráq; pæonijs ora leuare modis.
Quod nec Erythræi præstabunt litora ponti,
Non opibus pollens indica terra suis.
Tu uero, duplici fulgent cui tempora lauro,
Militiæ, & sacri Dux Aquiuiue chori:
Accipe nos, laudum contentus luce tuarum:
Muneráq; inuisæ despice luxuriæ:
Et seu carminibus, seu delassaberis armis;
Diluat exundans hæc tibi gemma sitim.

ACTII SYNCERI SANNAZARII ELEGIARVM LIBER III. AD FEDERICVM FERDINANDI FILIVM, ARACONEVM, SICILIAE REGEM.

ERGO Ego fallaci tantum seruire puellæ
Natus, & aduerso semper amore queri?

Nec me pieria ſpectabit Phœbus in umbra
Inter certantes carmina ferre choros?
Quà denſos Helicon ſaltus, colleſq; uirentes
Pandit; & Aonidum perluit antra liquor;
Diſpoſitæq; iugis intexunt ſerta puellæ;
Pendenteſq; ſonant per caua ſaxa lyræ.
Iam libet intactis haurire è fontibus undam;
Et luſtrare ſacrum, quà uia nulla, nemus.
Ardua ſunt tentanda: nouas en carmina uires
Sumite: per durum gloria anhelat iter.
Nunc opus eſt alia crinem compeſcere fronde:
Nil mihi cum ſertis Bacche iocoſe tuis.
Ipſe audax uirides Parnaſi in uertice lauros
Decerpam, aut ſiluis Pinde canore tuis.
Ipſe lyram nullo percuſſam pollicis ictu
Suſpendam ex humeris, præmia rara, meis,
Non ego nunc molles meditor laſciuus amores:
Nec iacio ad ſurdas carmina blanda fores.
Maior ad hæros me ſubleuat aura cothurnos:
Maior & in noſtro perſonat ore deus.
Lætus ades Federice: tuas ex ordine laudes
Exequar: auſpicijs fama petenda tuis.
Nam quãquam antiquis Regum bene fulta triumphis
Stat domus; & tantis ſe tibi iactat auis:
Mariorum tua non titulis innixa recumbit
Gloria, nec priſcis geſtit imaginibus:
Sed certat magnos uirtus ante ire parentes,
Aeternum & uera laude parare decus.
Nec tua facta olim titulo breue marmor habebit.
Immenſum magni carminis illud opus:

Seu te quis teneris puerum miratus ab annis,
Aetatis referat tempora prima tuæ:
Seu casus rerum uarios duros'q; labores,
Exhausta & sæuo prelia marte canat.
Egressum uix dum cunis Aenia nutrix
Sensit, & aduentu mota repente tuo est:
Ter'q; deos uenerata, caput ter sustulit urna;
Et tandem Phrygio lingua uoluta sono est.
En iterum sol magne, meæ post diruta Troiæ
Pergama; post latios spes mihi surgit auos.
Hac ætate uagi quondam per prata Scamandri,
Aenean uidi ludere sæpe meum.
Nec tu maior, eras cum iam post fata Creusæ
Reptares gremio pulcher Iule meo;
Certares'q; iocis curas mihi demere aniles,
Deducens blandas nostra per ora manus.
His tamen auspiciis Albanæ ad sidera turres
Creuere, & rerum maxima Roma caput.
Hinc Decios, Fabios'q;, hinc pectora dura Catones
Vidimus, & fasces Brute seuere tuos.
Vidimus & ductos non uno ex hoste triumphos,
Aucta'q; Iulæis stemata Cæsaribus.
Ingredere ô, felix'q; subi pede nostra secundo
Mœnia; propensos & uenerare deos.
Ingredere; Antiphatæ pollens tibi regia seruit,
Et Lestrigonio limina tuta metu.
Sic Ioue Creta potens, sint clari ab Apolline Delphi;
Laudet Amiclæos Tænaris ora duces.
Alciden, Bacchum'q; ferat ad sidera Thebæ:
Terra rudimentis nostra beata tuis.

Nam te, dum rapidos arcet de finibus hostes;
Ardua magnanimus misit in arma pater.
Auspice te nostræ nullis incursibus arces,
Succumbent nullis littora nostra minis.
Sed bene habet; cessere metus, cessere pericla:
Barbarus hostiles ad sua uertis equos.
Iam iuga, iam lati respirant undique campi:
Nec tuba ueliferas concitat ulla rates.
Tu tamen ad patrios reuocabere uictor honores;
Maternosq; sinus, Partenopemq; petes.
Mox Salentinos ibis metator in agros,
Quà secat Oebalia culta Galesus aqua.
Sed quò liuor edax non irruis? ecce repente
Fata iubent longas te procul ire uias;
Romanumq; patrem, sacrasq; inuisere sedes,
Imprimis magnos promeruisse deos.
Tum pontes, arcusq; ducum, delubra, uiasq;,
Cumq; suis cernes structa theatra foris.
Interea uaticanas numerare per ædes
Tot signa artificum, tot monumenta licet.
Mox Veios, ueteresq; Vmbros, fortesq; Sabinos
Transgresso, Adriacum stat superare latus,
Aemiliæq; domos, Apenninumq; niualem.
Et Phaetonteo proxima regna Pado.
Quis sumptus Leonora tuos, quis publica dicat
Munera, Atestinis edita principibus?
Iam ueteres superas diues Ferraria ludos;
Aurea dum celeri præmia ponis equo;
Effigiesq; deum, spectandaq; signa per aras
Extruis, & uarijs pegmata celsa locis.

Quis rursum Venetæ miracula proferat urbis?
 Vna instar magni quæ simul orbis habet.
Vna Italum Regina, altæ pulcherrima Romæ
 Aemula, quæ terris, quæ dominaris aquis.
Tu tibi uel reges ciues facis. ò decus, ò lux
 Ausoniæ; per quam libera turba sumus:
Per quam barbaries nobis non imperat; & sol
 Exoriens nostro clarius orbe micat.
Proxima sunt Gonsaga tuæ spectacula terræ,
 Donaq; per magnos ante parata duces.
Mantua queis, largoq; exultat Mincius ore,
 Ausus spumiferum tollere ad astra caput.
Mincius æterni sacrum geniale Maronis;
 Cui cedit flauo lucidus amne Meles.
Hinc populos Ticine tuos spectare licebit,
 Dictaq; lanigeræ mœnia pelle suis,
Taurinosq;, altasq; alpes, Pœninaq; castra,
 Et Rhodanum, & ripas magne Lemanne tuas.
Inde per immensum lati spatiabere campi;
 Ostendit sacrum Mons ubi iura nemus.
Et ueteres felix custodit Claudius arces,
 Claudius æternæ conciliator opis.
Hic formidatas acies, ipsumq; uidebis
 Elatum longa prosperitate ducem.
Finitimus dum bella parat, tibiq; arma, uirosq;
 Commendans, magni ius dabit imperij,
Nimirum ingeniumq; sagax miratus, & artes,
 Quæq; dabis mentis plurima signa tuæ.
Quapropter medijs generum te deligit armis,
 Pollicitus natæ spemq; torumq; suæ.

Ac uelut Oenomai currus, astumq; secutus,
Eludet pacti fœdera coniugij.
Sed male ut Oenomao currus cessere, doliq;;
Perfidiæ pœna sic ferus iste luet.
Ter uictus, ter iam castris exutus ab hoste,
Postremo miseram corruet ante diem.
Nam deiectus equo fossaq; inuentus in alta,
Obscœnam turpi sanguine tinget humum.
Nec iam erit, extremos funus qui curet ad ignes;
Non lapis, incisis qui tegat ossa notis.
Tu celsus, tu sublimis, tu uictor honorem
Accipies; tibi quem Gallia tota dabit;
Busq; tuis referet superatos Lingonas armis,
Ductaq; bis pulsos signa per Eluetios:
Præterea quantum populorum Mosa coercet;
Quantum cærulea Rhenus inundat aqua.
Atque erit is nostræ gentis uigor; omnia credi
Vt possint iusto succubuisse metu.
Hic ego te, laudesq; tuas fortissime Iuli
Non sileam, & ualida prælia gesta manu.
Quem titulis Aquiuina domus prælustribus ornat;
Mortalesq; inter, semideosq; locat.
Et iam militiæ moles tibi creditur omnis;
Omnia sub leges allicis ipse tuas.
At te patrato iuuenum pulcherrime bello
Tempus erat patrijs dona tulisse Deis;
Mendacisq; simul fastus, odiumq; tyranni
Cum prope defenso deseruisse solo.
Eia age rumpe moras, inuisaq; castra relinque;
Fidaq; magnanimi limina regis adi.

Cui uel ad Oceani fines tot litora parent;
Iuráq; dant sceptri Celtica regna sui.
Hic tibi felices tedas, certosq; hymenæos
Expediet, tutas & simul addet opes.
Testis erit Liger, Aruernis qui fusus ab antris
Libera deuexum per loca findit iter.
Interea patrem, campanaq; tecta reuise,
Debitaq; auspicijs hei mihi regna tuis;
Debita, sed fatis cito iam cessura malignis;
Euertet tantas cum ferus hostis opes.
Dij maris hetrusci, per quos Tyberinus, & Arnus,
Macraq; cæruleis iungitur altus aquis;
Dum redit in patriam iuuenis, tot honoribus auctus,
Candida felici soluite uela noto.
Vosq; citæ puppes iussum properate per æquor:
Fata dabunt istas sæpe iterare uias;
Nec semel hos tractus, Ligurumq; uidebitis oras
Aut Vari infaustum fluminis hospitium,
Vallatosq; sinus scopulis, Toroentia claustra,
Et sparsas medijs Stechadas æquoribus.
Denique Phocaicosq; sinus, Marioq; refossum
Litus, & antiquæ mœnia Massiliæ.
Donec fatales Turonum accedere muros
Permittant uestro fata sinistra duci.
Ah Liger, ah nimium lacrymis urgende meorum,
Qualia spectabis flumine busta tuo;
Busta, quibus magni ponant diademata reges;
Grataq; solemni flore parentet humus.
Atq; aliquis Latio ueniens nouus hospes ab orbe
Portet honoratas munus ad inferias:

Et dicat; Federice tuorum hic meto laborum
   Hæsit. habet nostros hæc breuis urna deos.

QVOD PVERITIAM EGERIT IN PICENTINIS, AD CASSANDRAM MARCESIAM.

EST Picentinos inter pulcherrima montes
   Vallis: habet patrios hic pia turba Deos.
Quam super hinc cœlo surgens Cerretia rupes
   Pendet: at huic nomen Cerrea silua dedit.
Parte alia sacræ respondent saxa Tebennæ;
   Quiq; rigens Merulæ nomine gaudet apex.
Et circum nigra late nemus accubat umbra,
   Plurima quà riguis effluit unda iugis,
Semiferi, si uera canunt, domus horrida Fauni;
   Conuectant auidæ quò sua lustra feræ.
Accipit hic tergo formosum bucula taurum:
   Accipit immundum sima capella marem.
Mille tori Dryadum, satyrorum mille recessus,
   Antraq; siluicolæ grata lateba Deæ.
Viuula nomen aquæ, tenuiq; subuncula riuo,
   Et quæ de gelida grandine dicta sonat.
Huc mea me primis genitrix dum gestat ab annis,
   Deducens caro nupta nouella patri;
Attulit indigenis secum sua munera diuis,
   Imprimis docto florea serta gregi.
Crexerat Aonidum cœtu comitata sororum
   Ipsa sui princeps Calliopea chori.
Delius argutis carmen partitus alumnis.
   Flectebat faciles ad sua plectra manus.

Atque hic me sacro perlustrauere liquore;
Cura quibus nostræ prima salutis erat.
Tum lotum media puerum statuere chorea;
Et circum fusis obstrepuere sonis.
Denique præcinctumq; ederis, & uirgine lauru,
Ad citharam dulces edocuere modos.
Tantus erat lætis auium concentus in agris,
Vt posses ipsos dicere adesse deos.
Venerat omne genus pecudum, genus omne ferarum,
Atque illa festum luce habuere diem.
Tunc ego pastorum numero, siluestria primum
Tentaui calamis sibila disparibus.
Deductum'q; leui carmen modulatus in umbra,
Innumeros paui lata per arua greges.
Androgeumq;, Opicum'q;, & rustica sacra secutus,
Commoui lacrymis mox pia saxa meis,
Dum tumulum caræ, dum festinata parentis
Fata cano, gemitus dum Melisea tuos.
Ac tacitas per operta uias rimatus, & antra
Inspecto, & uarijs flumina nata locis.
Mox maiora uocant me numina: scilicet alti
Incessere animum sacra uerenda Dei;
Sacra Dei Regis'q; hominum, domini'q; Deorum,
Primæuum sanctæ regionis opus;
Nuncius æthereis ut uenerit aliger astris,
Dona ferens castæ uirginis in gremium.
Quid referam caulasq; ouium, lusus'q; canentum
Pastorum, & Reges Arsacis ora tuos?
Nec minus hæc inter piscandi concitus egit
Ardor in æquoreos mittere lina sinus:

Fallaces'q;

Fallacesq; cibos uacuis includere naßis;
Atque hamo undiuagos sollicitare greges;
Quandoquidē salsas descendi ego primus ad undas,
Ausus inexpertis reddere uerba sonis.
Quid referam mollesq; Elegos, miserabile carmen,
Et superis laudes non sine thure datas?
Quæq; aliis lusi numeris, dum seria tracto,
Dum spargo uarios per mea dicta sales.
Multaq; præterea, dilectæ grata puellæ,
Adscisco antiquis rursus Hetrusca modis.
Vt sileam nunc impensos tot regibus annos;
Tot data belligeræ tempora militiæ:
Et sileam uexata malis mea corpora morbis,
Vixq; Machaonia restituenda manu.
Adde graues populiq; fugas, procerumq; ruinas,
Inflicta & miseris urbibus exilia.
Ipse per infestos tecum Federice labores
Multa adii terra, multa pericla mari.
Tuscorumq; uadis, Ligurumq; exercitus undis,
Postremo litus Maßiliense subi.
Iam Rhodanum, Volcasq; feros, uocontiaq; arua
Legimus, & fines belgica terra tuos.
Bisq; pruinosas cursu superauimus alpes:
Bis metas magni uidimus Oceani.
Atque hic te tandem defleuimus optime Regum;
Quantum Hecube natos fleuerat ipsa suos;
Quantum disciβis fratres Caßandra capillis,
Andromacheq; sui dum legit oßa uiri.
O fatum infelix, ò sors male fida, quid illic
Egimus? ò tristi mersa carina loco.

Cum nullum interea frugis genus imbre, uel æstu
Redderet ingenio Musa uocata meo.
Et iam miramur, longo si pressa labore
Amisit uires paruula uena suas.
Ipse Deū simul, atq; hominum celebrator Homerus
Deficeret, ne dum segnis, inersq; lyra.
Deficeret pater ipse, & carminis auctor Apollo;
Pegasidum sacras qui tenet unus aquas.
Ergo, tanta meæ cum sint dispendia uitæ
Facta; potes nostram quisque dolere uicem,
Quòd non ingenio, quòd non profecimus arte;
Quòd mea sit longo mens prope uicta situ:
Quòd mala subrepens imos ceu pestis in artus
Irruerit, fracto corpore, segnities;
Nec pote iam lapsæ studium reuocare iuuentæ;
Ingenij cum sit tacta ruina mei.
Tu saltem bona posteritas ignosce dolori;
Qui facit, ut spreto sit mea fama loco:
Musarum spolierq; bonis, & nomine claro
Vatis; & hæc ultro credar habere mala.
Prosit, amicitiæ sanctum per sæcula nomen
Seruasse, & firmam regibus usque fidem.
Vosq; uel ignauo, uel tardo parcite amici;
Cui natura suas dura negarit opes;
Dum tamen ambitione mala, atque libidine turpi,
Et caream inuisæ crimine auaritiæ.
Tu quoque uel fessæ testis Cassandra senectæ,
Quam manet arbitrium funeris omne mei;
Compositos tumulo cineres, atque ossa piato.
Neu pigeat uati soluere iusta tuo.

Parce tamen scisso seu me mea uita capillo;
  Siue: sed heu prohibet dicere plura dolor.

DEOS NEMORVM INVOCAT IN EXTRVENDA DOMO.

DII nemorum salucte: ego uos de rupe propinqua.
  De summis patriæ mœnibus aspicio:
Aspicio, ueneror'q;, cauæ mihi plaudite ualles:
  Garrula uicinus perstrepat aura iugis.
Vuos quoque per'q; focos felicia dicite ciues
  Verba, per intectas flore decente uias.
Victima solennes eat inspectanda per aras,
  Turba'q; palladia fronde reuincta comas.
Mos'q; ut ab antiquæ repetatur origine Romæ,
  Exterior forda cum boue taurus aret.
Ac prius infosso tectum quàm cingere sulco
  Incipimus, iustos thure piate Deos.
Nulla per obductum decurrant nubila cælum:
  Candida'q; augustum concinat omen auis.
Exurgat paries, uentos qui pellat, & imbres;
  Qui multa circum luce serenus erat.
Adsit dispositis series concinna columnis;
  Quæ'q; ornet medias crebra fenestra fores.
Ipse biceps primo custos in limine Ianus
  Occurat lætis obuius hospitibus.
Protinus à dextra sacræ, mea turba, sorores
  Cingant uirgineis atria prima choris.
A' leua nitidis stratum Pythona sagittis
  Miretur posita Cynthius ipse lyra.
Aedibus in medis parui sinus amphitheatri,

Visendas Regum præbeat historias.
Ac primum triplici sese defendat ab hoste
Fernandus rapido iam metuendus equo.
Alfonsusq; pharetratas, dira agmina, gentes
Cogat Hydruntinis cedere litoribus.
Tum iuuenis Rex ipse, & Regum insignibus auctus
Alpinos adigat linquere castra duces.
Postremo Federicus, auito lætus honore,
Dalmaticas grandi classe refringat opes.
Inferosq; Deos, metuendaq; iura minatus,
Incidat nato bella gerenda suo.
Hic bene conueniens membris uariantibus ordo
Aspiciat celebris è regione situs.
Exhedræ, Xistiq; Tablinum, Hypocausta, Dietæ,
Et quæ priuatis usibus apta uelim.
Atque aliæ occasus, aliæ uertantur in ortus,
Quæq; habeant Borean, quæq; inhibere Notum.
Iungantur longis quadrata obliqua rotundis:
Et capiat structos plurima cella toros.
O studijs placitura meis, o mille per artes
Ocia pierijs nostra iuuanda modis.
Hic ego tranquillo transmittam tempora cursu;
Dum ueniat fatis mitior hora meis.
Viximus ærumnas inter, lacrimosaq; Regum
Funera: nunc patria iam licet urbe frui:
Vt quod tot curæ, tot detraxere labores,
Restituat nati Parthenopea suo.

ACTII SYNCERI SANNAZARII NEAPOLITANI, VIRI PATRICII, EPIGRAMMATON LIBER PRIMVS.

AD FEDERICVM REGEM.

SCRIBENDI ſtudium mihi tu Federice dediſti,
Ingenium ad laudes dum trahis omne tuas.
Ecce, ſuburbanum rus, & noua prædia donas:
Feciſti uatem, nunc facis agricolam.

AD VILLAM MERGILLINAM.

RVPIS o ſacræ, pelagiq́; cuſtos,
Villa Nympharum domus, & propinquæ
Doridos, Regum decus una quondam,
Delitiæq́;;
Nunc meis tantum requies camœnis;
Vrbis inuiſas quoties querelas,
Et parum fidos popularis auræ
Linquimus æſtus:
Tu mihi ſolos nemorum receſſus
Das, & hærentes per opaca laurus
Saxa: tu fontes, Aganippidumq́;
Antra recludis.
Nam ſimul tete repeto; tuasq́;
Sedulus mecum ueneror Napæas:
Colle Mergillina tuo repente
Pegaſis unda

Effluit de qua chorus ipse Phœbi,
Et cheri Phœbus pater, atque princeps,
Nititur plures mihi iam canenti
Ducere riuos.
Ergo tu nobis Helicon, & udæ
Phocidos saltus, hederisq; opacum
Thespiæ rupis nemus, & canoro
Vertice Pindus.
I puer, blandi comitem laboris
Affer è prima citharam culumna;
Affer & flores; procul omnis à me
Cura recedat.
Principis nostri decus, atque laudes
Fama, per latas spaciata terras,
Euehat, quà sol oriens, cadensq;
Frena retorquet;
Quáq; non notos populos, & urbes
Damnat æternis Helice pruinis;
Quaq; feruentes cumulos arenæ,
Dissipat auster.
Ille crescentes ueneratus annos
Vatis, antiquum referentis ortum
Stirpis, & clarum genus, & potentum
Nomen auorum;
Contulit large numerosa dextra
Dona; & ignauæ stimulos iuuentæ
Addidit, siluas, & amica musis
Ocia præbens.

CALENDAE MAII.

Maius adest; da serta puer: sic sancta uetustas
Instituit; prisci sic docuere patres.
Iunge hederam uiolis; myrtum subtexe ligustris;
Alba uerecundis lilia pinge rosis.
Fundat inexhaustos mihi decolor indus odores:
Et fluat assyrio sparsa liquore coma.
Grandia fumoso spument chrystalla Lyaeo:
Et bibat, in calices lapsa corona meos.
Post obitum non ulla mihi carchesia ponet
Aeacus. Infernis non uiret uua iugis.
Heu uanum mortale genus, quid gaudia differs?
Falle diem: medijs mors uenit atra iocis.

IN TVMVLVM LADISLAI REGIS.

Miraris niueis pendentia saxa columnis
Hospes, & hunc, acri qui sedet altus equo.
Quid si animos, robur'q; ducis, praeclara'q; nosses
Pectora, & inuictas dura per arma manus?
Hic Capitolinis deiecit sedibus hostem:
Bis'q; triumphata uictor ab urbe redit:
Italiamq; omnem bello concussit, & armis:
Intulit Hetrusco signa tremenda mari.
Ne ue foret Latio tantum diademate felix;
Ante suos uidit gallica sceptra pedes.
Cum'q; rebellantem pressisset pontibus Arnum;
Mors uetuit sextam claudere Olympiadem.
I nunc, regna para, fastusq; attolle superbos:
Mors etiam magnos obruit atra Deos.

AD FEDERICVM REGEM.

Clausa quòd effossis erumpunt ossa sepulchris,
  Et reserant ueteres putria saxa rogos.
Nimirum tanto cupiunt sub principe manes
  Viuere; & ad nutus umbra uocata uenit.
Vtq́; decet, longo mansuras tempore sedes
  Spondent, & regnis ocia læta tuis.
Quæq́; diu ambiguis tecum fortuna uagata est
  Paßibus; hic certa stat bene nixa rota.
Sume animos Federice: tuis hic meta periclis
  Hæret: habent manes, & pia busta fidem.

AD NINAM.

Sexcentas Nina da, precor, roganti
  Sed tantum mihi basiationes:
  Non quas dent bene filiæ parenti;
  Nec quas dent bene fratibus sorores:
  Sed quas nuptæ rogata det marito;
  Et quas det iuueni puella caro.
  Iuuat me mora longa basiorum;
  Ne me tam cito deserat uoluptas.
  Nolo marmora muta, nolo pictos
  Dearum Nina basiare uultus:
  Sed totam cupio tenere linguam,
  Insertam humidulis meis labellis;
  Hanc & sugere; morsiunculasq́;
  Molles adÿcere; & columborum
  In morem, teneros inire lusus.
  Ac blandum simul excitare murmur.

Hæc sunt suauia dulciora melle
Hyblæo, & siculæ liquore cannæ.
Hæc sola ambrosiæq; , nectarisq;
Succos fundere, sola habere possunt.
Quæ si contigerint mihi; tuisq;
Admouere sinas manum papillis:
Quis tunc diuitias, quis aurum, & omnes
Aßis me putet æstimare reges?
Iam non maluerim mihi beatus
Auroræ, Venerisq; habere noctes:
Non Hebes thalamos beatiores:
Non, si deserat hæc suum maritum:
Non si me roget usquequaque: non si
Aeternam mihi spondeat iuuentam.

DE NATALI ALTILII VATIS.

Musarum lux alma, meus cui thura quotannis,
Cui rite Altilius fundit in igne merum:
Accipe seruatos hyberno frigore flores;
Quæq; madent siculis annua liba fauis.
Quandoquidem magnum Latio, rarumq; dedisti
Pignus, & Aonijs non leue nomen aquis.
At tu, sic tristes nunquam experiare tenebras;
Sic Phœbi nitido semper honore mices:
Fausta, precor, longos tamen expectata per annos,
Altilioq; tuo concolor usque redi.

AD FEDERICUM REGEM.

Hybernas tibi pampineis cum uitibus uuas
Mittimus, ò regni gloria, bonosq; tui.

Præla uacant; riget omnis ager; spumantia tandem
Musta silent; mensis est tamen uua tuis.
Iam pater Autumnus uernantia lilia mittet;
Talia si medio frigore bruma dedit.

DE EXPEDITIONE ALFONSI REGIS.

Venturos olim Romana ad mœnia Turcas,
Dixerunt uates: credite, uera canunt.
Scilicet Alfonsum Turcas in bella trahentem
Expectas fatis anxia Roma tuis.
Pone metum, uincet; sed te meliora manebunt
Imperia; Alfonso principe maior eris.

IN TVMVLVM LAVRAE PVELLAE.

Et lacrymas etiam superi tibi Laura dedissent:
Fas etiam superos, si, lacrymare, foret.
Quod potuit tamen, auratas puer ille sagittas
Fregit, & extinctas mœsta Erycina faces.
Sed quamuis homines tangant tua fata Deosq́;:
Nulli flebilior, quàm mihi, uita iaces.
Felices animæ, quibus is comes ipsa per umbras;
Et datur Elysium sic habitare nemus.

DE PARTV NISAEAE CHERITEI CONIVGIS.

Dum parit, & longas iterat Nisæa querelas;
Sinditur incerta seditione polus.

Pierides puerum, Charites optare puellam:
His uenus, ast illis docta Minerua fauet.
Astat amans Veneri Mauors, Phæbusq; Mineruæ;
Magnanimusq; æqua Iuppiter aure sedet:
Cum subito aurato surgit puer improbus arcu;
Et cælum notis territat omne minis.
Assensere metu superi. pater ipse Deorum
Risit; & Aonias iussit abire Deas.
Exultat palma Venus; & nascente puella
Augentur Charites, Cypria turba, Deæ.

AD FEDERICVM REGEM.

Edicto nuper cum tu Rex magne caueres,
Audaci nequis stringeret arma manu:
Deposuisse tuum uel primus diceris ensem,
Et monstrasse palam primus inerme latus.
Quid maius populis ue tuis Federice, uel urbi
Accidere huic nostræ per tua dona potest?
Post domitos hostes inter tot commoda pacis,
Contigit exemplis uiuere posse tuis.
Publica nimirum res tunc sibi constat, & æquum
Imperium: cum Rex, quod iubet, ipse facit.

DE EMENDATIONE CATVLLI AD IOVIANVM.

Doctus ab Elysia redeat si ualle Catullus;
Ingratosq; trahat Lesbia sola choros:
Non tam mendosi mœrebit damna libelli;
Gestiet officio quàm Ioviane tuo.

Ille tibi amplexus, atque oscula grata referre;
Mallet & hos numeros, quàm meminisse suos.

DE BORGIA, ALEXANDRI PONTIFICIS FILIO.

Qui modo prostratos iactarat cornibus ursos,
In latebras taurus concitus ecce fugit.
Nec latebras putas esse satis sibi: Tybride toto
Cingitur, & notis uix bene fidit aquis.
Terruerat montes mugitibus: obuia nunc est,
Et facilis cuiuis præda sine arte capi.
Sed tamen id magnum; nuper potuisse uel ursos
Sternere, nunc omnes posse timere feras.
Ne tibi Roma nouæ desint spectacula pompæ;
Amphitheatrales reddit arena iocos.

AD EVNDEM, DVM AB VRSINIS PREMERETVR.

O taure, præsens qui fugis periculum:
(Nam te nec odio, tædio, ue tam bonas
Spreuisse siluas, tam bonos putem lacus)
Dic quis propinqua nubibus tibi iuga
Molestus inuidet? iuga illa iam tuis
Sudata cornibus, tuisq; prælijs
Deuicta? quis saltus, & amnium uberes
Cursus, torosq; marginum uirentium?
Quis uda riuis prata? quis recondita
Nemora? quis umbras sibilantium arborum.

Male aduocatos abſtulit tibi Deus?
Non amplius uidebis, ah miſer, miſer,
Amata regna; non uidebis amplius
Vos amores; non licebit, heu, tibi
Poſthac cubanti ſub geniſtulis tuis,
Molliue fulto niueum amaraco latus,
Audire uoces ruminantium gregum;
Meridianum non inire ſomnulum.
Quæ nunc adibis teſquas? quæ petes loca
Miſelle taure? quas ſubibis ilices?
Vbi myricæ? ubi uirentis arbuti
Iucunda ſedes? ubi ſalicta, & omnibus
Ehu iuuenca præferenda paſcuis?
Iuuenca, ſolos quæ relicta ad aggeres
Padi ſonantis, heu malum ſororibus
Omen, dolentis inter orba populos
Te te requirit, te reflagitans ſuum,
Implet querelis nemus; & uſque mugiens
Modo huc, modo illuc fuerit, amore perdita:
Omnia peragrat arua; luſtrat omnia;
Num qua biſulcæ ſigna cernat ungulæ:
Quærit per alta montium cacumina;
Quærit per ima uallium cubilia,
Memor locorum, non tamen ſui memor:
Te mane primo, te rubente ueſpero
Luget: nec illam Luna cum recurreret
Cælo, nec atræ noctis alma ſidera
Videre dormientem. abire flumina,
Abire ſolem, abire cernit omnia;
At ipſa mœſtam ſola non abit domum,

Humi recumbens. ſtrata ſub nudo æthere.
Hanc & puellæ nemorum, & ipſe corniger
Syluanus aſpicit; hanc bubulcus intuens,
Miſer bubulcus, nec iuuare eam ualens,
Tantum, quod unicum in malis refugium habet,
Suſpirat, ingemit, deum inuocat fidem,
Iratus urſis, quòd coegerint procul
Abire ſiluis albulum iuuenculum,
Et tam uenuſtam clamitare buculam.

IN GEMMAM SVAM.

Hæc, mihi quæ roſeos iuſsit ſordere hiacynthos,
Et nitet articulis unica gemma meis;
Cuius in exiguo ductor ſtat troicus orbe,
Anchiſesq; ſenex, Aſcaniusq; puer:
Quis credat? ueteres inter neglecta ruinas,
Et uili latuit ſemiſepulta ſolo.
Tu tamen obrueras; nec te Sinueſſa pudebat
Hoc decus heu terris occuluiſſe tuis.
Scilicet Aenean natumq;, patremq; gerentem,
Ignibus ereptos obrueresq; Deos?
Parcere debueras, cui iam pia flamma pepercit;
Nec te tam turpi dedecorare nota.
Et dubitem Belgasq; feros, rigidosq; Britannos
Hac comite ignotos & penetrare ſinus?
Hæc eſt Iliacos pietas ſpectata per ignes;
Cum uerita eſt profugos lædere flamma deos.

DE VENERE, ET MARTE.

Dum Venus armatum complectitur obuia Martem;

Distrinxit teneram fibula adunca manum.
Sensit, & ante Iouem ridens ait emula Pallas:
Bella iterum gessit cum Diomede soror.

DE ENDYMIONE, ET LVNA.

Spreuerat hirsutas pascentem Pana capellas
Candida nocturnis quæ Dea fertur equis.
At postquam niueæ conspexit munera lanæ;
Post habuit notas Endymionis oues.
Qui simul ac tristes somno inclinaret ocellos;
Mors hæc, mors, inquit, non mihi somnus erit.

DE FERDINANDO IVNIORE.

Corniger æsculea Faunus recubabat in umbra;
Cum prope latrantes sensit adesse canes.
Mox iuuenem superis similem, diuinaq; tela
Conspiciens, trepido sic mouet ora sono.
Seu Mars, siue alto Phœbus descendis Olympo;
Iam iam linquo omnes te ueniente feras.

DE POGGIO FLORENTINO HISTORICO.

Dum patriam laudat, damnat dum Poggius hostem;
Nec malus est ciuis, nec bonus historicus.

DE BARTH. PLATINA.

Ingegenia, & mores, uitasq;, obitusq; notasse
Pontificum; argutæ lex fuit historiæ.
Tu tamen inclautæ tractas pulmenta culinæ:
Hoc Platine est, ipsos pascere Pontifices.

DE DIANA, ET FERDI. II.

Errabat Diana suis immixta puellis;
Cum procul ecce mei conspicit ora Ducis;
Atq; ait: huc Nymphæ concedite; nanq; propinquat,
Qui regat in sæuas certius arma feras.

DE MANE, ET VESPERE.

Sol iubet exoriens, Faunos, Dryadasq; puellas
Quærere, & herboso ducere monte choros.
Decliuis, uitreas suadet descendere ad undas,
Doridaq;, & lusus ò Galatea tuos.
Causa patet: quia, sublimes cum tendit in arces,
Nos quoque per saltus, & iuga summa rapit.
Cum uero hesperios petit ima Thetyos amnes
Exemplo ad fontes nos uocat ipse suo.
Hinc adeo natura hominum loca mane requirit
Ardua; cæruleis uespere gaudet aquis.

DE VVLTVRNO, ET PVERO REGIO.

Miramur tacitis Vulturnum currere lymphis,
Et tardos dura compede ferre pedes.
At magis occulto mirabimur urier igni,
Et puerum tota nocte uocare suum.
Tù ne etiam formose puer uaga flumina torques?
An fuerit reges perdomuisse parum?
Quin etiam combure Deos dominoq; Deorum
Arma moue; & pulso da Ganimede merum.

In Quintium.

Clara tibi uideor ſcripſiſſe epigrammata Quinti.
Sunt, fateor: medio ſcripſimus illa die.
Tu latebras obſcurus amas; quia lumine nullo,
Atque intempeſta ſcribere nocte ſoles.

De Mercurio, & Amore.

Dum comes aligero Clenius iret Amori
Aliger; incauto ſubripuit faculas.
Deprenſo tum fure, manum referebat ad arcum;
Sed non iuuenta riſit Amor pharetra.

In Tumulum Annibalis.

Annibal huc uictas ſecum Carthaginis arces
Tranſtulit: hæc ambos terra libyſſa tegit.

De Venere, & Iunone.

Confidit nimium iaculo dum pulcher Adonis;
Inguina ſetoſus candida rupit aper.
Accurrit miſeranda Venus. tum nupta tonantis;
Quid gemit hac?nullo Mars meus ictus apro eſt.

In Fabianum.

Eſſe tibi ſapiens, & uir Fabiane uideris:
At mihi nec ſapiens, nec Fabiane uir es.

De Prætore Præſide Deſide.

Ait nefaſtas eſſe nundinas prætor;
Fari recuſat: quid nefaſtius dicas?

Atramentum Scriptorium.

Ferrum putre situ spumanti feruet aceto,
Mandet ut æternis scripta uoluminibus.
Scilicet hoc illud, uatum uolitare per ora
Hoc est, Pyramidas uincere Nile tuas.
Infelix fatum: sanies rubiginis ergo
Eripit inuiso nomina nostra rogo?

Ad Federicum Regem.

Ne tibi non aliquid Iani misisse calendis
Arguar, aut lætam non celebrasse diem;
Mittimus hibernis seruatas mensibus uuas;
Insuper & faustas addimus ore preces;
Vt tibi qui nitido cum sole renascitur annus,
Felici redeat candidus usque pede.

In Mancinum.

Qui ferro fratres, stupro Mancine sorores
Fas uiolare putat; quid putat esse nefas?

Tumulus maximillæ.

Hic hic siste precor gradum uiator.
Hoc sub marmore Maximilla clausa est:
Quacum frigiduli iacent amores,
Et lusus, Veneresq; gratiæq;
Hanc illi miseræ seuera Clotho
Pro dulci thalamo domum parauit.
Has matri dedit, has patri querelas

Pro plausu, choreisq; nuptiarum.
Quid firmum tibi, quid putes uiator
Mansurum inuiolabile, aut perenne?
Siquæ deliciæ iuuenculorum,
Et decus fuerat puellularum,
Nunc eheu iacet ecce Maximilla,
Luctus perpetuus iuuenculorum,
Aeternæ & lacrymæ puellularum.

De Mirabili Vrbe Venetiis.

Viderat hadriacis Venetam Neptunus inundis
Stare urbem, & toto ponere iura mari.
Nunc mihi tarpeias quantumuis Iuppiter arces
Obiice, & illa tui mœnia Martis, ait.
Si Pelago Tybrim præfers; urbem aspice utranque:
Illam homines dices, hanc posuisse Deos.

De Alfonso Duce Calabriæ.

Alfonsus magnum dum traiicit Apenninum;
Castraq; non solita primus in alpe locat:
Armorum sonitus, galeasq;, ærataq; tela
Siluarum dominæ pertimuere Deæ.
Nec minus occultas satyri petiere latebras,
Assueti imbelles ante uidere feras:
Spectaruntq; procul celsa de rupe silentes;
Agmina dum, & magnos cogeret ille duces.
Atque aliquis signa aspiciens, miratur, & inquit:
Imperium nobis urbis, & orbis erit.

De Innocentio VIII. Pontifice Max.

Innocuo priſcos æquum eſt debere Quirites.
Progenie exhauſtam reſtituit patriam.

Ad Venerem.

Quid mihi te facilem blandis promittis ocellis,
Si miſerum ſic poſt uris acerba Venus?
Non decet hoc ſuperos. aut te mihi fronte ſerena
Concilia, aut toruo lumine bella moue.

De Galla.

Omnes, quos ſcripſi, uerſus uult Galla uidere:
Mittam ego, pro libris ſi mihi labra dabit.

De Vetuſtino.

mit ſepulchro prædium Vetuſtinus,
Sed quod futuros non ſequatur hæredes;
Iratus æque mortuiſq́; uiuiſq́;.
Scribiq́; curat grandibus notis, demens,
Viginti in agro, in fronte ter pedes octo.
Habitat ſub urbe ſcandulis tribus tectus;
Ne penſione de grauetur, aut ſumptu.
Dormit grabato. quo nec ipſe iam uellet
Dormire cimex, nec lacerta, nec ſorex.
Cœnat per hortos alliumq́;, cæpaſq́;,

Et ſalmagorum iure liuidos caules:
Vel, ſiquid optat unctius ſibi poni,
Piſcatur ipſis in paludibus ranas:
Aut è cloaca colligit meras ſordes,
Putrem palumbum, mortuum ue caponem
Et doliorum turbidam bibit fæcem,
Tanquam falernum conſulare, uel chium,
Opimianæ quod refunderint cellæ.
Nec iam pro feſtis hoc, ſed idibus tantum
Sacris'q; potat ferculis calendarum.
Et mane ueſte currit anxius rapta
Ad architectos, marmorumq; ſectores,
Vt de ſepulchro conſerat nouas lites.
Quos iam miſellos peſſimis modis mulctat;
Ducit, reducit, diſtrahit, rapit, uexat,
Per angiportus, uiculos'q;, cliuos'q;,
Et per riunas urbis, & per anfractus:
Moſtrat theatra, porticus'q; priſcorum,
Arcus'q; claris principum ſacros armis;
Hinc & deorum templa, & obruptas thermas.
Et quicquid altis fornicum ſubeſt cliuis:
Nec iam fauiſſas linquit, & nigros manes.
Demum trecentis cum laboribus fractos,
Et æſtuantes pariter, & fame ſiccos
Vix officinæ poſt meridiem reddit
Iam færiatæ, uectigalibus'q; adhuc clauſæ.
Culpat coronas; zophorumq; permutat:
Spiras reformat, & ſcapos columnarum:
Et nunc hetruſcas, nunc corynthias mauult:
Nunc doricarum laudat ordinem tantum;

Cuctas, trigliphos, tænias, thoros, plinthos.
Quid cum columnis nunc tibi Vetustine,
Aut cum uoluta, ionicis ue puluinis?
Dormi miselle; sat diu laborasti:
Cœnare fessos & aliquando permitte.
Aut, si sepulchri cura te coquit tanta,
Cadauer istud uel gemonijs conde.

In tumulum Neæræ.

Quæ uoces? Charitum. quæ circum pompa? Neæra.
Vnde odor hic? cineri thura ministrat Amor.
Vnde pyra? ex pharetra. qui nam struxere? lepores.
Ast hæc illa crymans quæ legit ossa? Venus.
Fortunate lapis, tumuloq; beatior omni,
Tu tegis in terris siquid honoris erat.

De Hybla.

Hybla mei quondam dulcissima cura Marulli;
Hybla suburbano nuper humata solo:
Accipe quæ multo promuntur uerba dolore:
Accipe de lacrymis humida serta meis.
Te rosa, te uiolæ, te mollis amaracus ornet:
Te pia suspenso pondere uelet humus.
Et tibi, quod raræ possunt sperare puellæ;
Contingant uatis carmina docta tui.

De Aufidio.

Dum caput Aufidio tractat Chirurgus, & ipsum
Alcilius exquirit, quo uideat cerebrum.

Ingemit Aufidius; quid me chirurge fatigas?
Cum subij rixam, non habui cerebrum.

Ad Alfonsum.

Qui prius herculeæ sensit Leo uulnera clauæ,
Hic Alfonse tuos corruet ante pedes.
Quæq; uiret nostras quercus passura secures,
Deseret immundos fulmine tacta sues.
Victa dabit Bellona manus: pax arua reuiset:
Claudetur diuæ Marte sedente fores.
Tunc pia Parthenope lætos tibi ducet honores.
Per fora, per uicos ocia uulgus aget.
Sebethosq; pater fluuijs metuendus hetruscis,
Aurea cæruleum tollet ad astra caput.

In Lydam.

Cum dixi medio tibi macram algere sub æstu,
Non dixi fluuium Lyda: quid ergo? cutem.

In Ollum.

Omnia facturum te dicis, nil facis Olle.
Nil mirum: leuius dicere, quàm facere est.

Ad Rufum.

Tanquàm prisca mihi, saxoq; inuenta uetusto,
Disticha Rufe soles sæpe referre tua.
Stultum adeo me Rufe putas? ego tam mala credam
Carmina Romano marmore posse legi?

Archemoro longos affingis Nestoris annos.
Andromaches puerum Laomedonta uocas.
Desine mentiri Pyliam, Phrygiamq; senectam.
Sint uetera hæc aliis, mi noua semper erunt.

De Cyparisso Puero.

Flebat ad huc mœrens ceruo Cyparissus adempto,
Cum sua conspexit cortice membra tegi.
Delius exclamat: quid nostro silua dolore
Crescis? Tu Daphnen, tu Cyparisson habes.

De Harmosyne.

Harmosinen quisquis seu uir, seu fœmina uidit,
Deperiet: an ne oculos Actius unus habet.

De Iucundo Architecto.

Iucundus geminos fecit tibi Sequana pontes:
Iure tuum potes hunc dicere Pontificem.

De Aenea, & Didone.

Immemor ah miseræ cur ensem linquis Elisæ
Nate dea? profugas non grauat ille rates.
An ne parum fuerat causam dare mortis acerbæ,
Ni ferrum fugiens tu quoque triste dares?
Tolle precor tumidas tecum hoc, iam tolle per undas.
Discessu, satis est, si perit illa tuo.

In Cæcilianum.

Si tibi per genium fas est iurare Mineruæ,
Per Veneris flauas Cæciliane comas;
Nec iubar excipitur solis, nec cornua Phœbes,
Nec capitolini crura, caputq; patris:
Cur mihi tu uentrem, cur intestina deorum,
Hispana tactus religione, sonas?
Non pudet heu cælum rebus fœdare pudendis?
An credis magnos hæc quoque habere deos?

Ad Marinum Caracciolum.

O' dulce ac lepidum Marine factum,
Dignum perpetuo ioco, atque risu,
Dignum uersiculis, facetijsq;,
Necnon & salibus Marine nostris.
Ille maximus urbis Imperator
Cæsar Borgia, Borgia ille Cæsar,
Cæsar patris ocellus, & sororis,
Fratrum blanditiæ, quies, uoluptas,
Montis pupulus ille uaticani,
Ille inquam dominæ urbis inquinator,
Cæsar Borgia, Borgia ille Cæsar,
Cynædi patris impudica proles,
Mœchus ille sororis, atque adulter,
Fratrum pernicies, lues, sepulchrum,
Montis bellua tetra uaticani;
Quingentas modo qui uorauit urbes
Imbutus scelere, & malis rapinis,
Vrbes sub ducibus suis quietas,

Quascunque aut Latium ferax uirorum,
Aut Campania pinguis, aut per alta
Diuisi iuga continet Sabini;
Hisq; ingeßit Ariminum, Pisaurum,
Vrbinum, Populoniamq; magnam,
Camertes pariter, Forumq; Liui
Corneliq; forum, Fauentiamq;,
Et quantum Aemiliæ est, Hetruriæq;,
Quantum circuitu hic & inde longo
Neptuni lauat æstuantis unda.
At nunc quis neget esse opus deorum?
Dum uecors animi impotente morbo,
Quærit plura, nec est potis misellus
Explere ingluuiem periculosam;
Ecce ecce euomit; ò Iouem facetum,
O`pulchram Nemesim, ò uenusta fata.
Verum scilicet id Marine, uerum est,
Quod dici solet, en fides probat nunc;
Fortunam si auide uorare pergas;
Eandem male concoquas, necesse est.
Vt iure euomere hunc putemus ipsum,
Qui tantum miser hausit oppidorum.
Ast id omne, quod hausit, oppidorum,
Quod quinque aßiduis uorauit annis,
Imbutus scelere, & malis rapinis,
Scis quot euomit diebus? uno;
O`lucem meam, ò Iouem facetum,
O`pulchram Nemesim, ò uenusta fata,
O`dulce, ac lepidum Marine factum.

De Cæs. Borgia

Aut nihil, aut Cæsar uult dici Borgia: quid ni?
Cum simul & Cæsar poßit, & esse nihil.

Ad Eundem.

Omnia uincebas: sperabas omnia Cæsar,
Omnia deficiunt; incipis esse nihil.

Dies Genialis.

Aureli perfunde meis unguenta capillis
Tu super, & uernas sparge Nearche rosas,
Sed prius æstiuum ramis defendite solem;
Et uiridi mollem sternite fronde torum.
Non plumæ, non picta iuuant me stragula, nec quæ
Pauonis uario sponda colore nitet.
Larga coronatæ disponite pocula mensæ;
Sætino & gelidas adsociate niues:
Certatimq; leues potanti inducite somnos.
Sic iuuat ætatis ducere fila meæ.
An scimus miseri, quid lux uentura minetur?
Viuamus. mortem fallere nemo potest.

Ad Amicam.

Da mihi tu mea lux tot basia rapta petenti,
Quot dederat uati Lesbia blanda suo.
Sed quid pauca peto, petijt si pauca Catullus
Basia? pauca quidem, numerentur, erunt.
Da mihi, quot cælum stellas, quot litus arenas,
Siluáq; quot frondes, gramina campus habet;

Aere quot uolucres, quot sunt & in æquore pisces;
Quot noua cæcropiæ mella tuentur apes.
Hæc mihi si dederis, spernam mensasq; Deorum,
Et Ganimedæa pocula sumpta manu.

Ad Bassum de Phyllide.

Cum de cathedra Basse surgeret nuper
Mammosa Phyllis; tunica mollis, ut sæpe
His accidit, qui obesulas habent clunes;
Intrauit illuc, unde prodeunt auræ,
Quæ de Sabæis messibus nihil spirant:
Quod ut animaduertit dicaculus quidam;
Vrbaniorem ut se faceret, ait ridens:
Heus Phylli, quis nam mordicus tenet uestem?
Vorabit hanc, ni præcaues. Ad hunc Phillis,
Immo, inquit, ut scias, sibi labra abstergit:
Accede pupe, basiare te nam uult.

Ad Vesbiam.

Aspice, quàm uarijs distringar Vesbia curis.
Vror, & heu nostro manat ab igne liquor.
Sum Nilus, sumq; Etna simul: restringite flammam
O lacrymæ, lacrymas ebibe flamma meas.

Ad Aeglen.

Si tibi sum Phœbus; si sum tibi Iupiter Aegle:
Cur tu non Daphne sis mihi, non Danae?

Ad Pulicianum.

Ait nescio quis Pulicianus,

Ni pulex mage sit uocandus hic, qui
Vnus grammaticus, sed his minutis
Vel longe inferior, minutiorq́; est;
Diuinum sibi passerem Catulli
Haud quaquam bene passerem sonare;
Nec iam id esse, quod autument legentes,
Sed quod uersiculis parum pudicis
Ludens innuat ipse Martialis:
Da mi basia, sed Catulliana:
Quæ si tot fuerint, quot ille dixit;
Donabo tibi passerem Catulli:
Vt sit, quod puero poeta posßit
Post longas dare basiationes,
Quod saluo nequeat pudore dici.
Proh dÿ quàm uafer es Puliciane;
Solus qui bene calleas poetas.
Nimirum, & quod ab omnibus probetur,
Mutandum quoque suspicaris illud,
Quod nunc illepidumq;, & infacetum
Mendosis epigrammaton libellis
Insulse legit imperita turba:
Sic forsan tener ausus est Catullus
Magno mittere passerem Maroni:
Cum sit simpliciusq́;, rectiusq́;,
Mitti, dicere, mentulam Maroni.
Sed quid uos Aganippides puellæ
Ridetis? meus hic Pulicianus
Tam bellum sibi passerem Catulli
Intra uiscera habere concupiscit.

De Eodem.

Vanas gigantum iras, & impetus graues
Miratur aliquis audiens mortalium;
Ausumq; cælo uincula inferre irrita
Sæuum Typhoea, cum iugosum Pelion
Adderet Olympo. matre nec terra satum
Agnosceret sese; impium donec pater
Iratus ardenti igne substulit caput;
Vt par erat: nam quis petat sanus Deos?
At nunc quis hoc, quis hoc ferat mortalium?
Iners, pusillus, unus, heu pulex ciet
Turmas, cohortes, copias, manipulos
Muscarum; & altos scandere adparat toros
Heroum; opacis qui sub umbris arborum
Strati, ac perenni flore subfulti caput,
Ducunt quietem perpetem, æternam, optimam;
Nec nostra curant dicta, uel facta amplius,
Vt qui beatos incolant tuti locos;
Et nomen alte in arce sacrarint suum,
Functi periclis, & malis laboribus;
Cunctasq; fortunæ improbæ calcent minas,
Ne dum pusilli pulicis morsus leues.
At tu moleste, amare, uesane, impie
Pulex, inepti concitator agminis,
Quò proripis te? quò uocas muscarias
Istas phalanges? quò uolatiles globos
Impellis audax? i procul miser, miser,
I criminose maximam in malam crucem.
Haud fas quietas manium sedes Deum

Muſcas ſubire, pulicum'q; copias.
Nil hic negoci uel, uel peßimus
Tuis maniplus: quid moraris impie?
Abi profundam in noctem, & ultimum Chaos,
Speranda certe gloria hic nulla eſt tibi.
Quos dij probauere ſemel, hos ſemper probant.

Acteon Marmoreus.

Viderat idæo oudas in uertice diuas
Phryx Paris, & dixit, uincis utranque Venus.
At ſi, Gargaphijs quam nos male uidimus undis,
Vidiſſet, poterat dicere; cede Venus.

Orpheo Reſpicienti.

Hoc fuit infelix, & adhuc heu reſpicis Orpheu,
Quod te, quod miſeram perdidit Eurydicen.

Echo Loquitur.

Vidi, arſi, fleui, triſtemq; (heu fata) repulſam
Spretæ tuli: ſum nunc uox, ſonus, aura, nihil.

Eadem Iocatur.

Cum facie caream, quæris, cur dicar imago:
Cum tua uerba ſequar: dic, ubi lingua mea eſt?

In Malum Librum.

Si ſapis, hoſpes abi; miſerum neu tange libellum.
Non hic Mæoniden, Virgilium ue leges,

Sed fœdas Bauij chartas, & olentia Mæui
Carmina, Romani dedecus eloquij.
Quid dubitas sacros incendia poscere lucos;
Abnuerit liquidas si dare Phœbus aquas?

ACTII SYNCERI SANNAZARII NEAPOLITANI, VIRI PATRICII, EPIGRAMMATON LIBER II.

CVM uehor picta uacuus phaselo;
Et modo septos iaculis echinos,
Nunc bene hærentes scopulis laboro
Vellere conchas:
Tange uocales studiosa chordas
Musa; & auratum moderare plectrum:
Pauca de multis referamus acta
Regis amati.
Qualis herboso spaciata campo
Virgo, iam matris decus, & uoluptas,
Nectit è solis uiolis coronam,
Cætera linquens:
Hic ubi ueras imitata turres
Tot simul pinnis, niues'q; tectis,
Rupe Mergillina sedens, propinquum
Spectat in æquor,
Adsit ex imo Galatea fundo,
Nil timens sæuos Polyphœmi amores;
Nec mihi durum refluens canenti
Obstrepat unda.

Sit licet magnus, trepidasq; turmas
Fregerit primis Federicus ausis;
Cum puer cęlsas penetrauit alpes,
Saxaque Rheni:
Texerit latis pelagus carinis,
Dalmatium dites populatus urbes:
Senserit presso prope fulminantem
Ore Timauus:
Cinxerit sacra meritum corona
Et caput; Gallos quoniam feroces
Contudit: totas reuocarit orci ex
Faucibus urbes:
Nil tamen maius, nihil egit unquam
Fortius; quàm quòd titubante regno,
Cum sibi sceptrum, & diadema posset
Sumere tutus;
Coniugem caram, propriosq; natos
Liquit, & fidas lacrymas clientum,
Fratris heu pulsam sobolem secutus
Per mare uastum.
Ergo nunc illi moderator alti
Aetheris; cui sunt pia facta curæ;
Regium frontis decus, & negatos
Addit honores.
O` fides, rarum, placidumq; numen;
O` mihi nullis reticenda sæclis;
Te te ego æternum precor, uictusq;
Pronus adorem.

De Andrea Matthæo Aquiuiuo.

Cernis, ut exultet patrijs Aquiuiuus in armis;
Duráq; spumanti frena relaxet equo?
Quis mites illum Permeßi ausisse liquores
Credat, & imbelles excoluisse lyras?
Consurgunt niueæ fulgenti in caßide cristæ:
At clypeus toruo Gorgonis ore tumet.
Macte animo, rigidum Musas qui stringere ferrum,
Qui Martem doctos cogis amare choros.
Hæc ducis est uirtus; non uni insistere palmæ;
Sed nomen factis quærere, & ingenijs.

In Bubonem.

Nam quis te inepte bubo tam stolidus furor
Adegit importunum inire prælium,
Isto indecenti rostro, & alis luridis?
Quid bellicosæ uolucris insulse asperos
Lacessis ungues? desine miser dum licet;
Ne dormientis excites somnum tuo
Cum maximo (ut par est) malo, ac clade ultima.
Sed peruenire uis in ora uulgi; & hac
Via cupis scelestе fieri notior?
Non assequere; nec profecto tam bono
Fruere fato. An hoc pudendo sanguine
Se tingat Aquila, fulminum & cæli immemor?
Ponenda honestæ mortis hæc spes est tibi.

Ad Matonem.

Vt mandem uictura meis tua nomina cartis;
Dicis amicitiam te Matho uelle meam.
Et tibi semper in ore duces, quos Graius Homerus,
Quos noster Latia uexit in astra tuba.
Dum'q; ego sum tanti te iudice; uenit ab horto
Cum donis holitor bis ue, semel ue tuus,
Scilicet æterni prætium mihi grande daturus
Nominis, & fidæ pignus amicitiæ.
O` Matho, quàm felix & amico, & uate repertos es,
Quàm felix horto, muneribus'q; tuis;
Si quod dijs genitis uix tot peperere labores,
Id tibi lactucæ, prototomi'q; dabunt.

De Patria Homeri.

Smyrna, Rhodos, Colophō, Salamin, Ios, Argos, A-
Cedite iam: cælum patria Mæonide est. (thenæ.

De Luna, & Pane.

Effudit longas tegeæa in rupe querelas
Pan captus forma candida Luna tua.
Cum'q; leui calamos cera coniungeret, addit;
Prædata es sensus tu quoque canna meos.

In Tumulum Amaranthæ.

Hic Amarantha iacet; quæ, si fas uera fateri,
Aut Veneri similis, uel Venus ipsa fuit.

Ad Ferrandum Regem.

Ex ferro nomen tibi ſit licet, aurea condis
Sæcula; nam ſub te principe nemo metit.

De Summontii Pietate.

Excitat obſtrictas tumulis Summontius umbras;
Impleat ut ſanctæ munus amicitiæ.
Vtq; prius uiuos, ſic & poſt fata ſodales
Obſeruat; triſtes & ſedet ante rogos.
Nec tantum uiolas cineri, ac bene olentia ponit
Serta; ſed & lacrimis irrigat oſſa pijs.
Parua loquor; cultis reparat monumenta libellis;
Cum poſſint longam ſaxa timere diem.
At tu, uiuaci quæ fulcis nomina fama,
Poſcenti gratas Muſa repende uices:
Vt quoniam dulces optat ſic uiuere amicos;
Viuat, & in libris ſit ſacer ille meis.

De Venere, & Diana.

Incultam aſpiciens ſiluis Cytherea Dianam,
Riſit, &, An tendes retia ſemper? ait.
Cui Dea caſta: Feris cur non ego retia tendam;
Tendere ſi potuit uir tuus illa tibi?

Ad Aeglen.

Abſentem quæris, præſentem deſpicis Aegle.
Non redamas; ſed me uis in amore mori.

De Venere, & Priapo.

Tractabat clypeum Marti placitura Dione:
Sæuáq; feminea sumpserat arma manu.
Pone Dea, exclamat petulanti uoce, Priapus;
Pone; decent istas hæc magis arma manus.

In Gelliam.

Quem tu nunc patruum, nunc patrem Gellia dicis;
Hic tibi nec patruus Gellia, nec pater est.

In Flaccum.

Non largitur opes, & uult epigrammata Flaccus.
Iure suo hæc poscit; uult sibi uerba dari.

De Peto Compatre.

Petus deliciæ tuæ Dione;
Vni cui Charitum sales beatos,
Cui fontes dederas facetiarum,
Ac risus simul eleganter omnes;
Petus mortuus est tuus Dione,
Petus compater usque ad astra notus.
Qui puro niueæ colore mentis
Vincebat nitidissimos olores.
Cui de lacteolis tuis papillis
Donarunt uiolas iocusq;, Amorq;,
Donauit teneram Thalia myrtum.
Mox promens citharam decentiorem,
Versus addidit eruditiores.
O' sæu, nimium, malæq; Parcæ,

Vestros non potuit tenere fusos
Petus; qui rapidas domare tygres;
Qui duras potuit mouere quercus,
Vestras non potuit tholos morari.
Sic, sic occidis heu miselle Pete:
Nec te pierides tuæ, nec ipsa
Quæ te per Paphon, & Gnidon uirentem,
Per colles Amathuntios uocauit,
Fatis eripuere tam malignis.
At non unanimes tui sodales,
Quos tu pectore tam pio colebas.
Quos tristes obitu tuo relinquis,
Hoc duro tibi defuere casu.
Quin me transligerim, ferosq; Celtas,
Lustrantem Morinum pigras paludes,
Dum quæro Oceani ultimos recessus;
Veris nuncius obruit querelis.
Ergo quid tibi tam uagus uiator,
Cui nec pulchra Neapolis, nec alti
Colles Pausilypi, nec ipse adesset
Sebethos pater, aut pater Vesæuus;
Inferre exequiarum amicæ possem?
Rupem, quam uagus hinc, & inde Nereus
Alterna ueniens retundit unda,
Accessi; & procul angulo in supremo
Stans, supra pelagi alluentis æstus,
Manes terq; quaterq; conuocaui.
Hic fudi lacrymas amariores:
Hic uici gemitus uel unus omnes,
Omnes & simul omnium querelas.

Mox quamuis cineri tuo decentem
Pontanus tumulum pararit, ac te
Cognatas ueneretur inter umbras;
Quamuis & diuturnius sepulchrum,
Quod nec sæcula uincere ipsa poßint,
Diuinis paret excitare charthis:
Nostrum non tibi qualecunque munus
Inter frigora, solitudinesq;
Cessauit; nec honore te supremo
Fraudaui miser: hoc scit ipsa Thethys;
Scit late Oceani unda Gallicani.
Stant aræ tibi, stat uidenda nautis
Terrent tumuli pusilla moles;
Et buxus super, & dicata quercus.
Nam myrtum regio illa non habebat.
Quæ iußit pietas sacrare, ut esset
Naturæ tibi terminus sepulchrum.

Ignes Nocturni Romæ.

Aspicis, ut picti uultus imitetur olympi,
Certet & astriferos uincere Roma polos.
Scilicet hos Auguste tibi largitur honores;
Ne cupias magni tecta uidere Iouis.
Alta coronatæ iactant incendia turres:
Et Vaticano fulmina monte tonant.
Dumq; palam tantos cupit ostentare paratus
Vrbs nimium in laudes ambitiosa suas:
Viuant astra, inquit, summo contenta Tonante;
Pareat Augusto dum modo Roma suo.

De Tyrannis, & Bruto.

Cum tot Tarquinios paßim consurgere cernas;
Miraris, Brutum cur ferat Italia?

In Tumulum Pueri.

Nate patris, matrisq; amor, & suprema uoluptas,
Accipe, quæ nobis te dare par fuerat.
Busta eheu, tristesq; notas damus; inuida quando
Mors immaturo funere te rapuit.

De Hercule, & Ganymede.

Palluit Alcides teneri Ganimedis amore:
Et uetus amißi cesserat ador Hylæ.
Quid linquet nobis puer hic? ait uxor; honores
Eripuit quondam; nunc rapit ecce uirum.

In Vfentem Crapulatorem.

Non futuit, non pædicat, non irrumat Vfens:
Ista olim: quid nunc? aut uomit, aut comedit.

In Degenerantem.

Nomen aui, non facta refers: diceris ab illo
Alter, sed iuuenis tu, precor; ille senex.

De Ioue, & Cupidine.

De Veneris nato questa est Dictynna Tonanti,
Quòd nimis ille puer promptus ad arma foret.
Tum pater accito ostendens graue fulmen Amori,
Hoc tibi sæue puer spicula franget, ait.

Cui lascius Amor motis hæc reddidit alis:
Quid si iterum posito fulmine Cycnus eris?

In Riccium.

Aegrotat sedis uitio, & male Riccius audit.
Quid, si esset surdis Riccius auriculis?

De Danae, & Ioue.

Formosam Danaen muniebat ahenea turris:
Et satis hoc uanus credidit esse pater.
Indoluit, teneræ miseratus fata puellæ
Iuppiter, & subito factus amator, ait.
Ergo arcere potes natam diuisq;, uirisq;
At si non arces imbribus; imber ero.

De Lucio Grammatista.

Noctes, & noctes iterat dum Lucius, illi
Perpetuam noctem præbuit altus Arar.

De Vulcano, & Venere.

Horrida cælicolis narrabat prælia Mauors,
Seuaq; terribili capta trophæa manu:
Quòd Venus audiret, doluit Vulcanus &, Heus tu
Inquit, an exspectas, ut mea uincla canat?

De Seipso.

Miraris, liquidum cur non dissoluor in amnem,
Cum nunquam siccas cogar habere genas.
Miror ego, in tenues potius non isse fauillas,
Aßidue carpant cum mea corda faces.

Scilicet ut misero possim superesse dolori;
Sic lacrymis flammas temperat acer amor.

De Hercule, & Ioue.

Pendebat Phrygij Tirynthius ore ministri;
Delicias magno dum facit ille Ioui.
Tum pater, haud equidem faui fortißime, dixit,
Formosum rapuit cum tibi Nais Hylan.

De Venere, & Pallade.

Induerat thoraca humeris, galeamq; decoro
Aptarat capiti, Marte iubente, Venus.
Nil opus his, Sol, Diua, inquit; sumenda fuerunt,
Cum uos ferratæ circuiere plagæ.

Catonis Tumulus.

Hic, ubi libertas, magni & iacet umbra Catonis;
Quàm melius poterant Cæsaris ossa tegi.

De Venetorum Signis.

Romanas Aquilæ postquam liquere cohortes;
Magnanimus turmas ducit in arma Leo.

De Andrea Matthæo Aquiui-
uo Duce Hadriæ.

Mæsta bituntinæ duxerunt ocia Nymphæ;
Nec Faunis solitos exhibuere choros.
Scilicet optato quicquid sine principe cernunt,
Ingratum est, tantus principis urget amor

Nec satis est, positis arcum spreuisse sagittis,
Questubus & totos continuasse dies.
Ast etiam nostris faciunt conuicia terris:
Et nos Syneras, Lotophagosq́; uocant.
Vera loquor: diuæ ueniam date uera loquenti:
Non amor hic certe, sed magis inuidia est.

De Thelesinæ Crinibus.

Dum nectit flauos auro Thelesina capillos;
Contraxit radio Phœbus, & erubuit.
Mox hæc ad superos. en auro iungitur aurum:
Hoc est mortales, hoc superare Deos.

In Galeatium Caracciolum.

Hippolyten, Leden, Thelesinam diligis unus:
Dic mihi, quid tota restat in urbe boni?

In Theatrum Campanum.

Dicite semidei, siluarum numina, Panes,
Et si qua aduentu es Nympha fugata meo:
Cui licuit tantas saxorum euertere moles,
Quas iam disiectas uix nemora alta tegunt?
His ne olim sueta est cuneis campana iuuentus
Amphitheatrales læta uidere iocos?
Nunc ubi tot plaususq; hominum, uocesq; canoræ,
Tot risus, tot iam gaudia, tot facies?
Scilicet, heu fati leges, rapit omnia tempus;
Et quæ sustulerat, deprimit ipsa dies.

De Fonte Mergillines.

Est mihi riuo uitreus perreni
Fons, arenosum prope littus; unde
Sæpe discedens sibi nauta rores
Haurit amicos.
Vnicus nostris scatet ille ripis,
Montis immenso sitiente tractu,
Vitifer qua Pausilypus uadosum ex-
Currit in æquor.
Hunc ego uitta redimitus alba,
Floræ, & æstiuis ueneror coronis;
Cum timent amnes, & hiulca sæuum
Arua leonem.
Antequam festæ redeant calendæ
Fortis Augusti, superantq; patri
Quattuor luces; mihi tempus omni
Dulcius æuo.
Bis mihi sanctum, mihi bis uocandum.
Bis celebrandum potiore cultu,
Duplici uoto, geminaq; semper
Thuris acerra.
Nanque ab extremo properans eoo,
Hac die primum mihi uagienti
Phœbus illuxit, pariterq; dias
Hausimus auras.
Hac & insigni peragenda ritu
Sacra solennes ueniunt ad aras.
Nazari unde omnes tituli, meæq;
Nomina genti.:

Nazari uastas cohibentis undas
Aequoris, sauosq; donantis æstus,
Quicquid & uani truculenta iußit
Ira Neronis.
O decus cæli, simul & tuorum,
Rite quem parua ueneramur æde;
Cui frequentandas populis futuris
Ponimus aras:
Si mihi primos generis parentes,
Si mihi lucem pariter didisti:
Huc age; & fontem tibi dedicatum
Sæpe reuise.

Diuo Nazario.

Natali quòd Diue tuo lucem editus hausi;
Quòd tua nascenti lux mihi prima fuit:
Actius hoc riguo paruum cum fonte sacellum
Dedico; tu nutu fac rata uota tuo.
Vt quæ sextiles lux uenerit ante calendas
Quarta, sit hic generi bis celebranda meo;
Et quòd solennes reuocat tua festa per aras;
Et quòd natalem contingit esse meum.

De Lauro, ad Neritinorum
Ducem.

Illa deum lætis olim gestata triumphis
Claraq; Phœbææ laurus honore come,
Iampridem male culta, nouos emittere ramos,
Iampridem baccas edere desierat.
Nunc lacrymis adiuta tuis reuirescit; & omne

Frondiferum spirans implet odore nemus.
Sed nec eam lacrymæ tantum iuuere perennes;
Quantum mansuro carmine quod colitur.
Hoc debent Aquiuiæ Duces tibi, debet & ipse
Phœbus; nam per te laurea silua uiret.

In Tumulum Cottæ Veronensis.

Sperabas tibi docta nouum Verona Catullum:
Experta es duros bis uiduata deos,
Nulla animum posthac res erigat; optima quando
Prima rapit celeri Parca inimica manu.
Quæ tamen ut uidit morientis frigida Cottæ
Ora; suum fassa est crimen, & erubuit.

In Picentem medicum.

Quòd noctu latras, quòd sellas olfacis unus;
Da ueniam Picens, hoc canis est uitium
Sed quia tu Cynicus uis dici, & Clinicus idem;
Esse idem poteris Merdicus, & Medicus.

De Ferdinando Iuniore.

Si merita audieris Ferrandi; Nectora credas:
Si numeres annos; dixeris Antilochum.

Tumulus, in quo ploratur
Filius unicus.

Cur heu lætitiam, falso dixere parentes?
Tristitiam qui me dicere debuerant.

Natus eras miseræ lux unica matris, ocellus
Vnicus; hunc Lachesis noxia subripuit.
I nunc, uel Nioben confer mihi; cuius habet sors
Hoc melius; fieri saxea quòd potuit.

In Picturam.

Anna parens, cui cælestem sperare nepotem
Contigit, intactæ uirginis Anna parens:
Vt tandem te te meliori in sede locares,
Credibile est artes edidicisse nouas.
Scilicet obscœnæ semper conuicia turbæ,
Et scelera antiqui perpetiar domini?
Vix hæc; & medicas inuadis protinus artes:
Nec mora, iam cæcis lumina restituis.
Accurrunt ægri; complentur compita rhedis;
Occupat angustas sedula turba uias.
Ecce in quo picta es, paries excinditur; & te
Accipit hospitio nata benigna pio.
Nimirum sapis Anna; hoc contulit ipsa senectus;
Haud aliter poteras hac caruisse domo.

De Iunone, & Ganymede.

Iusserat Iliacum mensis adstare ministrum
Iuppiter: at coniux, Quis mihi miscet, ait?
Ille uerecundis libat chrystalla labellis:
Cui Dea; Amatori de puer ista tuo.

In Catonis Laudem.

Quæ tegit extinctum cum libertate Catonem,
Insultat tumulis Cæsar arena tuis.

De Homero in latinum uerso.

Quid semptem de uate sacro contenditis urbes?
Ecce potest ciuem dicere Roma suum.
At uos aut nostrum, si fas, auferte Maronem;
Aut alium nobis quærite Mæoniden.

In Tumulum Assanii.

Tu, qui disiectos artus, inhumataq; furtim
Assanij occulto membra refers tumulo;
Macte animi pietate, tamen nihil irrita busti
Gloria tam claros afferet ad cineres:
Quandoquidem uoluit potius sic sparsa iacere,
Quam cadere ad tristes nobilis umbra rogos.
Nunc late exigui fines egressa sepulchri,
Eoum fama uerberat Oceanum.
Contempsit dulcemq; animam, floremq; iuuentæ;
Sanguine ut agnato dedecus elueret.
Cumq; hausit sæui stricto latus ense tyranni;
Laudem obitu statuit quærere, non tumulum.
Quodq; magis mirere; hilaris, ridensq; cruentos
Carnificis cultos cernere sustinuit.
Dissimulet patriam; taceat nomenq; genusq;:
Qui facit hoc, dicit se Lacedemonium.

In Tumulum Caudolæ.

Heu quæ te rigidi rapuit uis effera fati;
Quis matri miseræ tot peperit lacrymas
Flos ueterum Caudola uirum? tibi mœsta sepulcrum
Illa dedit; tristes Actius hoc titulos;
Hos titulos; qui te nigras descendere ad umbras,
Obduci stygia non patiantur aqua.
Tempora miretur quiuis sua: talis Achilles,
Talis, cum caderet, martius Hector erat.
I precor, i millos non durature per annos,
Nestoreos qui iam uiuere dignus eras.

De Ioue, & Amore

Iuppiter infractos iactat dum sæpe gigantes:
Et sibi seruati dat decus omne poli:
Sic est, inquit Amor; nanque hoc mugire solebas
Tunc quoque, cum torua fronte iuuencus eras.

Hymnus Ad D. Nazarium.

Nazari heu quis me tibi ad hanc supremi
Littoris ripam, quis ad hos putasset
Tethyos fluctus, quis ad has daturum
Thura paludes?
Post tot emensos pelago labores,
Tot pererratos populos, sub ipso
Fine terrarum datur ecce amicum

Cernere numen.

Ergo in extremis pater alme terris
Barbaræ norrunt tua sacra gentes,
Quà latus dextrum Liger æstuosis
Obijcit undis.

Iamq́; & Aulercos genus acre, & ipsos
Cernis ad te Lexouios citato
Essedo, & picta uolitare flauos
Puppe Britannos.

O` mihi semper geniale cœli
Sydus, ò famæ decus omne nostræ,
Auctor ò idem mihi gentis, & spi-
Rabilis auræ.

Se tibi debet proauorum origo, &
Sanguinis si sunt decora ulla nostri:
Debet & præsens genus, & futurum,
Debet & hæc lux

Sacra; quæ magnum mihi prima solem
Obtulit nascenti, & inane aperti
Aeris, pulchrosq́; micantis æthra
Tot simul ignes.

Hinc tuis per me dare grata templis
Munera, hinc natalicias coronas
Annuis sueuit sociare sertis,
Dum fuit hæc sors.

Nunc in ignotis uagor ecce campis,
Regis heu cari exilium secutus;
Dum fides, & fas, & amor, Piusq́;
Me rapit ardor.

I puer, buxum nemore è propinquo

Collige, & siquas tibi litus offert
Quercuum frondes; celebrare mæstum
Sic iuuat annum.
O' ubi dulces patriæ recessus
Abluis sebethe loca illa myrto
Consita; ò, qui Pausilypi uirentes
Det mihi citros,
Quà tuum lambens maris unda fontem
Margines parui minuit sacelli,
Nostrum opus; quo se recreet quotannis
Læta iuuentus.
Quæ tibi sacris operata arenis,
Frondibus remos, celeresq; cymbas
Ornat; & forsan mea nunc, ut olim,
Dona requirit.
Heu pater, cur heu mihi ad institutos
Non licet iam iam properare cursus?
Cur uetor templis, & adesse ludis
Rite dicatis?
Sit satis uentos tolerasse, & imbres,
Ac minas fatorum, hominumq; fraudes:
Da pater tecto salientem auito
Cernere fumum.

De Amore Fugitiuo.

Quæritat huc illuc raptum sibi Cypria natum:
Ille sed ad nostri pectoris ima latet.
Me miserum, quid agam? durus puer, aspera mater;
Et magnum in me ius altera, & alter habent.

Si cælem; uideo, quantus Deus oſſa peruret:
Sin prodam; merito durior hoſtis erit.
Adde, quod hæc non eſt, quæ natum ad flagra repoſcat.
Sed quæ de noſtro bella cruore uelit.
Ergo iſtic fugitiue late; ſed parcius ure:
Haud alio poteris tutior eſſe loco.

De Camilla Scalampa
Mediolanenſi.

Fumantem ambuſtis olim Phaetonta quadrigis
Excipit rapidis fluctibus Eridanus.
Ecce recens Ticine tibi de ſole trophæum
Erigit auratis culta Camilla comis.
Nam Deus ille tuis auſus concurrere ripis,
Maioris numen ſenſit adeſſe Deæ.
O`fatum fluuiorum: ergo noua fabula ueſtris
Semper erunt Nymphis aut pater, aut Phaeton.

De Violante Grappina
Femina Præclariſs.

Vnde mihi has uiolas affers puer? accipe mater:
Quando aliud calida de niue nil potui.
De niue tu calida uiolas? perſtrinxit ocellos
Candor; & ecce, niuem quod puto, pectus erat.
Mira refers: ſed tela ubi ſunt illa aurea? habebam
Cum legerem uiolas; nunc Violantis habet.

De Morinna.

Sit ſpectanda comis; ſit pulchro corpore tota;
Sit Venus, & blandas ſpiret ab ore roſas;
Aoniaſq; Deas, ipſam quoque Pallada uincat
Ingenio; & dulci pectore mella fluant;
Dum tamen ire mihi nocter Morinna quietas,
Et ſinat arbitrijs libera iura mei.
Arſimus; & primos miſeri defleuimus ignes:
Hoc ſatis: extremo turpe in amore mori.

Ad Animum ſuum.

Arſiſti; & miſeras comſumpſit flamma medullas;
Aridaq; in cineres oſſa abiere leues:
Fleuiſti; roremq; oculi fudere perennem;
Sebethus lacrymis creuit & ipſe tuis:
Ardendi, flendiq; igitur quæ tanta cupido eſt?
O` anime, exequias diſce timere tuas;
Ne ue iterum tua danna, iterum tua funera quæras:
Sirenum ſcopulos præterijſſe iuuet.

De Caſſandra Marcheſia.

Deſine formoſæ dotes numerare puellæ;
Deſine iam extinctas ſollicitare faces.
Nā dum ſæpe comas, frontemq;, humeroſq; manuſq;
Commemoras; proprios extruis ipſe rogos.
Dumq; oculis Caſſandra, animo Caſſandra recurſat;

Cassandra heu mentis ius habet omne tuæ.
Blandus amor tacitis subresit in ossa uenenis.
Sic sibi uel fatum quilibet esse potest.

Hymnus Diuo Gaudioso.

Gaudete cœtus uirginum
Plenas habentes lampadas.
Sponsus sacras ad nutias
Venit repente: surgite,
Venit serenus lucifer,
Nocturna pellens sidera:
Optata lux solennibus
Adest dicata gaudijs,
Lux clara, qua fugans nigram
Mundi sator caliginem,
Vestri latere gloriam
Patris diu non passus est;
Qua Gaudiosi segmina,
Tot inreperta sæculis
Suis uidenda ciuibus
Diues retexit urnula.
O ter beate & amplius
Lapis pusille, qui tuo
Tantum uerendum præsulis
Sinu recondis puluerem.
Præsul sed ò beatior,
Claræ decus Neapolis,
Tuæ benignus patriæ
Fer Gaudiose gaudia.

Adsita fides, & ueritas;
   Adsit probata castitas:
   Morbos, famen, pericula
   Tuis repelle mœnibus.
Ergo tibi sit gloria
   Inseperata Trinitas,
   Verbum, Paterq;, & Spiritus,
   Qui condidistis omnia.

De Eodem ad Vesperas.

Audiat surgens pariter, cadensq;
   Sol tuas laudes, meritosq; honores,
   Vrbis ò nostræ columen, tuæq;
      Gloria gentis.
Audiat cælum, mare, terra, & aer,
   Annuos ritus tibi dum nouamus,
   Dum damus flammis adolenda sacris
      Thura per aras.
Huc ades festa redimite fronde,
   Cælitum plausus, choreasq; linquens;
   Et tuam sedem, tua Gaudiose
      Ossa reuise;
Ossa, quæ longa tumuli sub umbra
   Abdita, ignaras latuere gentes;
   Nocte mox pulsa redeunt apertas
      Lucis in auras.
Hic dies nobis celeber, precamur,
   Lætior semper redeat, nec ullos

Hostium motus ferat, aut maligni
Sideris æstus.
Da tuis longam uenerande pacem
Ciuibus, da perpetuos honores,
Da bonam mentem, superiq; plenos
Luminis haustus.
Iusta poscentes animos benignus
Adiuua; iniustos moderare sensus.
Sentiat per te patuisse castis
Aethera uotis.
Laus tibi cæli pater, atque princeps,
Omnium rector simul & creator;
Quem fides ueri studiosa trinum
Credit, & unum.

Ad Diuum Nazarium.

Diue, cui uasti metuenda ponti
Vis, & iratæ famulantur undæ;
Quem per & spumas gradientē, & æstus
Nauta uocauit,
Ah miser pœnas pelago daturus,
Cum niger circum streperet procellis
Auster, & turbata minax feriret
Sidera fluctus:
Te, mihi sanctum, patriumq; numen,
Te canam, gentis columen latinæ,
Auream prolem patris Africani,
Perpetuæq;
Matris heu uulnus graue, dum relictus

Tybridis ripis, Italo'q; cælo,
Sponte trans Rhœtos iter, & niuosas
Arripis alpes,
Lacte depulsus, uelut ille, primi
Quem rapit cursus generosus ardor,
Pullus, & matrem fugit, & rapaces
Transilit amnes.
Mox & ad Rhenum, horribiles'q; tendis
Treuerum gentes animosus hospes,
Morte festinans capere inuidendæ
Præmia palmæ.
Hic, ubi è caræ gremio parentis,
Iam necis magnæ comitem futurum,
Excipis cælsum pater, & salubri
Perluis unda.
Perluis totas, mora nulla, & urbes:
Vndique exhaustis properatur agris:
Barbaros gaudent Dryidæ sacrorum
Ponere ritus.
Nazari nomen, meriti'q; famam
Audijt, siquem Liger in remotis
Occulit ripis, refugo ue inundat
Sequana cursu.
Te neque iniusti rabies Neronis,
Impios iam iam minitantis ignes,
Non per exertos Anolinus urgens
Terruit enses.
Iam uoluptatum, gelidæ'q; uictor
Mortis, & lapsi reparator orbis
Diceris, miles'q; peræque Iberus

Notus, & Indis.

Ergo ſperatum genitor triumphum,
Et parum factis meruiſſe cælum eſt.
Aureum uultu iubar, & coruſcos
Fundis honores.
Salue Io magni noua lux olympi,
Cui per extentas operoſa terras
Templa tot ſurgunt, calidiſq; fumant
Ignibus aræ.
Nos tibi hac grata ſcopulorum in umbra
Rite paruis ædiculam columnis
Ponimus: nos perpetuo ſacramus
Munere fontem.
Accipe æſtiuam, noua ſerta, citrum, &
Virgines lauros, gracileſq; myrtos,
Quoſq; Mergillina tulit propinquo
Littore odores.
O mihi longos liceat per annos
Hic ſacra, & feſtos renouare ludos,
Et tuum caſtis ſine fraude uotis
Poſcere numen.

De Ferdinando Haualo
Piſcariæ Principe.

Admoueant iterum cælo ſi caſtra gigantes
Hoc duce, quo Ligurum gloria fracta iacet:
Cum Marte Enceladus, cum Phœbo ſigna Typhoeus
Conferet, ipſe Haualus cum Ioue bella geret.

In Nolam Vrbem.

Infensum Musis nomen, male grata petenti
Virgilio optatam Nola negauit aquam.
Noluit hæc eadem Iouiano rustica uati
Hospitium paruæ contribuisse moræ.
Iccirco nimirum hoc dicta es nomine Nola,
Nolueris magnis quòd placuisse uiris.
At tibi pro scelere hoc cœnosos fusa per agros
Exhausit populos styx uiolenta tuos.
Iamq; quid ò nullis abolenda infamia sæclis
Imprecer? & cælum desit, & unda tibi.

In Lygdamum.

Quæris Lydame, musca cur uoceris?
Nam musca es, mihi crede, tam molesta,
Quàm nec sunt culices, grauesq; fuci,
Quàm nec uermiculiq;, cimicesq;.
Vnum te tamen arceat necesse est,
Turdelæ auxilium cacantis, ut te
Non muscaria, miluijq; caudæ,
Non alæ accipitrum potentiorum
Auertant, abigantq; sæuientem.

ACTII SYNCERI SANNAZARII NEAPOLITANI, VIRI PATRICII, EPIGRAMMATON LIBER III.

MARIAE CARLONIAE GRAPPINAE.

PROPAGO Formosæ arboris
Formosa uirgo, quæ uagos
Inter orta Cupidines,
Veris lilia uincis,
Rosasq; molles, & croci
Pulchre rubentis igneum
Florem, & uuidulas comas
Halantis hyacinthi:
Redisti auitos ad lares,
Felicem ocellulis tuis
Redditura Neapolim,
Caro adnixa marito:
Redisti ad optatos choros
Aequalium, & probos sinus
Matris, ac bene cognitum
Fratris dulcis amorem.
Quis ò, quis hunc albo mihi
Signet diem lapillulos?
Quis Sabæa calentibus
Addat munera flammis?
Vocanda Musarum cohors.
Huc huc benigna; & abditam

Barbiton cape, myrteis
Frontem uincta coronis
Thalia: quid dignum tuo
Promis fauore? quid bonæ
Voce, uel fidibus student
Respondere sorores.
Sed esse quid lætum Deæ
Hic absque amoribus potest?
Non mouet Chione suis
Non me Lyda papillis.
Procul facessant hinc malæ,
Sæcli pudor, libidines.
Mi sat est, minuat graues
Si Garlonia curas.
Iuuenta cur me tam cito
Ludendo inepta deseris?
Hæc erat facies nouis
Non fraudanda libellis.

Ad Cassandram.

Quarta Charis, decima es mihi Pieris, altera Cypris,
Cassandra una choris addita diua tribus.

Se fidem seruaturum

Si post fata nouos animas errare per artus
Vera docent Samij dogmata nota senis;
Nec pote mens eadem mutari, seu ferus altis
Erret aper siluis, seu uaga cantet auis:

Ipse ego (mens quoniam est uni seruire puellæ)
Exurgam mæstis turtur ab exequijs.

Ad Federicum.

Litibus abstinui semper; mihi testis Apollo est,
Et Musæ, & studijs ocia grata meis.
Nunc me nescio quis per tristia iurgia uersat
Scotius, & rauci cogit ad arma fori,
Es fateor magnus pulsis Rex inclyte Gallis.
Pelle etiam Scotos, & mihi maior eris.

Ad Eunum.

Quicquid erat tripodum Comis, Delphisq́;, petisti;
Discere fortunam dum cupis Eune tuam.
At deus, Extabis supra Regesq́;, Ducesq́;,
Veridico tandem rettulit ore tibi.
Tu tamen hinc uanos sumpsisti Græcule fastus:
Iam magni dominus, iam pater, orbis eras.
Ecce crucem ascendis. non te deus Eune fefellit:
Omnia sunt crepidis inferiora tuis.

Ad Porciam Branciam, & Isabellam Sororem.

Porcia & Isabella, uenustæ pignora matris,
Dicite, quis uestras non amet illecebras?
Tu quoque dic, tali cum sis dignissima partu,
Quis Leonora tuo nolit ab igne mori?

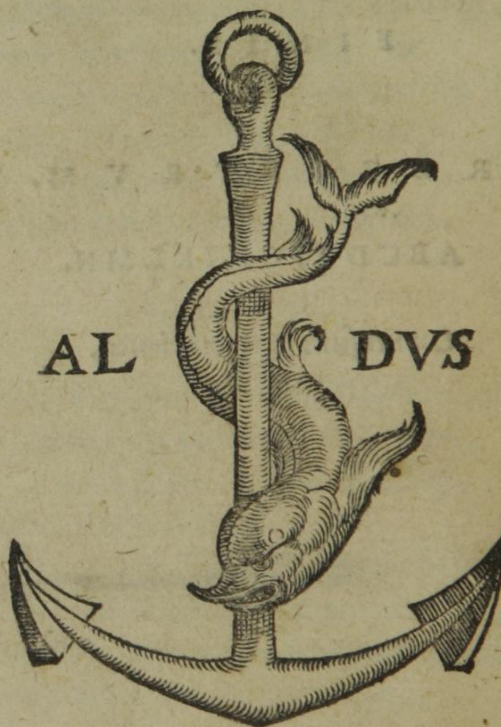
Natarum illecebris, matris simul ignibus uri
Qui cupit; is mortis flagrat amore suæ.
Vita uale: in lucro est periisse: sed hoc reliquum, mors
Quod sinis, est ipsis uix satis exequiis.

FINIS.

REGISTRVM.

ABCDEFGHIKLMN.

Omnes sunt Quaterniones.

AL DVS

BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE
FIRENZE

